

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΠΤΥ
ΡΑΜ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΕΞΟΜΟΙΩΣΗΣ

-ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2000-

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ράμμου Βασιλικής - Σούλη-Χριστοφίδη Παρασκευής

-- Επ. Καθηγητής Χαροκοπείου Πανεπιστημίου--
Κων/νος Αποστολόπουλος

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Προχειροδωθεία
χωρίς αξιοποίηση των στοιχείων
που παραλήφθηκαν και των γενικών
Περίληφα μετά το τμήμα διαφωτισμό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1-2
- ΚΕΦ. 1	3-6
Η ιστορία της Ευρυτανίας και η συμβολή της στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού.	
- ΚΕΦ. 2	7-10
Αγροτουρισμός γενικά. «Νέοι αγρότες» Νόμος 2520/97.	
- ΚΕΦ. 3	11-13
Έργα υποδομής και αγροτουρισμός στο Νομό Ευρυτανίας.	
- ΚΕΦ. 4	14-25
Τουρισμός και Αγροτουρισμός στο Νομό Ευρυτανίας.	
- ΚΕΦ. 5	26-32
Τουριστικές και Αγροτουριστικές δραστηριότητες.	
- ΚΕΦ. 6	33-37
Γυναικείοι Αγροτουριστικοί και Αγροοικοτεχνικοί Αγροβιοτεχνικοί συνεταιρισμοί.	
- ΚΕΦ. 7	37-45
Παραδοσιακά προϊόντα, ιδιοπαραγώμενα προϊόντα. Αγροτουριστικά προϊόντα Ευρυτανίας.	
- ΚΕΦ. 8	46-56
Αγροτική παράδοση-Αγροτική οικογένεια και ήπιος τουρισμός στο Νομό Ευρυτανίας.	
- ΚΕΦ. 9	57-67
Τ.Ε.Ε. Αγροτουρισμού Καρπενησίου. Η Σχολή Αγροτουρισμού Καρπενησίου.	
- ΚΕΦ. 10	67-77
Προοπτικές του Αγροτουρισμού στο Νομό Ευρυτανίας- Πληροφορίες	
-ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	78-86
-ΓΕΝΙΚΑ	87-88
- ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	89

ΠΡΟΛΟΓΟΣ -ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Αγροτουρισμός . Εναλλακτική μορφή τουρισμού.**
- Ανάπτυξη αγροτουρισμού στο νομό Ευρυτανίας.**

Είναι μερικές από τις έννοιες που σκιαγραφούν την παρούσα εργασία με θέμα «Η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στην Ευρυτανία».

Είναι η πρώτη φορά που γίνεται μια τέτοια επιστημονική εργασία .Πραγματοποιήθηκε καταγραφή της υφισταμένης κατάστασης , όσον αφορά στον τουρισμό γενικώς και ειδικότερα στον Αγροτουρισμό .

Η μελέτη μας στηρίχθηκε κυρίως σ επιτόπια έρευνα συνεντεύξεις , παρατηρήσεις εμπειρίες , σε στοιχεία από την Αναπτυξιακή Εταιρεία «Ευρυτανία Α.Ε», σε πληροφορίες των κατοίκων της περιοχής κ.λ.π.

Πρωταρχικός σκοπός αυτής της μελέτης είναι η καταγραφή , η βελτίωση και η συμπλήρωση των σημερινών στοιχείων σχετικά με τον Αγροτουρισμό στην Ευρυτανία . Το πόνημα αυτό μπορεί να αποτελέσει υπόδειγμα ώστε να παραδειγματιστούν οι κάτοικοι και των άλλων περιοχών της Ελλάδας και να παρακινηθούν για την ανάπτυξη της νέας αυτής μορφής - τουρισμό - του αγροτουρισμό.

Ο Νομός Ευρυτανίας παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον σ' αυτό το κεφάλαιο . Λόγω της ειδικής γεωγραφικής του θέσης, του πλούσιου ορεινού όγκου με τα πανύψηλα έλατα και το απέραντο πράσινο, την καθαρότητα του περιβάλλοντος προσήλκυε πλήθος τουριστών από το 1960 περίπου.

Βρισκόμενη στο κέντρο της Ρούμελης, η πρωτεύουσα του νομού, το Καρπενήσι, κατοικείται από 10.000 άτομα περίπου, που έχουν ως κύρια βιοποριστική τους απασχόληση την αξιοποίηση των φυσικών ομορφιών του τόπου τους τόσο με τον χειμερινό όσο και με το θερινό τουρισμό.

Παράλληλα, ένας επιπλέον λόγος που έχει αναπτυχθεί ο τουρισμός στην Ευρυτανία είναι τα δυο περίφημα Μοναστήρια, το Μοναστήρι του Προυσού και η Μονή Τατάρνας.

Σ' αυτή την περίπτωση θα λέγαμε ότι έχουμε ανεπτυγμένο και το θρησκευτικό τουρισμό.

Με την βοήθεια των προγραμμάτων ενίσχυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Leader», «Now», κ.λ.π. δόθηκε μια ώθηση ισχυρή για την τουριστική ανάπτυξη των όμορων και γραφικών χωριών του Νομού. Πιο συγκεκριμένα προσφέρθηκαν

επιδοτήσεις στους κατοίκους τους, ώστε να δημιουργήσουν αγροτουριστικά καταλύματα.

Τα καταλύματα αυτά έγιναν στα πλαίσια της ανοικοδόμησης νέων παραδοσιακών κτισμάτων ή της αναπαλαίωσης των προγενεστέρων σπιτιών ώστε να λειτουργήσουν κανονικά και να φιλοξενούν τους ερχόμενους επισκέπτες.

Διαφαίνεται ότι η εναλλακτική αυτή μορφή τουρισμού, δηλαδή ο αγροτουρισμός, βρίσκει περαιτέρω έδαφος ανάπτυξης στον Νομό Ευρυτανίας ταυτόχρονα με τις άλλες μορφές τουρισμού (Χειμερινού, Θρησκευτικού, Συνεδριακού).

Μ' αυτό τον τρόπο ο αγροτουρισμός αποκτά τις βάσεις και τις προϋποθέσεις ν' αναπτυχθεί αλλά και να βοηθήσει τους Ευρυτάνες αγρότες να παραμείνουν στον τόπο του με τις οικογένειες τους και η παλιννόστηση του πληθυσμού, ώστε εργαζόμενοι εκεί να έχουν ένα σταθερό, σεβαστό εισόδημα από αυτήν τους την ενασχόληση.

Ο Γεωγραφικός χώρος που καταλαμβάνεται σήμερα από το Νομό Ευρυτανίας πρέπει να είχε κατοικηθεί από πολύ νωρίς. Βασίζομενοι στον Όμιλο (Πλάδα Β' σπχ. 682 - 685) μπορούμε να πούμε σχεδόν με βεβαιότητα ότι ήδη κατά το 1100 π.χ. η Ευρυτανία είχε μεγάλη συμμετοχή σε διάφορες εκστρατείες και τοπικούς πολέμους.

Προπαύουσα της αρχαίας Ευρυτανίας υπήρξε η πόλη Ορχαλία. Μεταξύ των τοποθεσιών που φέρονται ως πιθανές για την τοποθέτηση της αρχαίας αυτής προπαύουσας είναι το Ιδαίο το φιδίκι και η περιοχή των Δομικιών.

Η προέλευση του ονόματος της Ευρυτανίας είναι ένα ζήτημα που διχάζει γερμανιστές και ιστορικούς. Κάθε μια άποψη υποστηρίζεται από το αρχαίο ρήμα «έρυω» δηλαδή πεντώνω τη χορδή του τόξου και κατά συνέπεια «ευρυτάνα» είναι αυτός που τοξοδρά καλώς δυνατό.

Ως επίθετο χρησιμοποιήθηκε η λέξη για τον πρώτο βασιλιά της περιοχής τον Εύρυτα, ο οποίος έδωσε και το όνομα του στην περιοχή. Κατ' άλλους το όνομα της περιοχής οφείλεται στα πολλά νερά της τοπ. ρέω «-εύρυτος» περιοχή, χώρα με καλυπρεχόμενα νερά κι όπως διαπιστώνεται επί όλους ο τόπος αναβλύζει από παντού ζωογόνο νερό.

Εκτός από τους Ευρυτάνες στην περιοχή κατοικούσαν οι Δωριείς, οι Απεραντίοι και οι Αγραίοι.

Η θρησκεία των αρχαίων Ευρυτάνων ήταν ασφαλώς ίδια με των υπόλοιπων Ελλήνων, είχε όμως μερικά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά προσιδιάζοντα στο χαρακτήρα και τον τρόπο ζωής τους. Έτσι λάτρευαν ιδιαίτερα το Διόνυσο και φυσικά την

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1. Προϊστορία

1.2. Ελληνική επανάσταση

1.3. Σύγχρονη ιστορία

1.4. Καρπενήσι

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

1.1. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ

Ο Γεωγραφικός χώρος που καταλαμβάνεται σήμερα από το Νομό Ευρυτανίας πρέπει να είχε κατοικηθεί από πολύ νωρίς.

Βασιζόμενοι στον Όμηρο (Ιλιάδα Β' στιχ. 682 - 685) μπορούμε να πούμε σχεδόν με βεβαιότητα ότι ήδη κατά το 1100 π.χ. η Ευρυτανία είχε μεγάλη συμμετοχή σε διάφορες εκστρατείες και τοπικούς πολέμους.

Πρωτεύουσα της αρχαίας Ευρυτανίας υπήρξε η πόλη Οιχαλία . Μεταξύ των τοποθεσιών που φέρονται ως πιθανές για την τοποθέτηση της αρχαίας αυτής πρωτεύουσας είναι το Κλαυσί τα φιδάκια και η περιοχή των Δομιανών .

Η προέλευση του ονόματος της Ευρυτανίας είναι ένα ζήτημα που διχάζει ερευνητές και ιστορικούς . Κάθε μια άποψη παράγεται από το αρχαίο ρήμα «ερύω» δηλαδή τεντώνω τη χορδή του τόξου και κατά συνέπεια «ευρυτάν» είναι αυτός που τοξεύει καλά δυνατά .

Ως επίθετο χρησιμοποιήθηκε η λέξη για τον πρώτο βασιλιά της περιοχής τον Εύρυτο , ο οποίος έδωσε και το όνομα του στην περιοχή . Κατ' άλλους το όνομα της περιοχής οφείλεται στα πολλά νερά της ευ+ ρέω =εύρυτος περιοχή , χώρα με καλοτρεχούμενα νερά κι όπως διαπιστώνεται απ' όλους ο τόπος αναβλύζει από παντού ζωογόνο νερό .

Εκτός από τους Ευρυτάνες στην περιοχή κατοικούσαν οι Δόλοπες οι Απεράντιοι και οι Αγραίοι .

Η θρησκεία των αρχαίων Ευρυτάνων ήταν ασφαλώς ίδια με των υπόλοιπων Ελλήνων , είχε όμως μερικά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά προσιδιάζοντα στο χαρακτήρα και τον τρόπο ζωής τους . Έτσι λάτρευαν ιδιαίτερα το Διόνυσο και φυσικά την

Ἄρτεμη και αργότερα «θεά του κυνηγιού» στην οποία μάλιστα φαίνεται ότι είχε αφιερωθεί και ιερό από των Αγραίων . Ιδιαίτερη τιμή απέδιδαν οι Ευρυτάνες και στον Οδυσσέα προς χάριν του οποίου είχαν ιδρύσει μαντείο το οποίο φέρεται ότι βρισκόταν στην σπηλιά της Αποκλείστρας ή στη Μαύρη Σπηλιά στον Προυσσό . Είναι φυσικό αυτό αν σκεφτεί κανείς ότι όλες οι ιδιότητες που αποδίδονται στον ήρωα , δηλαδή πονηριά πολυμηχανία , εφευρητικότητα , και φιλοπατρία αποτελούσαν επίσης χαρίσματα των αγρίων και φιλοπόλεμων αυτών ορεσίβιων φυλών που ως κύριο μέσο απόκτησης των προς το ζην είχαν την ληστεία και το κυνήγι .

1.2. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Η μεγάλη ακμή της περιοχής ήρθε κοντά στην περίοδο της Τουρκοκρατίας , όταν τα δύσβατα βουνά και τα απαραίτητα κλεισορέμματα έγιναν το λίκνο της χειμαζόμενης λευτεριάς που τη θέριευε και την κανάκευε ώσπου να αναγεννηθεί από την τέφρα της .

Οι Τούρκοι αναγκάστηκαν από πολύ νωρίς να παραχωρήσουν στους ακατάβλητους κατοίκους της Ευρυτανίας κάποια αυτονομία και αυτοδιοίκηση ώστε η περιοχή να γίνει μια νησίδα καταφυγής για τους κυνηγημένους , χώρος ανάπτυξης κάθε επαναστατικού κινήματος και μήτρα διατήρησης του πνευματικού φωτός της Ελληνικής Αναγέννησης . Στα Βραγγιανά , στο Καρπενήσι , στον Προυσσό , στο Φουρνά μεγαλούργησαν δάσκαλοι τους γένους όχι μόνο με ελληνική αλλά και ευρωπαϊκή παιδεία όπως ο Πάτερ-Κοσμάς ο Ευγένιος ο Αιτωλός , ο Αναστάσιος Γόρδιος και άλλοι ,

Μοναστήρια , παρεκκλήσια , εκκλησίες χωμένα μέσα σε απόμερους βράχους και σπηλιές ή σκαρφαλωμένα σε απάτητα λημέρια ήταν πραγματικά καταφύγια για εκείνους που εργάζονταν στο δύσκολο έργο της παλινόρθωσης της Ελληνικής ψυχής .

Εδώ κατ' εξοχήν , έζησαν και έδρασαν οι αρματολοί και οι κλέφτες , εκπνέοντας τον αγέρα της λευτεριάς και ετοιμάζοντας το φύτρο απ' όπου ξεπήδησε ύστερα ο απελευθερωτικός στρατός του '21 . Εδώ γεννήθηκαν τα αθάνατα δημοτικά τραγούδια που έγιναν θούριοι για να αφυπνίσουν ένα λαό που ποτέ δεν αποδέχτηκε τη σκλαβιά του . Εδώ πάλι άνθισαν τα προεπαναστατικά κινήματα που αποτέλεσαν το προοίμιο του μεγάλου ξεσηκωμού .

Ο μεγάλος ξεσηκωμός βρήκε την Ευρυτανία πανέτοιμη ενώ η προσφορά της στα χρόνια που ακολούθησαν ήταν πολύ μεγάλη .

1.3. ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Κατά τη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής οι δύσβατες περιοχές του νομού , για μια ακόμη φορά πρόσφεραν προστασία στους αδούλωτους αγωνιστές που κατέφθαναν από κάθε γωνιά της Ελλάδας για να αντισταθούν στον εχθρό .

Πραγματικά παρά την Ιταλική υποδιοίκηση που είχε εγκατασταθεί στο Καρπενήσι , στα χωριά , το πέλμα του κατακτητή δεν είχε γίνει αισθητό .

Από τις αρχές του 1942 , άρχισε να οργανώνεται η Αντίσταση και ο στρατός της απελευθέρωσης . Η περιοχή οργανώθηκε διοικητικά με πρωτοφανή ταχύτητα . Στο χωριό Βίνιανη συγκροτήθηκε την άνοιξη του 1944 η πρώτη κυβέρνηση των βουνών η οποία προκήρυξε εκλογές σ' ολόκληρη την Ελλάδα . Το Εθνικό Συμβούλιο που προέκυψε από αυτές τις εκλογές , συνήλθε στο σχολείο των Κορυσκάδων και πήρε αποφάσεις ύψιστης σημασίας για τη συνέχιση του αγώνα .

Παραμένει σήμερα ο χώρος αυτός μνημείο αδιάφυστο της μαχητικής ψυχής και του αδούλωτου πνεύματος του Ευρυτάνα και θυμίζει πόσο σημαντικά πράγματα μπορούν να πετύχουν οι Έλληνες όταν είναι ενωμένοι .

1.4. ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ

Το Καρπενήσι πιθανολογείται κατά τη Βυζαντινή εποχή , και το όνομα Καρπενήσι το πήρε από τους Κουτσόβλαχους 11-13^{ου} αιώνα μ.Χ από τα πολλά σφενδάμια που είχε ο τόπος : Carpen σφενδάμι , isu= τόπος , άρα Carpen- isu = τόπος πολλών σφενδαμιών , σφενδανότοπος . Λέγεται ότι συνοικιάστηκε από τους γύρω του αγροτοποιμενικούς οικισμούς Μσοχώρα , Μαγκλάνα , Μεσαμπελιά , Λυκούρεση , και Πέτρα ίσως και από άλλους , οι κάτοικοι των οποίων συγκεντρώθηκαν και έκτισαν τα σπίτια τους , στην απάνεμη τοποθεσία της Αγίας Παρασκευής γύρω από την οποία και επεκτάθηκε έκτοτε το Καρπενήσι . Πέρα όμως απ' την πιθανολόγηση , τότε δηλαδή πρωτοκατοικήθηκε αυτός ο τόπος κι από που προήλθε η ονομασία Καρπενήσι περισσότερο βέβαιο είναι ότι οι κάτοικοι του Καρπενησίου άρχισαν να πληθαίνουν και να γίνεται οικισμός μετά την καταστροφή του Καλλίου (15^{ου} αιώνας) που οι κάτοικοι του αναζητούσαν κάποιον άλλον τόπο να εγκατασταθούν . Έτσι το Καρπενήσι στις αρχές

του 19^{ου} αιώνα ,λίγο πριν κηρυχθεί η επανάσταση του '21 είχε τους περισσότερους κατοίκους σ' αυτόν τον τόπο Από το βιβλίο του Rouqueville που εκδόθηκε στο Παρίσι το 1826 , μαθαίνουμε ότι είχε 1.000 οικογένειες από τις οποίες οι μισές ήταν Τούρκικες .

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΝΟΜΟΣ 2520/97 ή κανονισμός 950/97

Εντοлка Υπουργείου Γεωργίας

2.1. Τοοριστικά καταλύματα

2.2. Κέντρα εντάσης και αναφοράς

2.3. Αγοροιστεχνικές δραστηριότητες

2.4. Δραστηριότητες παραδοσιακής βιοτεχνίας

2.5. Δραστηριότητες για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των επισκεπτών

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Ε.Ε. 950/97-ΝΟΜΟΣ 2520/97

ΕΝΤΟΛΙΚΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Ε.Ε. 950/97-ΝΟΜΟΣ 2520/97

ΕΝΤΥΠΟ «ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ» ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ -ΑΓΡΟΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Οι δράσεις έχουν σαν βασικό στόχο την προώθηση της πολυαποσχόλησης στην αγροτική ερμεία και τη βελτίωση του οικογενειακού εισοδήματος.

Βασικές προϋποθέσεις:

■ Ο δικαιούχος θα πρέπει να είναι μόνιμος κάτοικος ορεινής ή μειονατικής περιοχής.

■ Η επένδυση να πραγματοποιηθεί εντός των ορίων των ανωτέρω περιοχών και σε μέρος που δεν κλιμακωπό από ανατολική.

■ Σε όλες τις περιπτώσεις θα τηρούνται οι διατάξεις της Εθνικής και Κοινωπικής νομοθεσίας. Ειδικότερα μπορούν να ενισχυθούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΑ

«ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ»

ΝΟΜΟΣ 2520/97 ή κανονισμός 950/97

έντυπα Υπουργείου Γεωργίας

2.1. Τουριστικά καταλύματα

2.2. Κέντρα εστίασης και αναψυχής

2.3. Αγροβιοτεχνικές δραστηριότητες

2.4. Δραστηριότητες παραδοσιακής βιοτεχνίας

2.5. Δραστηριότητες για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των επισκεπτών

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Ε.Ε. 950/97-ΝΟΜΟΣ 2520/97

ΕΝΤΥΠΟ «ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ» ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ -ΑΓΡΟΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Οι δράσεις έχουν σαν βασικό στόχο την προώθηση της πολυαπασχόλησης στην αγροτική εκμ/ση και τη βελτίωση του οικογενειακού εισοδήματος.

Βασικές προϋποθέσεις:

- Ο δικαιούχος θα πρέπει να είναι μόνιμος κάτοικος ορεινής ή μειονοτικής περιοχής.
- Η επένδυση να πραγματοποιηθεί εντός των ορίων των ανωτέρω περιοχών και σε μέρος που δεν τελεί υπό απαγόρευση.
- Σε όλες τις περιπτώσεις θα τηρούνται οι διατάξεις της Εθνικής και Κοινοτικής νομοθεσίας. Ειδικότερα μπορούν να ενισχυθούν:

2.1 Τουριστικά καταλύματα:

Δύναται κατά περίπτωση να ενισχυθεί:

Α. Κατά προτεραιότητα η επισκευή, αποκατάσταση και μετατροπή παραδοσιακών κτισμάτων σε τουριστικά καταλύματα στα πλαίσια εγκεκριμένης αρχιτεκτονικής μελέτης.

Β. Η κατασκευή (Αρχιτεκτονική μελέτη - έγκριση καταλληλότητας Ε.Ο.Τ - κτιριακή υποδομή - εξοπλισμός - διαμόρφωση χώρου) ξενοδοχείων τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων Γ΄ τάξης, που μπορεί να είναι μονόχωρα (studios) ή δίχωρα διαμερίσματα.

Γ. Η κατασκευή (Αρχιτεκτονική μελέτη - έγκριση καταλληλότητας Ε.Ο.Τ - κτιριακή υποδομή - εξοπλισμός - διαμόρφωση χώρου) επιπλωμένων κατοικιών μονόχωρων ή δίχωρων. Πρόκειται για μεμονωμένες σε σειρά ή σε συγκρότημα μονώροφες ή διώροφες μονοκατοικίες που έχουν αυτοτέλεια λειτουργίας, ανεξάρτητη εξωτερική προσπέλαση και ιδιωτικότητα.

Δ. Δημιουργία (μελέτη έγκρισης καταλληλότητας - κτιριακή υποδομή - διαμόρφωση - εξοπλισμός) οργανωμένων τουριστικών κατασκηνώσεων (camping).

Ε. Συμπληρωματικές παρεμβάσεις για την καλή διαβίωση των επισκεπτών σε τουριστικά καταλύματα που ήδη λειτουργούν στα πλαίσια εγκεκριμένου προγράμματος του Υπουργείου Γεωργίας και ιδίως η εγκατάσταση συστήματος θέρμανσης ήπιων μορφών ενέργειας κ.λ.π

2.2 Κέντρα εστίασης και αναψυχής.

Δύναται να εγκριθεί η δημιουργία κέντρων εστίασης και αναψυχής ήτοι εστιατορίου, ψησταριάς, ταβέρνας για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών, τα οποία κατά προτεραιότητα θα αξιοποιούν προϊόντα της γεωργικής εκμ/σης.

Στις ενισχυμένες επενδύσεις δύναται, κατά περίπτωση, να συμπεριληφθούν:

Α. Η κατασκευή εξ΄ αρχής ήτοι κτιριακοί υποδομή 0 εξοπλισμός διαμόρφωση προβάλλοντος χώρου ή

Β. Η αποκατάσταση - εξοπλισμός και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου υπάρχοντος κτιρίου και η μετατροπή του για πρώτη φορά σε κέντρο εστίασης ή αναψυχής.

2.3. Αγροβιοτεχνικές δραστηριότητες

Δύναται κατά περίπτωση να ενισχυθούν επενδύσεις (κτιριακή υποδομή, μηχανικός και λοιπός εξοπλισμός) για τη δημιουργία μικρών μονάδων αγροβιοτεχνικών δραστηριοτήτων και ο ανάλογος χώρος για την έκθεση-πώληση των προϊόντων. Τέτοιες μονάδες μπορεί να είναι:

- Μονάδες επεξεργασίας γάλακτος αιγοπροβατοτροφικών εκμ/σεων για την παρασκευή, τυποποίηση τοπικών γαλακτοκομικών προϊόντων αποκλειστικά παραγωγής της εκμ/σης.
- Μονάδες παραγωγής και τυποποίησης οίνου από βιολογικά προϊόντα που παράγονται αποκλειστικά στην εκμετάλλευση.
- Μονάδες αποξήρανσης, συντήρησης, συσκευασίας οσπρίων, αρωματικών φυτών, αποξηραμένων σπωρών κ.λ.π. από προϊόντα της εκμ/σης
- Μονάδες παραγωγής, τυποποίησης προϊόντων διατροφής που έχουν σαν βάση την πρωτογενή παραγωγή της εκμ/σης π.χ. μαρμελάδες, γλυκά, τουρσιά, σάλτσες κ.λ.π.
- Μονάδες επεξεργασίας, τυποποίησης βρώσιμων ελαίων αποκλειστικά παραγωγής της εκμ/σης.
- Μονάδες παρασκευής, τυποποίησης παραδοσιακών συσκευασμάτων (π.χ. χυλοπίτες) που έχουν σαν βάση προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής της εκμ/σης και της ευρύτερης περιοχής της.

Δεν συμπεριλαμβάνονται:

- Επενδύσεις για την παρασκευή άρτου και αρτοσυσκευασμάτων.
- Μονάδες παραγωγής μη αναλώσιμων προϊόντων (μη βρώσιμων από ανθρώπους και ζώα) από την πρωτογενή παραγωγή της ευρύτερης περιοχής της εκμ/σης π.χ. βιοαποικοδομήσιμα υλικά συσκευασίας από δημητριακά, λιπαντικά και hohoba κ.λ.π.

2.4. Δραστηριότητες παραδοσιακής βιοτεχνίας.

Δύναται κατά περίπτωση να ενισχυθούν:

- επενδύσεις (κτιριακή υποδομή - εξοπλισμός) για τη δημιουργία εργαστηρίων κατασκευής χειροποίητων τοπικών παραδοσιακών προϊόντων καθώς και ο ανάλογος χώρος εντός της μονάδος για την και πώληση τους καθώς και για την ανάπτυξη, διδασκαλία και επίδειξη της σχετικής τέχνης για την διάδοση της λαϊκής παράδοσης.

Στις δραστηριότητες που μπορούν να ενισχυθούν περιλαμβάνονται εργαστήρια ξυλογλυπτικής (όχι ξυλουργείο),

υφαντικής κεραμικής, βαφικής, μεταλλουργίας, αργυροχοίας, κατασκευή παραδοσιακών πλοιαρίων κ.λ.π.- επενδύσεις αξιοποίησης και λειτουργίας παραδοσιακών ελαιοτριβείων (με μποξάδες), νερόμυλων, ανεμόμυλων κ.λ.π. καθώς και επενδύσεων για την πώληση εντός την μονάδος των παραγομένων προϊόντων.

Στις επενδύσεις που μπορούν να ενισχυθούν περιλαμβάνονται αναπαλαίωση το κτιρίου και ατά παρέκκλιση των ισχυόντων οι δαπάνες επιδιόρθωσης του υπάρχοντος εξοπλισμού.

2.5 Δραστηριότητες για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των επισκεπτών.

Δύναται κατά περίπτωση να ενισχυθούν επενδύσεις (κτιριακή υποδομή, διαμόρφωση χώρου, εξοπλισμός) για τη προσέλκυση επισκεπτών και αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους. Τέτοιες επενδύσεις μπορεί να είναι:

Α. Η δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων (όχι αθλητικών κέντρων) για την άσκηση των επισκεπτών και ακόμα για την εκμάθηση διαφόρων σπορ (χειμερινών και θερινών) όπως μπάσκετ, βόλεϊ τένις, σκι, ιππασία, κ.λ.π.

Στις ενισχυόμενες επενδύσεις περιλαμβάνονται η υποδομή, ο απαραίτητος εξοπλισμός, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου.

Β. Η δημιουργία γραφείου οργάνωσης επισκεπτών - ξεναγήσεων περιπάτων, ορειβασίας, ιππασίας, canoe - kayak κ.λ.π. μικρό λεωφορείο μέχρι 15 θέσεων.

Γ. Η δημιουργία ή και ο εκσυγχρονισμός εκτροφείου θηραμάτων περιλαμβανομένων των δαπανών της πρώτης απόκτησης ζώων αναπαραγωγής, της κτιριακής υποδομής, του απαραίτητου εξοπλισμού κ.λ.π.

Δ. Η δημιουργία ή και ο εκσυγχρονισμός κυνηγετικής περιοχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ

3.1. Έργα υποδομής στο Ν. Ευρυτανίας

3.2. Οδικό δίκτυο

3.3. Η σήραγγα τυμφρηστού

3.1. Έργα υποδομής στο Νομό Ευρυτανίας Δημόσιες Υπηρεσίες και Παροχής υπηρεσιών.

Μια τουριστική περιοχή για ν' αναπτυχθεί και να σταθεί σ' ένα υψηλό επίπεδο υπηρεσιών και να είναι εις θέσιν να προσελκύει επισκέπτες πρέπει να υπάρχουν τα βασικά έργα υποδομής. Τα έργα αυτά που είναι το καλό οδικό δίκτυο, ΔΕΗ, Ο.Τ.Ε. ΕΥΔΑΠ, υπάρχουν στον Νομό Ευρυτανίας. Επίσης υπάρχει Νοσοκομείο στην πρωτεύουσα του νομού και κέντρα υγείας στα διάφορα χωριά. Το 90% των οικισμών της Ευρυτανίας έχει καλό οδικό δίκτυο, οι δρόμοι είναι ασφαλτοστρωμένοι. Στις υπόλοιπες περιοχές υπάρχουν χωματόδρομοι. Η Νομαρχία συνεχώς βελτιώνει το οδικό δίκτυο του νομού. Κατ' αυτό τον τρόπο η πρόσβαση των επισκεπτών γίνεται πιο άνετα προς όλα τα χωριά του Νομού Ευρυτανίας καθώς επίσης και προς το χιονοδρομικό κέντρο το Βελούχι.

Στο Καρπενήσι υπάρχουν πολλά καταστήματα ειδών σκι, απαραίτητα αξεσουάρ για τους λάτρεις αυτού του σπορ. Επίσης υπάρχουν πολλά καταστήματα παραδοσιακών τροφίμων, περίπτερο του γυναικείου συνεταιρισμού, super markets, τράπεζες, ταχυδρομείο. Έτσι οι επισκέπτες έχουν όλες τις ανέσεις και αισθάνονται ασφαλείς στην περιοχή. Δημόσιες επιχειρήσεις που λειτουργούν στο Καρπενήσι είναι η Νομαρχία, το Δημαρχείο, η Μητρόπολη, το Δασαρχείο, η Διεύθυνση δασών, η Δ/ση Γεωργίας και πολλά σχολεία. Υπάρχει το Τ.Ε.Ι Δασοπονίας και η Νοσηλευτική Σχολή.

Με όλες αυτές τις προϋποθέσεις, ο Αγροτουρισμός στα χωριά της Ευρυτανίας μπορεί να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο και να απασχοληθούν οι κάτοικοι του κάθε χωριού στη νέα αυτή ήπια μορφή τουρισμού.

3.2. ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Είναι πιθανό να αποφασίσετε να δείτε την Ευρυτανία όχι με το δικό σας μεταφορικό μέσο αλλά με τον τρόπο που οι ίδιοι οι κάτοικοι της χρησιμοποιούν ιδιαίτερα στις διαδρομές που δεν θα θέλατε να χρησιμοποιήσετε το αυτοκίνητό σας. Αν λοιπόν πρόκειται να επισκεφτείτε και να περιηγηθείτε την Ευρυτανία με λεωφορεία του Κ.Τ.Ε.Λ. τότε θα σας είναι χρήσιμος ο παρακάτω πίνακας , που περιέχει τα δρομολόγια , τις ημέρες και τις ώρες που πραγματοποιούνται.

Από Καρπενήσι για :

ΑΘΗΝΑ	09:00, 12:00, 15:30
ΑΓΡΙΝΙΟ	09:00(ΠΑΡ 15:30 ΚΥΡΙΑΚΗ 12:30)
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟ	07:30 (ΕΚΤΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ)
ΑΝΙΑΔΑ	06:20 ,13:00, ΤΡΙΤΗ , ΣΑΒΒΑΤΟ
ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟ	05:30, 13:00 ΤΕΤΑΡΤΗ
ΒΕΛΑΩΡΑ-ΤΟΠΟΛΙΑΝΑ	13:15 ΤΕΤ. ΠΑΡ.
ΔΑΦΝΗ	13:00 ΔΕΥΤ. ΤΕΤ . ΠΑΡ.
ΔΟΜΙΑΝΟΙ -ΑΓ. ΤΡΙΑΔΑ	13: ΔΕΥΤ. ΤΕΤ.ΠΑΡ.
ΔΟΜΝΙΣΤΑ-ΚΡΙΚΕΛΛΟ	05:30, 13:00 ΔΕΥΤ.ΠΑΡ.
ΔΥΤ. ΑΝΑΤ. ΦΡΑΓΚΙΣΤΑ	06:30, 09:00,13:00
ΚΑΣΤΑΝΙΑ	05:30 13:00 ΔΕΥΤ. ΠΑΡ.
ΚΕΔΡΑ	13:15 ΔΕΥΤ. ΤΡΙΤΗ .ΤΕΤ.
ΚΕΡΑΣΟΧΩΡΙΑ	06:00 , 13:00(ΕΚΤΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ) (ΣΑΒΒΑΤΟ ΜΟΝΟ 13.15)
ΚΛΑΥΣΙΟΝ (ΚΛΑΥΣΙ)	07:20, 14:00
ΚΡΕΝΤΗ	06:00, 13:00(ΕΚΤΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ) (ΣΑΒΒΑΤΟ ΜΟΝΟ 13:15)
ΛΑΜΙΑ	06:30. 09:0012:00, 15:30
ΛΕΠΙΑΝΑ	13:15 ΔΕΥΤ. ΠΑΡ.
ΜΕΓ. - ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ	07:00, 13:00
ΜΟΥΖΗΛΟ	07:00 , 14:00 ΠΕΜΠΤΗ
ΠΑΠΑΡΟΥΣΙ	13:00 ΠΕΜΠΤΗ
ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟ	13:15 ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
ΤΡΙΠΟΤΑΜΟ	13:15 ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΜΠΤΗ
ΦΙΔΑΚΙΑ	06:00. 13:00 ΤΡΙΤΗ , ΣΑΒΒΑΤΟ

Για Καρπενήσι από :

ΑΘΗΝΑ	07:00, 14:30 (ΠΑΡ. 15:30 ΚΥΡ και 17:30')
ΑΓΡΙΝΙΟ	12: 50 (ΚΥΡΙΑΚΗ 17:00)
ΛΑΜΙΑ	07:00, 10:30 , 13:20 , 18:00 (ΠΑΡ. 19:00 ΚΥΡ 20:30)
ΚΕΔΡΑ	05:30 ΤΡΙΤΗ , ΤΕΤ. ΠΕΜ.
ΚΕΡΑΣΟΧΩΡΙ	07:30 , 14: 45
ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟ	06:30

3.3. Η ΣΗΡΑΓΓΑ ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΥ

Η σήραγγα Τυμφρηστού εδημοπρατήθη και ξεκίνησε το 1993. Οι εργασίες έχουν σταδιακά και με μεγάλες δυσκολίες. Τελευταία δημοπρασία το 1997 και ανέλαβε η κοινοπραξία οδών και οδοστρωμάτων για το τελικό στάδιο αποπεράτωσης του έργου. Το μήκος είναι 1370 μέτρα. Έχει δύο λωρίδες, μία ανά κατεύθυνση, φωτισμό, αερισμό, τηλεφωνα ασφάλειας και φωτεινή σηματοδότηση. Διαθέτει κεντρικό σύστημα τηλεόρασης, ηλεκτρικούς υποσταθμούς, εγκατάσταση εξαερισμού, δύο σταθμούς μετρήσεως ρύπων ατμόσφαιρας και διάταξη μετρήσεων του αριθμού των διερχομένων οχημάτων .

Όλες οι ανωτέρω εγκαταστάσεις ελέγχονται από κεντρικό ηλεκτρονικό σύστημα Η/Υ και πλανητικούς σταθμούς οι οποίοι δέχονται όλες τις πληροφορίες και δίδουν τις κατάλληλες εντολές για την λειτουργία των συστημάτων .

Το όλο έργο έχει στοιχίσει 10 Δισεκατομμύρια. Υπήρξε γενικά ένα δύσκολο έργο λόγω της ποιότητας του εδάφους με τεράστια προβλήματα καταπτώσεις κλπ. Το έργο διήρκεσε 6 χρόνια και δεν έχει δοθεί ακόμη επίσημα στην κυκλοφορία (Δεκέμβριος 1999) .

Σκοπός αυτού του έργου είναι να βοηθήσει την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή της Ευρυτανίας . Θεωρείται σοβαρό έργο υποδομής και είναι μέρος της μελέτης και κατασκευής του ανατολικού άξονα Λαμίας -Αγρινίου μέσω Καρπενησίου .

Οι κάτοικοι της περιοχής και οι επισκέπτες έχουν διαπιστώσει ότι έχει μειωθεί ο χρόνος ταξιδιού από Καρπενήσι προς Λαμία παρά στο ελάχιστο (μόνο 10 λεπτά).

Επίσης οι επικίνδυνες στροφές που αποφεύγονται δεν έχουν λύσει το πρόβλημα. Έχουν δημιουργήσει νέες επικινδυνότερες στροφές για την πρόσβαση τη σήραγγα λόγω των δύσκολων καιρικών συνθηκών της περιοχής (χιόνια , παγετοί , βροχόπτωση) .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ Ν. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

4.1 Ανάπτυξη μορφών τουρισμού στο Νομό Ευρυτανίας

**4.2 Η περίπτωση ανάπτυξης του Αγροτουρισμού στο
Νομό Ευρυτανίας .**

4.3 Χωριά που έχουν αναπτύξει αγροτουρισμό.

4.1. Ανάπτυξη μορφών τουρισμού στο Νομό Ευρυτανίας.

Ο Νομός Ευρυτανίας έχει να επιδείξει ένα ευρύ φάσμα μορφών τουρισμού . Είναι ένας τόπος όπου ο επισκέπτης μπορεί να το επισκεφτεί για πολλούς λόγους . Στατιστική μελέτη στην περιοχή έδειξε ότι υπάρχουν οι εξής μορφές τουρισμού :

- α) Θρησκευτικός τουρισμός (Μοναστήρι Προυσσού, Τατάρνας)
- β) Κλασικός Τουρισμός (φυσικό κάλλος , καθαρότητα περιβάλλοντος)
- γ) Χειμερινός τουρισμός
(χειμώνας , χιονοδρομικό κέντρο , σκι , χιόνι) .
- δ) Συνεδριακός τουρισμός
- ε) Τουρισμός πολυτελείας σε ξενοδοχειακές μονάδες υψηλού επιπέδου και
- στ) Ο Αγροτουρισμός.

Παρατηρείται μια ανοδική πορεία του τουρισμού καθ' όλη την διάρκεια του έτους .

4.2. Η περίπτωση ανάπτυξης του Αγροτουρισμού στο Νομό Ευρυτανίας.

Παρατηρείται ότι η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην περιοχή συνεχίζει την ανοδική της πορεία παράλληλα με τις άλλες μορφές τουρισμού. Λογίζεται μια βοήθεια προς τον αγροτουρισμό, ο οποίος προσελκύει τουρίστες επισκέπτες εκείνους που αποζητούν αυτήν την εναλλακτική μορφή τουρισμού.

Τα γύρω χωριά, τα οποία βρίσκονται σε σχετικά μικρή απόσταση από το Καρπενήσι σημειώνουν μια σημαντική αγροτουριστική ανάπτυξη.

Υπάρχουν πολλά αγροτουριστικά καταλύματα, πολλές αγροτουριστικές βιοτεχνίες ατομικής, οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής, μεταποίησης παραδοσιακών προϊόντων φρούτων, κρέατος κλπ.

Αρκετές αγροτικές οικογένειες ασχολούνται με τον οικοτουρισμό και τον αγροτουρισμό. Με επιδοτήσεις που έχουν δοθεί από τα προγράμματα της Ε.Ε στους αγρότες, έχουν ιδρύσει και λειτουργούν επιτυχώς αγροτουριστικά καταλύματα. Αυτά είναι είτε νέες κατασκευές είτε επιδιορθώσεις παλαιών παραδοσιακών κατοικιών, σεβόμενοι και προστατεύοντας πάντα το φυσικό περιβάλλον.

Το κάθε χωριό έχει να επιδείξει μια ιδιαιτερότητα της φυσικής τους ομορφιάς.

Γίνονται σεμινάρια και εκπαιδεύσεις σχετικά με τον αγροτουρισμό. Παρακολουθούν τα προγράμματα ενημερώνονται συνεχώς για νέα δεδομένα και την προηγμένη τεχνολογία.

Γνωρίζουν ότι πρέπει να είναι ευγενικοί προς τους πελάτες. Τους ενημερώνουν για την νέα μορφή αυτή του τουρισμού, τον αγροτουρισμό. Οι επισκέπτες δέχονται την γνήσια φιλοξενία κοντά στη φύση, κοντά στην αγροτική οικογένεια στην αγροτική κατοικία. Άλλωστε οι φυσικές καλλονές της Ευρυτανίας και η φιλόξενη ψυχή των Ευρυτάνων αποτελούν εγγύηση για την άνετη διαμονή των επισκεπτών, δίνοντας τους την δυνατότητα να απολαύσουν κάτι διαφορετικό από τη ρουτίνα της καθημερινότητας. Επίσης να γνωρίσουν από κοντά στους απλούς ανθρώπους της υπαίθρου με τον παραδοσιακό τρόπο ζωής τους και την μοναδική επαφή με το πλούσιο φυσικό περιβάλλον που η Ευρυτανική φύση προσφέρει.

Όλοι δέχονται ότι ο τουρισμός είναι ο μοναδικός μοχλός ανάπτυξης της περιοχής, αντιλαμβάνονται πόσο αναγκαίος είναι ο αγροτουρισμός στην Ευρυτανία, που είναι κατ' εξοχήν ορεινή περιοχή με πλούσια φύση και με καθαρό περιβάλλον (1^η στην

Ευρώπη και 4^η στον κόσμο) που αποτελούν μοναδικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού στην περιοχή όπως είναι ο Αγροτουρισμός.

4.3. Χωριά που έχουν αναπτύξει Αγροτουρισμό

Ο Νομός Ευρυτανίας χάρη στην υλοποίηση των Ευρυτανικών Προγραμμάτων ΜΟΠ-Leader και 10 ΚΠΣ με την βοήθεια της «Ευρυτανία Α.Ε» έχει εισέλθει σε μια νέα φάση ανάπτυξης, αξιοποιώντας κατά το μέγιστο τρόπο τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει.

Μέσω της «ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ Α.Ε.» δημιουργήθηκαν αξιόλογοι Αγροτουριστικοί ξενώνες, κτισμένοι με παραδοσιακή αρχιτεκτονική δυναμικότητας 750 κλινών (πηγή: Ευρυτανία Α.Ε.) Είναι Α' κατηγορίας, διαθέτουν θέρμανση W.C, Λουτρό, χώρους υποδοχής και αρκετοί διαθέτουν και τζάκια.

Τα χωριά που βρίσκονται στο Νομό και έχουν αναπτύξει Αγροτουρισμό είναι τα εξής: Άγιος Νικόλαος, Αγία Τριάδα, Ανατολική Φραγκίστα, Δυτική Φραγκίστα, Κρίκελλο, Βούτυρο, Κλαυσί, Μεγάλο Χωριό, Μικρό Χωριό, Κρέντη Κερασχωρίου, Προυσός, Στένωμα Άγραφα.

Η πρωτεύουσα, το Καρπενήσι, σαν άπαχο της περιοχής, μπορεί να δώσει και να αναπτύξει πολλές δραστηριότητες με τις οποίες θα απασχολούνται ο επισκέπτες κατά την παραμονή τους στον τόπο όπως: ορειβασία, SKI, ψάρεμα, Rafting, ορεινή πεζοπορία, κυνήγι, καγιάκ, ποδήλατο βουνού, τοξοβολία, τουριστική ιππασία.

Τα χωριά που διαθέτουν αγροτουριστικά καταλύματα, αξίζει τον κόπο να τα αναφέρουμε ένα - ένα αναλυτικά με πρώτο το:

Α. ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ

που είναι το πρώτο χωριό που συναντά ο επισκέπτης ερχόμενος από Λαμία. Περιβάλλεται από ένα πανέμορφο καστανοδάσος. Ο επισκέπτης μπορεί να βρει αγνά γεωργικά προϊόντα (φασόλι α, κάστανα, καρύδια) και μια σφύζουσα από ζωή κοινότητα. Βρίσκεται σε υψόμετρο 1024 μ. και απέχει από το Καρπενήσι μόνο 9 χιλιόμετρα.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ που υπάρχουν στο χωριό είναι τα εξής:

«ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ» της κ. Δεληγεωργοπούλου Μαρίας δυναμικότητας κλινών. ΤΗΛ. 0237-22067 κ' 2258

«SALE RICORDO» της κ. Αρετής Κόντου δυναμικότητας κλινών. Τηλ. 23378 και 01-7709369.

«ΤΟΥΝΕΛ» του κ. Ανδρέα Τσιτσάρα δυναμικότητας κλινών ΤΗΛ. 23371 και 061 220036.

«Η ΓΩΝΙΑ ΤΗΣ ΛΙΝΑΣ» του κ. Μάριου Χατζόπουλου δυναμικότητας κλινών ΤΗΛ. 22040 FAX 21175.

Β. ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ

Η Αγία Τριάδα είναι ένα από τα ομορφότερα χωριά της περιοχής με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά το ωραίο δάσος που το περιβάλλει , τα άφθονα νερά και τα γραφικά σπίτια . Ονομαστά είναι τα κάστανά της Αγίας Τριάδας . Βρίσκεται σε υψόμετρο 800 μ . και απέχει 34 χ/τρα . από το Καρπενήσι.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

στην περιοχή έχουμε τα εξής:

α) του Δημήτρη Καββαδία ΤΗΛ. 96389-0236 44286

β) του Αποστόλου Ντάσιου τηλ. 96434

γ) της Συρούκη -Καρβέη Δήμητρας τηλ . 96266-23874

δ) της Λουίζας Τσιιάτσου τηλ . 96216.

Γ. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ και ΔΥΤΙΚΗ ΦΡΑΓΚΙΣΤΑ

Η Ανατολική και Δυτική Φραγκίστα βρίσκονται στο εσωτερικό του νομού και στον άξονα του Εθνικού δρόμου Καρπενησίου - Αγρινίου Τα δύο αυτά χωριά έχουν όλα τα χαρακτηριστικά του Ευρυτανικού τοπίου , την όμορφη , φύση , τα άφθονα νερά και τα όμορφα σπίτια . Περνώντας το Παρκιό και σε απόσταση 2 χλμ. Από τον κεντρικό άξονα υπάρχει το παλιό γεφύρι της Βίνιανης . Η περιοχή της Σωτήρας και ο παραδοσιακός νερόμυλος είναι σημεία που μπορεί να θαυμάσει ο επισκέπτης .Βρίσκονται σε υψόμετρο 650μ. και απέχουν 40 χιλ. από Καρπενήσι.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΦΡΑΓΚΙΣΤΑ

«Το σπιτικό της κυρά -Στέλλας» κ. Σουλιώτη Στυλιανή δυναμικότητας κλινών τηλ. 95332.

«Ηλίας Σταθόπουλος» δυναμικότητας κλινών τηλ. 95495.

«Ουρανία Κωστοπούλου» κλινών τηλ . 95231
και 95331κ' 22674.

«Ελισάβετ Παπαδοπούλου» κλινών τηλ . 95290 και 0231-31467.

«Κων/νος Πατσιούρας» κλινών τηλ. 95243 και 23564.

ΔΥΤΙΚΗ ΦΡΑΓΚΙΣΤΑ

«Κολοκύθας Νικόλαος» δυναμικότητα κλινών τηλ. 95316- FAX 0237-95018.

« Ο ΠΛΑΤΑΝΟΣ» του Κων/νου Στασινού δυναμικότητας κλινών τηλ. 95316 και FAX 95218 .

«ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΛΕΓΚΑΣ» δυναμικότητας κλινών και τηλ. Για κρατήσεις 95026 και 95218.

«ΝΕΡΑΤΖΟΥΛΑ ΚΡΙΚΩΝΗ» δυναμικότητας κλινών τηλ. 95027.

«Κων/νος Παπανίκας» κλινών τηλ. 95490 και 95015.

Δ. ΚΡΙΚΕΛΛΟ

Μόλις 30 χλμ. Από το Καρπενήσι σε υψόμετρο 1120 μ. δεσπόζει το πανέμορφο Κρίκελλο . Τα επιβλητικά βουνά στέκονται καταπράσινα το καλοκαίρι και χιονισμένα το χειμώνα . Πληθυσμός 391 κάτοικοι . Η διαδρομή μέσα από τα έλατα είναι φανταστική και η θέα μαγική . Ο Ευρυτάνας ποιητής και πεζογράφος Ζαχαρίας Παπαντωνίου έγραψε για τη «Συμφωνία των βουνών» . Παλιά μονοπάτια της κλεφτουριάς και των καπεταναίων , οδηγούν σε μοναδικές τοποθεσίες ανάμεσα σε πυκνά δάση από αιωνόβια έλατα , πουρνάρια , σπάνια αρωματικά φυτά και σκιερά πλατάνια που λούζονται στα νερά του πανέμορφου Κρίκελλο ποταμού .

Η Καθεδρική εκκλησία του , ο Αι Νικόλας , είναι από τις ωραιότερες της Ευρυτανίας . Μόλις μπαίνουμε στο χωριό αντικρίζουμε 7 βρύσες που τρέχουν από τις μαρμάρινες κούπες τους αδιάκοπα το παγωμένο νερό τους . Στα 1800 μ βρίσκεται ο επισκέπτης στην τοποθεσία «Τύμπανος». Δεξιά αντικρίζει το Βελούχι και στο βάθος τα Άγραφα και την Καλιακούδα .

Το Κρίκελλο είναι ένα χωριό με παράδοση στη Λαϊκή Τέχνη και στον αγροτουρισμό . Παραδοσιακές ταβέρνες διαθέτουν νοστιμιές με ντόπια κατσίκια και αρνιά . αγριογούρουνα , γλυκά με συνταγές της γιαγιάς και εξωτικά ποτά από βατόμουρο , καρύδι και κράνια (είδος δέντρων που το φρούτο του γίνεται μαρμελάδα και λικέρ).

Με ορμητήριο το Κρίκελλο μπορεί ο επισκέπτης να πάει στα γύρω χωριά Δομνίστα , Στάβλους , Άμπλιανη , Ψιανά , Ρώσκα , Μεσοκώμη .

Ο επισκέπτης μπορεί να βρει και συνοδούς για το φαράγγι του Πανταβρέχη στα τηλέφωνα 71250 και 71093.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Α) «Μαργαρίτης Παναγιώτης» Το πατρικό δίπατο, χωριάτικο σπίτι ανακαινίσθηκε για τις ανάγκες του επισκέπτη δημιουργώντας τέσσερα δωμάτια με όλες τις ανέσεις, έτοιμα να φιλοξενήσουν ευχάριστα τον κάθε επισκέπτη . Τα αγροτουριστικά κατάλυμα του κ. Μαργαρίτη λειτουργεί όλο το χρόνο . τηλ. 71006 και 24181.

Β) «Κων/νος και Δημήτριος Πανάρας» Μέσα στο γραφικό Κρίκελλο , σε δάσος από έλατα , καινούργια δωμάτια με δυνατότητα χρήσης ψυγείου και κουζίνας για πρωινό . Υπάρχει καθιστικό με τζάκι και τηλεόραση . Από τα δωμάτια θέα στα γύρω βουνά . Υπάρχει ταβέρνα με ντόπια κουζίνα και γλυκά . Δοκιμάστε τις πίττες , το ντόπιο κατσίκακι στη γάστρα και το κυνήγι (αγριογούρουνο λαγός πουλιά) καθώς και το τσίπουρο και το κρασί . Τηλέφωνα κρατήσεων 71050 και 71250 .

γ) «Πλουμπής Δημήτριος» τηλ. 71294 και

«Πλουμπής Ευάγγελος» τηλ 71294

δ) «Τσιάρας Ιωάννης» τηλ. 71094

ε)»Συγγούνης Κων/νος» 71100 και 71254.

«ΤΟ ΚΟΝΑΚΙ»

Το Αγροτουριστικό κατάλυμα του κ. Πλουμπή Ευάγγελου και Δημητρίου με τα δέκα δωμάτια περιμένει να ξεκουράσει τους επισκέπτες προσφέροντας ζεστασιά και άνεση δίπλα στη πλατανοσκέπαστη πλατεία του χωριού . Χτισμένο με μεράκι από ντόπια ξύλα , αναδίδει τη μυρωδιά του έλατου και του ρετσινιού. Λούζεται στο δυνατό ήλιο που ανατέλλει από τα αντικρινά βουνά, γεμίζοντας το κάθε παράθυρο με μια μοναδική φωτογραφία . Διαθέτει επίσης πρωινό με ντόπιες λιχουδιές ή απογευματινό καφέ με ντόπιο γλυκό του κουταλιού στο καθιστικό του καταλύματος απέναντι από τα χιονοσκέπαστα και ηλιόλουστα βουνά.

«ΤΟ ΚΟΝΑΚΙ» Αγροτουριστικά επιπλωμένα δωμάτια , δίκλινα , τρίκλινα και τετράκλινα του κ. Συγγούνη . Το καθένα διαθέτει κουζίνα , ψυγείο σκεύη κτλ. W.C, έγχρωμη τηλεόραση κεντρική θέρμανση . Κατασκευασμένα εσωτερικά με πέτρα και ξύλο κάνει τις διακοπές συμφέρουσες υγιεινές μη αγχολυτικές για όλες τις εποχές . Υπάρχουν πολλές παραδοσιακές ταβέρνες και καφεενεδάκια.

ΒΟΥΤΥΡΟ

Το Βούτυρο είναι ένα μικρό χωριό που συνδυάζει τη γραφικότητα του χωριού , τα παραδοσιακά σπίτια και το όμορφο τοπίο .

Βρίσκεται σε υψόμετρο 900μ. και απέχει από το Καρπενήσι μόλις 7 χιλ.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

«VILLA VIRGINIA» Γενιτσαρόπουλος Κων/νος -Χρήστος τηλ. 25133-22856-22835 είναι δυναμικότητας κλινών.

ΚΛΑΥΣΙ

Κατά μήκος του Καρπενησιώτη ποταμού, βρίσκεται το χωριό Κλαυσί. Σε μικρή απόσταση βρίσκεται ο παλαιοχριστιανικός ναός του Αγίου Λεωνίδα με το υπέροχο ψηφιδωτό δάπεδο έργο του 5^{ου} μ.Χ. αιώνα .

Η υποδομή του χωριού θα ικανοποιήσει και τον πιο απαιτητικό επισκέπτη . Βρίσκεται στο υψόμετρο 780 μ. και απέχει 8χλμ. Από το Καρπενήσι.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

«Μαθές Ευάγγελος» δυναμικότητα 6 δωματίων ΤΗΛ. 22397 και 24857.

ΜΕΓΑΛΟ ΧΩΡΙΟ

Κοντά στο Καρπενήσι βρίσκεται το Μεγάλο Χωριό το οποίο απέχει μόνο 15 χ/τρα.

Το μεγάλο Χωριό είναι παραθεριστικό κέντρο με υποδομή που προσελκύει πολλούς τουρίστες λόγω της υπεροχής φύσης με τα πανύψηλα δένδρα , τον υδάτινο πλούτο και τα γραφικά σπίτια. Είναι χτισμένο στους πρόποδες της Καλιακούδας. Όποιος επισκέπτεται το Μεγάλο Χωριό μαγεύεται από την ομορφιά του . Οι κάτοικοι του είναι φιλόξενοι και το χαμόγελο είναι πάντα ζωγραφισμένο στα πρόσωπα τους .

Το Μεγάλο Χωριό αποτελείται από 250 κατοίκους οι οποίοι το καλοκαίρι γίνονται περισσότεροι αφού οι νέοι που έχουν

φύγει τιμούν τον τόπο τους , τον θυμούνται με νοσταλγία και επιστρέφουν έστω και για λίγες μέρες μόνο.

Στο Μεγάλο Χωριό πολλοί είναι αυτοί που ασχολούνται και έχουν αγροτουριστικά καταλύματα .

Τα καταλύματα αυτά έχουν χτιστεί το 1992 μετά από επιδότηση , που πήραν από τα Μ.Ο.Π. «Μεσογειακά ολοκληρωμένα προγράμματα» οι κάτοικοι του Μεγάλου Χωριού . Κατ' αυτόν τον τρόπο , βοηθούμενοι από τις επιδοτήσεις της Ε.Ε. ανέπτυξαν τον Αγροτουρισμό. Είναι για αυτούς μια απασχόληση επιπλέον των γεωργικών τους απασχολήσεων και τους προσφέρει ένα ικανοποιητικό ετήσιο εισόδημα .

Υπάρχει επίσης και ένα πρόσφατα ανακαινισμένο ξενοδοχείο το οποίο είναι καινοτομικό . Στον συνοικισμό Γαύρο του Μεγάλου Χωριού υπάρχει ένα ακόμη μικρό αγροτουριστικό κατάλυμα .

Ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει το ποτό ή τον καφέ του δίπλα στο τζάκι ή στην σκιά του πλάτανου δίπλα στην πισίνα το καλοκαίρι .

Οι επισκέπτες έρχονται και ξανάρχονται γιατί συνδυάζουν ομορφιά , φιλοξενία και ορμητήριο για πολλές περιοχές του Νομού Ευρυτανίας . Τα δωμάτια είναι παραδοσιακά και άνετα για τους φανατικούς του βουνίσσιου ύπνου και του ρεμβάσματος από τις βεράντες με την υπέροχη θέα προς τα βουνά ,

Τα αγροτουριστικά καταλύματα που υπάρχουν στο Μεγάλο Χωριό είναι τα εξής :

α) « Το Αρχοντικό του Μπακατσιά». Αυτό αποτελείται από 12 κλίνες 5 δωμάτια με παραδοσιακή διακόσμηση , με τζάκι , με κεντρική θέρμανση , ντους , τηλεόραση και τηλεφωνικό κέντρο. Επίσης υπάρχουν όλοι οι κοινόχρηστοι χώροι , κι αυτοί παραδοσιακά διακοσμημένοι , άνετοι και με οικογενειακή ζεστασιά .

β) Το αγροτουριστικό κατάλυμα τηλ. 41.4144της Κ. Γιαννακοπούλου Ευφροσύνης το οποίο αποτελείται από 100 κλίνης , 5 δωμάτια παραδοσιακού τύπου τηλ. Για κρατήσεις δωματίων 41.1086

γ) «Δωμάτια με θέα» ονομάζει το αγροτουριστικό του κατάλυμα ο Βασίλειος Μαντζιούτας που αποτελείται από 13 κλίνες 5 δωμάτια . Κρατήσεις στο τηλέφωνο 41.190

δ) Επίσης αγροτουριστικό κατάλυμα διαθέτει και ο κ. Κων/νος Ματζιούτας με 5 δωμάτια τηλ. 41175-41370, 15 κλίνες.

ε) «Αγράμπελη» ονομάζεται η πανσιόν της η Φωτεινής Δουλαβέρη που διαθέτει 12 κλίνες, 4 δωμάτια, άνετα παραδοσιακά διακοσμημένα με πολύ μεγάλο κήπο και πισίνα.

στ) Ανεράδα 10 κλίνες, 5 δωμάτια πολυτελείας. Επίσης αγροτουριστικά καταλύματα έχουν και οι κ. Τσούτσουρας Σεραφεΐμ κλίνες και 4 δωμάτια και Σκαρπής Αθανάσιος με 4 δωμάτια και 12 κλίνες .

Στο Μεγάλο Χωριό υπάρχουν τρεις βιοτεχνίες που μεταποιούν τα παραδοσιακά προϊόντα φτιάχνουν γλυκά του κουταλιού χωρίς συντηρητικά όπως καρύδι , κάστανο , σύκο κοκτέιλ με ντόπια υλικά .

Όλα αυτά τα πουλούν στους τουρίστες - Επισκέπτες οι οποίοι προτιμούν να πάρουν μαζί τους κάτι το γνήσιο και χωρίς συντηρητικά για το σπίτι τους και για τους φίλους τους .

Τέτοια εργαστήρια είναι:

α) «Το κεντρικό» της Κ. Μαρίας Μαχαλιώτη .

Β) «Το στέκι του Γιάννη Βονόρτα

γ) «Η καλή καρδιά» του Παναγιώτη Καρίπη

Οι λάτρεις του καλού φαγητού με παραδοσιακές πίτες και νόστιμα ντόπια φαγητά θα πρέπει να περάσουν από το εξοχικό κέντρο «Άγιος Αθανάσιος» αλλά και από το «πέταλο» και το «Σπίτι του Ψαρά» . Ο « Άγιος Αθανάσιος» ανήκει στον Γιώργο Γιαννακόπουλο , «Το Πέταλο» στον Παναγιώτη Μόκα και «Το Σπίτι του Ψαρά» στον Θύμιου Τουφεκιά .

Ο επισκέπτης ερχόμενος στο Μεγάλο Χωριό μπορεί να επισκεφτεί το Λαογραφικό Μουσείο που αποτελείται από παλιά αντικείμενα όπως αλέτρι , αργαλειό , φορεσιές καλλιεργητικά εργαλεία , τον Ιερό Ναό Αγίας Παρασκευής ο οποίος είναι χτισμένος επί Τουρκοκρατία χρίστηκε με χρήματα του Αλή Πασά . Ακόμη ο επισκέπτης μπορεί να λάβει μέρος σε πολιτιστικές εκδηλώσεις που γίνονται στις αρχές του Αυγούστου από τις 1-12 Αυγούστου η οποία η πολιτιστική αυτή εβδομάδα περιλαμβάνει τουρνουά ποδοσφαίρου βόλεϊ , κυνήγι θησαυρού βραδιά τσίπουρου , τοξοβολία και άλλα πολλά. Το Μεγάλο Χωριό έχει πολύ πράσινο έχει μια φυσική γοητεία που μαγεύει κάθε επισκέπτη . Η κάθε εποχή χωριστά έχει τον δικό της φυσικό πλούτο . Ακόμη ο επισκέπτης μπορεί να πάει για κυνήγι για ψάρεμα για καγιάκ για σκι για ποδηλασία για αναρρίχηση στο βουνό « Καλιακούδα» και για μια απλή βόλτα στα γραφικά δρομάκια και μονοπάτια αλλά μπορεί να πάει και για ιππασία αφού υπάρχει πάρκο τουριστικής ιππασίας και εναλλακτικής μορφών τουρισμού.

Υπάρχουν πολλά καλά πράγματα που μπορεί να απολαύσει ένας επισκέπτης στ ο Μεγάλο Χωριό αλλά και σε άλλα χωριά της Ευρυτανίας αρκεί ο επισκέπτης να έχει ελεύθερο χρόνο αρκετό. Και ένα είναι σίγουρο ότι θα του μείνουν αξέχαστα.

ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ

Λίγο πιο έξω από το Καρπενήσι βρίσκεται το Μικρό Χωριό που είναι χτισμένο στους πρόποδες της Χελιδόνας.

Αν και είναι μικρό το όνομα του χωριού η ιστορία του μεγάλη και γερμένη πίσω στα χρόνια της Τουρκοκρατίας όπου έδωσε λαμπρά παραδείγματα ηρωισμού των κατοίκων της. Το Μικρό Χωριό αποτελείται από δύο οικισμούς, το Παλιό Μικρό Χωριό και το Νέο Μικρό Χωριό. Ο παλιός οικισμός είχε την ατυχία να καεί από τους Ιταλούς αρκετές φορές, όμως η αγάπη των μεταναστών φάνηκε για ακόμη μια φορά αφού βοήθησαν στην ανοικοδόμηση του συνοικισμού. Όμως οι δοκιμασίες δεν σταματάνε εδώ. Το 1963 ένα μεγάλο τμήμα κατολήσθησε λόγω των πολλών υπόγειων νερών και με 13 θύματα σφραγίστηκε η ιστορία του συνοικισμού αυτού. Έτσι έγινε καινούργιος οικισμός που ονομάστηκε Νέο Μικρό Χωριό.

Πανέμορφο χωριό μέσα στο πράσινο, οι κάτοικοι μειώθηκαν αισθητά, αφού χάνοντας όλη την περιουσία τους αναγκάστηκαν να φύγουν είτε για το εξωτερικό είτε για τις μεγαλουπόλεις.

Μέσα απ' αυτές τις δυσκολίες όμως οι κάτοικοι κατάφεραν σε συνεργασία και με τους κρατικούς φορείς να δημιουργήσουν ένα όμορφο και παραδοσιακό οικισμό. Τα σπίτια χτίστηκαν πέτρινα και με τέτοια αρχιτεκτονική που δημιούργησαν ένα καλό αισθητικό αποτέλεσμα το οποίο είναι και αρμονικά δεμένο με το φυσικό περιβάλλον.

Αυτό είχε σαν συνέπεια να αναπτυχθεί τα τελευταία 6-7 χρόνια ο τουρισμός και συγκεκριμένα ο αγροτουρισμός. Άλλοι λόγοι που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι η καλοσύνη και η φιλοξενία των κατοίκων, τα καινούργια και άνετα αγροτουριστικά καταλύματα που συνδυάζοντας το παραδοσιακό και το σύγχρονο καταφέρνουν να δημιουργήσουν ένα επιβλητικό αποτέλεσμα σ' ολόκληρη την περιοχή.

Για τα αγροτουριστικά αυτά καταλύματα βοήθησε το κράτος με επιδοτήσεις των προγραμμάτων ΜΟΠ και Leader, εφόσον η περιοχή είναι ορεινή και πτωχή.

ΚΡΕΝΤΗ ΚΕΡΑΣΟΧΩΡΙΟΥ

Στην καρδιά της Ευρυτανίας η Κρέντη το ξαναγεννημένο χωριό που κρατάει τα «κλειδιά» για ολοκληρή την περιοχή της πανέμορφης άγριας και άγνωστης Δυτικής Ευρυτανίας απέκτησε τελευταία αγροτουριστικές ξενώνες .

Παραδοσιακή κουζίνα διαθέτει νοστιμιές με προσόντα που βγάζει η Ευρυτανική γη. Νοστιμότατο κρέας από τα περίφημα κατσίκια των Αγράφων , μοναδικό τυρί , υπέροχο μέλι , ζυμωτό ψωμί , κατσικίσιο γάλα και βούτυρο , μπακλαβάδες και καρυδόπιτες από ντόπια προϊόντα , αυγά χωριάτικα , πέστροφα από τον Αγραφιώτη Βρίσκεται σε υψόμετρο 1050 μ. και απέχει από το Καρπενήσι 35 χλμ.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

«ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΑΣ» ΤΗΛ. 31250 FAX 31350

Είναι δυναμικότητας 12 δωματίων

«ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΑΚΚΑ» ΤΗΛ 31313-31404-FAX 31307

ΠΡΟΥΣΣΟΣ

Ο Προυσσός είναι γνωστός στο πανελλήνιο από το προσκύνημα της Παναγίας της Προυσιώτισσας . Η αγνότητα του τοπίου εντυπωσιάζει τους πάντες . Το μοναστήρι της Παναγίας με τη θαυματουργή εικόνα, τα σπάνια κειμήλια, την αξιόλογη βιβλιοθήκη , οι πύργοι του Καραϊσκάκη , προσωπικά αντικείμενα του αγωνιστή Καραϊσκάκη, καθώς και η Σχολή Γραμμάτων της Ρούμελης, προσελκύουν χιλιάδες επισκέπτες κάθε εποχή του χρόνου .

Την υπάρχουσα υποδομή για φιλοξενία επισκεπτών του Μοναστηρίου συμπληρώνουν πλέον τα καινούργια αγροτουριστικά καταλύματα στο χωριό Προυσσός , μόλις 2 χ.λ.μ. από το μοναστήρι.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

«Ελεφάντης Κων/νος» τηλ 91278 κ´ 91354

«Παπαλουκά Βασιλική» τηλ 91394

ΑΓΡΑΦΑ

Το κλασσικό δρομολόγιο μια ημερήσιας εκδρομής κάτω από τα βουνά που έζησε και έδρασε ο θρυλικός Κατσαντώνης είναι η παραποτάμια διαδρομή του Αγραφιώτη ποταμού, με προορισμό το χωριό ΑΓΡΑΦΑ όπου πάντα περιμένει το νοστιμότατο κατσικάκι στη γάστρα. Πριν ή μετά το Μοναστηράκι μας περιμένει το εξαίρετο ντόπιο τσίπουρο. Ενδιαφέρον προκαλούν:

- Η Δέση κάτω από τα Άγραφα ένα ιδιότυπο τεχνικό έργο που μοιράζει ισόποσα όσο νερό ξεπηδά από το κεφαλάρι.
- Η εκκλησία των Αγίων Ταξιάρχων στο Μάραθο και το Μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής στα Βραγγιανά όπου εμόνασε και έδρασε ο Όσιος Ευγένιος ο Αιτωλός.
- «Η τρύπα του Αγραφιώτη» μια επιβλητική τοποθεσία όπου ο ατίθασος ποταμός ξεπερνά τα όποια φυσικά εμπόδια και συνεχίζει την πορεία τους προς την τεχνητή λίμνη των Κρεμαστών η οποία σκεπάζει θριαμβευτικά την κοιλάδα.

Τα Άγραφα βρίσκονται σε υψόμετρο 800 μ και απέχουν 80 χλμ. Από το Καρπενήσι.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

«Τ' ΑΓΡΑΦΑ» του Κων/νου Γατή τηλ . 93220

ΣΤΕΝΩΜΑ

Το Στένωμα είναι το πρώτο χωριό που συναντάμε σε μια υπέροχη διαδρομή 80 χιλιομέτρων, περιφερειακά του Βελουχιού . Μια κοινότητα με κτηνοτροφική παραγωγή . Είναι πνιγμένη στα καταπράσινα έλατα και αποτελεί ιδανικό τόπο για ηρεμία , ξεκούραση και επαφή με τους κατοίκους ενός τυπικού Ευρυτανικού χωριού .

Από το Καρπενήσι απέχει 19 χλμ. Και σε υψόμετρο 650 μ.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

«Νικόλαος Γιαννόπουλος» τηλ. 31641.

ΚΑΦΑΛΑΙΟ 5

Τουριστικές και Αγροτουριστικές δραστηριότητες

**Άλλες Εναλλακτικές δραστηριότητες των επισκεπτών
στο Νομό Ευρυτανίας**

5.1. Η ιππασία και το Mountain bike

5.2. Trekking (πεζοπορία)

5.3. Διαδρομές 4x4

5.4. Rafting

5.5. Canyoning

5.6. Snowboard

5.7. Φαράγγι «Πανταβρέχει»

5.8. Τουριστική ιππασία

Η μαγεία της Άνοιξης και οι δροσερές πνοές του Βοριά το καλοκαιράκι είναι ο καλύτερος τρόπος για μια απολαυστική απόδραση από τον καύσωνα του κάμπου. Το κρύο νερό που αναβλύζει σχεδόν σε κάθε γωνία της Ευρυτανικής γης είναι ένα σπάνιο αναψυκτικό που παρόμοιο δεν θα μπορέσει ποτέ ο άνθρωπος να δημιουργήσει μια και έχει πάντοτε την κατάλληλη θερμοκρασία. Παγωμένο το καλοκαίρι . Ζεστό το χειμώνα .

Η ομορφιά της φθινοπωρινής φύσης σε όλες τις αποχρώσεις των γήινων χρωμάτων θα απολαύσει ο επισκέπτης μόνον στη Ευρυτανική γη. Το ολόλευκο χιονισμένο τοπίο του χειμώνα που ο καλύτερος ζωγράφος δεν είναι σε θέση να αποτυπώσει απολαμβάνει κανείς στην Ευρυτανία .

Με όλες αυτές τις ομορφιές καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου θα γεμίσει ο επισκέπτης τις ώρες του απολαμβάνοντας την φύση μέσα από πολλές μορφές δραστηριοτήτων όταν επισκεφθεί την Ευρυτανία . Μερικές της δραστηριότητες είναι:

5.1. Η ιππασία και Mountain Bike.

Η κοιλάδα του ποταμού Καρπενησιώτη στην Ευρυτανία με το Βελούχι στο βάθος, οι δασωμένοι ορεινοί όγκοι της χελιδόνας και της Καλιακούδας αντικριστά, τα πανέμορφα παραδοσιακά χωριά στις άκρες του ποταμού και στους πρόποδες των βουνών, οι αστείρευτες πανάρχαιες πηγές που τρέχουν ασταμάτητα, τα κοπάδια των ζώων που βόσκουν αμέριμνα είναι το σκηνικό μέσα στο οποίο θα καλπάσετε με τα άλογα του Πάρκου Ιππασίας της περιοχής. Βόλτες χαλαρές για τους αρχάριους και καλπασμούς σε μονοπάτια για όσους ξέρουν από άλογα.

Ποιός θα το φανταζόταν! Το ποδήλατο να κατακτήσει δύσκολες κορυφές και δυσπρόσιτες παραλίες. Όλο και πιο συχνά όμως πια όμως πια οι ποδηλάτες προβάλλουν κατά ομάδες στη στροφή του δρόμου. Τα mountain bike (τα ποδήλατα του βουνού) είναι ένα τέλειο εργαλείο για επαφή με τη φύση και πάνε παντού. Και στην ασφαλτο στους χωματόδρομους αλλά και στα μεγάλα μονοπάτια. Η αίσθηση να ποδηλατείς και ο αέρας του βουνού να γεμίζει τα πνευμόνια σου είναι μοναδική ενώ ταυτόχρονα είναι και πρώτης τάξεως άσκηση στη φύση.

5.2. Trekking (πεζοπορία) Ορειβασία

Το Βελούχι, τα Άγραφα, η Καλιακούδα και η Χελιδόνα, τα πανέμορφα βουνά στο νομό Ευρυτανίας, γεμίζουν κάθε Σαββατοκύριακο με ένα πολύχρωμο πλήθος ανθρώπων που αναζητούν την άμεση επαφή με τη φύση μέσα από την πεζοπορία. Όσο η ζωή της πόλης καθηλώνει το σύγχρονο άνθρωπο στην ακινησία και στην ασφυξία τόσο τα βουνά και οι κορυφές τους γίνονται στόχος για όλο και περισσότερους. Εξάλλου το συναίσθημα που προσφέρει η κατάκτηση μιας κορυφής είναι μοναδικό. Τα καταφύγια των ορειβατικών συλλόγων στις βουνοκορφές είναι οι ζεστές αετοφωλιές των ορειβατών. Εξοπλισμένα με τζάκια, σόμπες είδη κουζίνας κρεβάτια και κουβέρτες κάνουν τις νύχτες και τις μέρες εδώ να φαντάζουν μαγικές.

Η ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ είναι το πρώτο στάδιο με το οποίο ξεκινάει κανείς την άμεση επαφή με τη φύση . Γίνεται σε εύκολα μονοπάτια , παλιά ή καινούργια , είναι μικρής διάρκειας και οι πεζοπόροι επιστρέφουν ξανά σε ξενώνες ή ξενοδοχεία. Το ζητούμενο είναι μια ευχάριστη βόλτα στη φύση χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες και κούραση . Διαρκεί 3-4 ώρες περίπου και πρέπει να γίνεται με συνοδό σε συγκεκριμένες διαδρομές .

Η ΟΡΕΙΒΑΣΙΑ πηγαίνει την πεζοπορία στα πιο δύσκολα Επιχειρείται ανάβαση στο βουνό , πολλές φορές και με τη χρήση τεχνικών και εξοπλισμού με στόχο την κατάκτηση μιας βουνοκορφής . Στην ομάδα θα πρέπει να υπάρχει πάντα ένας έμπειρος ορειβάτης - συνοδός , ο οποίος , εκτός από το να γνωρίζει το μονοπάτι είναι υπεύθυνος για την ασφάλεια της . Η διάρκεια των ορειβατικών εκδρομών διαρκεί 2-3 ημέρες ανάλογα με τη δυσκολία του βουνού.

5.3. ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ 4X4. Ευτυχώς στην Ευρυτανία έχουμε ακόμη δρόμους χωρίς τσιμέντο και ασφαλτό . Είναι οι διαδρομές εκείνες που φέρνουν όλο και περισσότερο κόσμο στην περιοχή ανθρώπους που επιθυμούν να απολαύσουν την οδήγηση 4X4 αλλά και να εισχωρήσουν όλο και πιο βαθιά στην άγρια και απροσπέλαστη φύση . Τόσο οι ορεινές όσο και οι παράλιες διαδρομές σε φέρνουν σε χωριά ξεχασμένα από το χρόνο , σε οροπέδια με σπάνια λουλούδια και φυτά, σε βάζουν σε παιχνίδια με τα ποτάμια.

5.4. Rafting

Ράφτινγκ σημαίνει κατά βάση ποταμού με φουσκωτή βάρκα. Σπορ που μας έρχεται πέρα από τον Ατλαντικό και αποτελεί την εξέλιξη της κατάβασης ποταμών με μεγάλες σχεδίες και πιρόγες που χρησιμοποιούσαν οι Ινδιάνοι. Το σπορ στην Ευρώπη κέρδισε πρώτα τους Γάλλους και τους Ιταλούς. Στην Ελλάδα εμφανίστηκε πριν μια δεκαετία περίπου. Στην Στερεά Ελλάδα ο ιδανικός τόπος για Ράφτινγκ είναι η περιοχή της Ευρυτανίας, ο τόπος των ποταμών. Ο θρυλικός Αχελώος, ο ήρεμος Ταυρωπός (Μέγδοβας) ο παιχνιδιάρης Τρικεριώτης, είδαν ξαφνικά ένα πλήθος περίεργο να κατακτά τα νερά τους. Οι υδάτινοι δρόμοι τους προσφέρουν μεγάλες συγκινήσεις καθώς αποκαλύπτουν μια φύση παρθένα και απάτητη μέχρι τώρα. Άγρια φαράγγια που ορθώνονται επιβλητικά πάνω από στενά περάσματα. Πέτρινα ιστορικά γεφύρια, εγκαταλελειμμένα χωριά, δάση από πλατάνια και άλλα δένδρα, σπάνια φυτά.

Αλλά εκτός από τη μοναδική αυτή επαφή με τη φύση, το ράφτινγκ ανεβάζει την αδρεναλίνη στα ύψη. Το παιχνίδι με τα νερά του ποταμού, η κωπηλασία στη βάρκα. Οι βουτιές για κολύμπι (όταν ο καιρός το επιτρέπει) στις φυσικές πισίνες που δημιουργεί το ίδιο το ποτάμι, σε βγάζουν εύκολα από τη μονοτονία της καθημερινότητας. Το ράφτινγκ στα ποτάμια της Ευρυτανίας χωρίζεται σε 1^{ου} βαθμού δυσκολίες (Αχελώος) 2^{ου} βαθμού (Ταυρωπός) και 3^{ου} βαθμού (Τρικαλιώτης). Η κατάβαση διαρκεί μια έως τρεις ώρες. Απαραίτητος εξοπλισμός, βάρκα, κουπιά, ειδική φόρμα, κράνος, σωσίβια. Σε κάθε φουσκωτή βάρκα 8 - 10 ατόμων υπάρχει ένας έμπειρος συνοδός, οδηγός για συναρπαστικά αλλά και ασφαλή ταξίδια.

Το Monoraft και το Hot Dog είναι κάτι σαν ράφτινγκ για πιο προχωρημένους.

Όταν κάποιος νοιώσει ικανός να παλέψει μόνος του με τα νερά του ποταμού, μονοθέσια και διθέσια φουσκωτά σκάφη είναι στη διάθεση του για μεγαλύτερες συγκινήσεις. Συνήθως κατάβαση του ποταμού, και σε αυτή την περίπτωση γίνεται κατά ομάδες.

5.5. Canyoning

Όταν αντί για δάση και βουνοκορφές πεζοπορούμε σε φαράγγια, το trekking γίνεται Canyoning. Και από φαράγγια η περιοχή της Στερεάς Ελλάδας, άλλο τίποτε! Εντυπωσιακά, κάθετα βράχια που στο εσωτερικό τους κρύβουν πολλά μυστικά. Οι σύγχρονοι ταξιδιώτες, λίγο Τρίτωνες και λίγο Ιντιάνα Τζόουνς χάνονται τα Σαββατοκύριακα στο εσωτερικό τους για να αποκρυπτογραφήσουν τους μυστικούς κώδικες της φύσης. Η καταρίχηση ή η αναρρίχηση στα φαράγγια γίνεται με ειδικό εξοπλισμό (ζώνες, σχοινιά, κράνος). Προφανώς το canyoning δεν είναι ένα σπορ που κάνει κάποιος μόνος του. Γίνεται πάντα με τη βοήθεια ειδικών. Οργανωμένα τα παραπάνω σπορ γίνονται στην Ευρυτανία και πιο συγκεκριμένα στην περιοχή των Αγράφων και την περιοχή Καρπενησιού. Εκεί όπου η μαγεία της φύσης προσελκύει όλο και περισσότερους επισκέπτες.

5.6. Snowboard

Το Snowboard, σκι σε σανίδα, υιοθετεί την τεχνική του skateboard και την εφαρμόζει στις πίστες των χιονοδρομικών κέντρων. Οι δυναμικοί νέοι σερφάρουν στο χιόνι και καταρρίπτονται με τις πολύχρωμες σανίδες τους και τις εντυπωσιακές θεαματικές τους βουτιές κάθε σεζόν και ένα ακόμη κάστρο των παραδοσιακών σκιέρ. Στο Χιονοδρομικό κέντρο και στις πίστες του Βελουχιού στο Καρπενήσι, κάνουν σιγά - σιγά την εμφάνισή τους, χαρίζοντας κάτι από τη ζωντάνια τους.

Πολλές λοιπόν οι εναλλακτικές δραστηριότητες για τον επισκέπτη στο νομό Ευρυτανίας.

Τον χειμώνα οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να επισκεφθούν το χιονοδρομικό κέντρο του Βελουχιού στο πιο όμορφο βουνό στην πιο ζωντανή χειμερινή πόλη με φόντο την μοναδική Ευρυτανική φύση.

Υπάρχουν εταιρείες που απασχολούνται με αυτές τις δραστηριότητες όχι μόνον στον νομό Ευρυτανίας αλλά και πανελλαδικά .

Στο Ν. Ευρυτανίας είναι η TREKKING HELLAS Κέντρο υπαίθριων δραστηριοτήτων στην οδό Ζηνοπούλου 7 τηλ 25940 και η ΕΥ ΖΗΝ ΤΗΛ . 22829

5.7. Φαράγγι «Πανταβρέχει»

-Η Διεύθυνση Δασών Ευρυτανίας πρότεινε μελέτη με σκοπό την πραγματοποίηση έργων κατεργασίας ανάδειξης αισθητικού χώρου στη θέση «Πανταβρέχει» κοινότητας Ροσκάς , Σκοπός της μελέτης ήταν η ανάδειξη και αισθητική αξιοποίηση του χώρου , λόγω του συνεχώς αυξανόμενου ρεύματος ορεινού τουρισμού που παρατηρείται στην περιοχή .

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε και το φαράγγι «Πανταβρέχει» αποτελεί πόλο έλξης επισκεπτών και είναι ευρύτερα γνωστό κυρίως στους περιηγητές ορεινών περιοχών .

Ο επισκέπτης εντυπωσιάζει από την όλη διαδρομή η οποία ακολουθεί τον Κρικελλοπόταμο σε όλο το μήκος της . Εκατέρωθεν του ποταμού υψώνονται κατακόρυφα τεράστιοι βραχώδεις όγκοι που προκαλούν δέος στον επισκέπτη και ο συνδυασμός με το

υγρό στοιχείο που συντηρεί την υδροχαρή βλάστηση εξασφαλίζουν πληρότητα αισθητικής ικανοποίησης.

Για την εύκολη και ασφαλή πρόσβαση των επισκεπτών προς τον ποταμό πραγματοποιήθηκε αφενός μεν η διάνοιξη μονοπατιών συνολικού μήκους περίπου 1350 μέτρων, αφετέρου δε κρεμαστή γέφυρα πλήρως εναρμονισμένη με το περιβάλλον.

Στα μονοπάτια υπάρχουν ξύλινα σκαλοπάτια, στα επικίνδυνα σημεία με μεγάλες κλίσεις τοιχίσκοι με ξηρολιθοδομές και ξύλινη προστατευτική περίφραξη σε μήκος 30 μ. για την εξασφάλιση της αισθημάτων σιγουριάς των επισκεπτών στα κατηφορικά σημεία τα οποία βρίσκονται σε ύψος 20 μέτρων από την κοίτη του ποταμού Κρικελοπόταμου.

Τέλος υπάρχουν κατατοπιστικές πινακίδες σήμανσης που είναι απαραίτητη για την διευκόλυνση των επισκεπτών.

Η κρεμαστή γέφυρα στηρίζεται σε συρματοσχοίνα δαπέδου στερεωμένα με μαδέρια καστανιάς.

Το φαράγγι «Πανταβρέχει» είναι μια προτεινόμενη περιοχή που αξίζει τον κόπο να επισκεφθεί ο τουρίστας όταν έλθει στο Νομό Ευρυτανίας για να απολαύσει την όμορφη φύση.

5.8. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΙΠΠΑΣΙΑ

«Πριν 10 χρόνια δηλ. τ 1990 περίπου ξεκινήσαμε αυτή την αγροτουριστική δραστηριότητα. Κάναμε περισσότερο πεζοπορίες, διασχίσεις περπατήματα με πελάτες μας με ιδιωτικά σχολεία» Αυτά είναι τα λόγια ενός από τους τρεις ιδιοκτήτες της αγροτουριστικής αυτής δραστηριότητας, της τουριστικής ιππασίας.

Η δραστηριότητα αυτή βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα έξω από το Καρπενήσι. Η αρχική μορφή της επιχείρησης αυτής ξεκίνησε όλως τυχαίως: «αγοράσαμε δύο άλογα για δική μας χρήση μετά είδαμε ότι ήταν ενδιαφέρον αυτό που κάναμε με αποτέλεσμα να αρχίσουμε να ασχολούμεθα επαγγελματικά με τέτοιου είδους δραστηριότητες» μας αφηγείται ένας εκ των ιδιοκτητών.

Η επιχείρηση αρχικά ξεκίνησε με 2 άλογα και αυτή τη στιγμή υπάρχουν 9 άλογα που κάνουν τουριστική ιππασία και έχουν επεκταθεί και σε άλλες μορφές δραστηριοτήτων.

Η κύρια δραστηριότητα που γίνεται μέσα στον χώρο είναι η τουριστική ιππασία που μπορεί να κάνει ο οποιοσδήποτε πελάτης άσχετα αν έχει ασχοληθεί ή όχι με το σπορ αυτό στο παρελθόν.

Οι κάτοικοι της περιοχής δεν αγκάλιασαν με ενθουσιασμό αρχικά αυτή την δραστηριότητα διότι δεν υπήρχε ενημέρωση.

Όπως κάθε δραστηριότητα που έχει σχέση με τον τουρισμό, έτσι και αυτή η δραστηριότητα βοηθάει στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού στον τόπο. Αν λάβουμε υπόψη μας ότι η Ευρυτανία προσφέρεται για τέτοιου είδους προγράμματα αγροτουρισμού, τότε αυτή η δραστηριότητα της τουριστικής ιππασίας είναι ότι χρειάζεται για την τοπική ανάπτυξη.

Οι προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης είναι πάρα πολύ μεγάλες. Μέχρι τώρα δεν έχει γίνει τίποτε, αν όμως το δούμε ποσοστιαία μπορούμε να πούμε ότι στα θέματα ανάπτυξης αγροτουριστικής μορφής είναι ακόμη στην αρχή.

Το μέλλον του τόπου της Ευρυτανίας βλέπουμε ότι οδεύει προς τέτοιου είδους μορφές αγροτουριστικών επιχειρήσεων, ώστε να ξαναζωντανέψουν τα χωριά όπως επίσης και οι απομονωμένες περιοχές.

Οι περιοχές φεύγουν όχι μόνο ικανοποιημένοι αλλά πολύ ευχαριστημένοι. Αυτό διαπιστώνεται από το ότι έρχονται και ξανάρχονται οι ίδιοι πολλές φορές και ζητούν επίσης επιπλέον δραστηριότητες πάνω σ' αυτόν τον τομέα.

Το κράτος δεν έχει βοηθήσει οικονομικά αυτή την δραστηριότητα. Ένας από τους ιδιοκτήτες της τουριστικής ιππασίας με την επωνυμία «SALOON» μας είπε: «Το κράτος μπορεί να παίξει βασικό ρόλο και είναι σε θέση να χρηματοδοτήσει αυτές τις δραστηριότητες από τα διάφορα ευρωπαϊκά προς γράμματα. Έχουμε ενταχθεί σ' ένα πρόγραμμα εδώ και 3 χρόνια, αλλά η γραφειοκρατία και η νοοτροπία που επικρατεί στο ελληνικό δημόσιο φρενάρουν αυτές τις προσπάθειες αντί να είναι θαρρουργοί».

Η όλη δραστηριότητα χρειάζεται κάποια συντήρηση η οποία δεν είναι ούτε εύκολη ούτε δύσκολη. Είναι θέμα οργάνωσης. Ελπίζουμε να δημιουργηθούν και πολλές άλλες τέτοιες δραστηριότητες οι οποίες βοηθούν πάντα στην τοπική ανάπτυξη την συγκράτηση των νέων στον τόπο τους, στις ρίζες τους ώστε να παραμείνει ζωντανή η περιφέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Γυναικείοι Αγροτουριστικοί, Αγροβιοτεχνικοί, οικοτεχνικοί Συνεταιρισμοί.

6.1. Διεθνές Αγροτικό Συνεταιριστικό κίνημα

6.2. Εννοιολογική προσέγγιση και Αρχές του Συνεταιριστικού κινήματος.

6.3. Οι Ελληνικοί Γυναικείοι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί .

- Οι γυναίκες στους συνεταιρισμούς

- Οι γυναικείοι Αγροτουριστικοί συν/σμοι

6.4. Στοιχεία για τους υπάρχοντες γυναικείους Αγροτουριστικούς Συν/σμούς στην Ελλάδα .

6.5. Γυναικείος Αγροτουριστικός Συν/σμός Λαϊκής τέχνης «Ευρυτανία»

6.1 Γενικά για το Διεθνές Αγροτικό Συνεταιριστικό κίνημα .

Διαχρονική Ιστορική εξέλιξη του Συνεταιριστικού κινήματος.

Από τα πρώτα βήματα της η κοινωνία μας γνώρισε την κοινή δουλειά και η μορφή της συνεργασίας. Μέσα από το σύστημα της κοινοκτημοσύνης της γης , όλες οι γύρω από αυτό δραστηριότητες γινόντουσαν από κοινού. Και κατ ' αυτόν τον τρόπο συνεργαζόμενοι οι άνθρωποι , επετύγχαναν καλύτερη και αποδοτικότερη καλλιέργεια , παραγωγή , προστασία από όλων των ειδών τους κινδύνους .

Η συνεταιριστική κίνηση δεν είχε κάποιο ιδεολογικό υπόβαθρο στο ξεκίνημα της . Το απέκτησε με το πέρασμα του χρόνου. Με την εντατικοποίηση των αγώνων , ήλθε σαν επιστέγασμα η συμμετοχή και το ενδιαφέρον ατόμων , που θέλησαν να πλαισιώσουν και να βοηθήσουν την όλη αυτή προσπάθεια προσδίδοντας σ' αυτήν κάποιο θεωρητικό υπόβαθρο.

6.2 Εννοιολογική προσέγγιση και Αρχές του Συνεταιριστικού κινήματος.

Προκειμένου οι άνθρωποι να αντιμετωπίσουν και να επιλύσουν τα προβλήματα της φύσης και των περιβαλλοντικών συνθηκών αναγκάστηκαν από πολύ νωρίς να συνεργασθούν μεταξύ τους . Η συνεργασία (cooperation) σημαίνει λοιπόν μια μορφή εργασίας όπου τα άτομα δουλεύουν από κοινού στα πλαίσια της ίδιας παραγωγικής διαδικασίας , έτσι όπως αυτή διαμορφώνεται από τον εκάστοτε ισχύοντα τρόπο παραγωγής .

Η έννοια συνεταιρισμός (cooperation) , υποδηλώνει μια συγκεκριμένη μορφή συνεργασίας, διαφόρων κατηγοριών ατόμων, που άμεσα ή έμμεσα συσπειρώνονται - γύρω από ένα σκοπό- που επιδιώκει συνειδητά , συστηματικά και μέσα από την κοινή προσπάθεια , την προάσπιση και προαγωγή των συμφερόντων των συγκεκριμένων ατόμων , στα πλαίσια μιας αυτοπροσδιοριζόμενης συνεργασίας .

Ο θεωρητικός του Ελληνικού συνεργατισμού Θ. Τζωρτζάκη περιγραφή τον συνεταιρισμό ως όργανο αυτοβοήθειας ασθενών οικονομικά προσώπων με την ένωση των μικρών κατά μέρος δυνάμεων σε μια μεγάλη ομοειδή δύναμη που τίθεται στη διάθεση του καθενός για την καλύτερη άσκηση της επαγγελματικής και οικιακής οικονομίας.

6.3. Οι Ελληνικοί Γυναικείοι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί.

1. Οι γυναίκες στους συνεταιρισμούς.

Πολλές έρευνες, διασκέψεις και προσπάθειες έχουν γίνει με σκοπό να προσδιορισθεί η θέση των γυναικών στο συνεταιριστικό κίνημα και να προωθηθεί η συμμετοχή τους στους συνεταιρισμούς.

Το 1976 στη Γενική Συνδιάσκεψη της « Διεθνούς Ομοσπονδίας Αγροτών -Παραγωγών» F.I.P.A. στην Ουάσιγκτον των Η.Π.Α. διαπιστώθηκε ότι η γυναίκα και ειδικότερα η αγρότισσα μπορεί να αναλάβει μεγάλες υπευθυνότητες στους συνεταιρισμούς και να παίξει αποφασιστικό ρόλο στη ζωή της υπαίθρου. Μέσα από μια έρευνα, η οποία σκοπό της έχει καταδείξει τους λόγους της μη συμμετοχής της γυναίκας στους συνεταιρισμούς, μετά από ερωτήσεις σε συνεταιριστικούς παράγοντες , διαπιστώθηκε ότι ,

υπάρχει μια βαθιά ριζωμένη νοοτροπία για την παραδοσιακή θέση της γυναίκας .

Μεταξύ των άλλων στοιχείων αναφέρεται ότι οι κύριοι παράγοντες που εμποδίζουν τη συμμετοχή των γυναικών στους συνεταιρισμούς είναι :

- α) η έλλειψη χρόνου
- β) η ύπαρξη νομικών εμποδίων
- γ) η ύπαρξη παραδοσιακών εμποδίων
- δ) η έλλειψη εκπαίδευση

2. Οι γυναικείοι Αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί.

Στην χώρα μας σήμερα η σημαντική δραστηριότητα του νέου αυτού θεσμού, πραγματώνεται από τις γυναίκες. Κύριοι παράγοντες που συνετέλεσαν στην ενθάρρυνση της δημιουργίας του Γυναικείου Αγροτουριστικού Συνεταιρισμού είναι οι ακόλουθοι:

- α) Η προοπτική οικονομικής αυτοτέλειας της αγρότισσας
- β) Η ένταξη της αγρότισσας στη σύγχρονη παραγωγική διαδικασία.
- γ) Η δυνατότητα να εισπράττει απευθείας η ίδια την αμοιβή της.
- δ) Η δυνατότητα πολιτικοποίησης σε δημοκρατικές διαδικασίες.
- ε) Η ενίσχυση του αγροτουριστικού συνεταιριστικού κινήματος.
- στ) Η αναγκαιότητα ανάπτυξης νέων μορφών τουρισμού του αγροτουρισμού, ο οποίος βρίσκει γόνιμο έδαφος ανάπτυξη στη χώρα μας.

6.4. Στοιχεία για τους υπάρχοντες Γυναικείους Αγροτουριστικούς Συνεταιρισμούς την Ελλάδα.

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται ορισμένα χρήσιμα στοιχεία που αφορούν το θέμα ή το ζήτημα της πρακτικής των γυναικείων αγροτουριστικών συνεταιρισμών στην Ελλάδα.

Οι Γυν. Αγρ. Συν/σμοί στον Ελλαδικό χώρο σήμερα αριθμού περίπου τους 30. Ασχολούνται με διάφορα αντικείμενα τα οποία είναι : παραδοσιακά γλυκά , τραχανά , χυλοπίτες , εργόχειρα , παραδοσιακές στολές , λευκά είδη λαϊκής τέχνης , τυποποίηση παραδοσιακών προϊόντων όπως πιπεριές , τουρσί . Επίσης παραδοσιακά εργόχειρα ,μεταξωτά , υφαντά , κάδρα και άλλες κατασκευές .

Από τις πρώτες εφαρμογές, σε συνεργασία με την ΓΠ με Ε.Λ.Κ.Ε.Π.Α., Αγροτική Τράπεζα Υπουργείο Γεωργίας , Διεύθυνση Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας και άλλους φορείς έχουμε το μοντέλο της Πέτρας Μυτιλήνης του Ν. Λέσβου και ακολουθούν και άλλοι γυναικείοι συνεταιρισμοί όπως στο Πυργί Χίου , Αράχοβα ,

Αμπελάκια, Περιγιάλι, Κοινθία, Άγιος Γερμανός Φλώρινα, Άνω Αρχάνες Ηρακλεία, Θήβα, Γεράκι Λακωνίας, Μαρώνεια Ροδόπης, Πέτα Άρτας, Δαδιά Έβρου, Ζαγομα Μαγνησίας.

6.5. Γυναικείος Αγροτουρισμός λαϊκής Τέχνης «ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ»

α. στοιχεία για τον συνεταιρισμό

β. ίδρυση , μέλη

γ. προϊόντα παραγωγής και διάθεσης

Ο συνεταιρισμός στο Ν. Ευρυτανίας ιδρύθηκε το 1990 με πρωτοβουλία του Ο.Α.Ε.Δ. και της αναπτυξιακής εταιρείας «ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ Α.Ε».

Η «Ευρυτανία Α.Ε» βοήθησε και έπαιξε σημαντικό ρόλο ώστε να εγκριθούν οι επιδοτήσεις από την Ε.Ε Βασικός υποστηρικτής λοιπόν αναδείχτηκε η «Ευρυτανία Α.Ε»όπου τον πρώτο καιρό πλήρωνε το ενοίκιο στο κτίριο όπου στεγαζόταν ο συνεταιρισμός γιατί , τότε δεν υπήρχαν έξοδα παρά μόνον έξοδα για τον συνεταιρισμό . Ο συνεταιρισμός αρχικά αριθμούσε 17 μέλη . Σήμερα (Νοέμβριος 1999) έχουν μείνει 10 ενεργά μέλη .

Βρίσκεται στην πρωτεύουσα του Ν. Ευρυτανίας στο Καρπενήσι .

Τα προϊόντα παραγωγής του Συνεταιρισμού είναι :

Χωριάτικες χυλοπίτες , τραχανάς , γλυκά κουταλιού όπως: καρύδι, πορτοκάλι , κυδώνι , κεράσι κλπ. Χρησιμοποιεί αγνά ντόπια υλικά και εδώ έγκειται η επιτυχία του συν/σμου . Η διάθεση των προϊόντων γίνεται από το περίπτερο που υπάρχει στο κέντρο της πόλης από τα διάφορα καταστήματα που προμηθεύονται παραδοσιακά προϊόντα από τον συν/σμό και επίσης διαμέσου του ταχυδρομείου που αποστέλλονται προς όλη τη χώρα . Μαζί με τα παραδοσιακά προϊόντα του Συνεταιρισμού σημαντικό ρόλο κατέχουν και τα υφαντά όπου οι γυναίκες που ασχολούνται στους αργαλειούς δίνουν το δικό τους παρόν και την ενίσχυση της παραδοσιακής τέχνης στα είδη που διακοσμούν τα σπίτια . Υφαντά κιλίμια , φλοκάτες , χαλιά , τροβάδες είναι μερικά από τα είδη της λαϊκής Τέχνης που πλαισιώνουν το περίπτερο του Συνεταιρισμού .

Οι γυναίκες του Συν/μού προσπαθούν με όσες δυνάμεις διαθέτουν να δώσουν το δικό τους παρόν και τη δική τους απάντηση στη σύγχρονη κοινωνία . Προσπαθούν να τονίσουν την φυσική προέλευση των προϊόντων με σκοπό να ταιριάζουν την παράδοση με τον εκσυγχρονισμό και την εξέλιξη.

Με την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στο Νομό και με τον γενικά ανερχόμενο τουρισμό οι πωλήσεις των παραδοσιακών προϊόντων έχουν αυξηθεί. Οι τουρίστες που επισκέπτονται την περιοχή αγοράζουν από τα παραδοσιακά προϊόντα, μένουν ευχαριστημένοι, μένουν ευχαριστημένοι από την άριστη ποιότητα τους και κατ' αυτό τον τρόπο επαναλαμβάνουν τις παραγγελίες τους που αποστέλλονται ταχυδρομικώς σε όλη την Ελλάδα ακόμη και στο εξωτερικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7.1. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

7.2. ΙΔΙΟΠΑΡΑΓΟΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

7.3. ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΙΔΙΟΠΑΡΑΓΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

7.4. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ - ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

7.5. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΙΔΙΟΠΑΡΑΓΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ.

7.6. ΦΑΓΗΤΑ ΤΟΥ ΠΑΛΙΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

7.7. ΠΑΡΜΑ

7.1. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Παραδοσιακά είναι εκείνα τα προϊόντα που παράγονται από παραδοσιακές πρώτες ύλες με παραδοσιακούς τρόπους με μακράιωνη προέλευση. Αυτά αποτελούν τα χαρακτηριστικά αντιπροσωπευτικά προϊόντα μιας συγκεκριμένης περιοχής, τόπου ή χώρας.

Η πρωτοτυπία ενός παραδοσιακού προϊόντος είναι συνδεδεμένη με τον τόπο καταγωγής τους και άλλους παράγοντες πέραν του περιβάλλοντος τους.

Τα προϊόντα αυτά, λόγω των ιδιότυπων και ευχάριστων χαρακτηριστικών τους που αποδίδονται σε ανθρώπινους και άλλους φυσικούς παράγοντες (κλιματολογικούς ποιότητα, πρώτων υλών, παραδοσιακή τεχνοτροπία), διαφοροποιούνται

από συγγενή προϊόντα άλλων χωρών αλλά κυρίως από τις απομιμήσεις τους . Το γεγονός αυτό καθιστά τα παραδοσιακά προϊόντα περιζήτητα από τους καταναλωτές παγκοσμίως .

Ιδιαίτερα σε μια χώρα όπως η δική μας με το εξαιρετικά πλούσιο διατροφικό παρελθόν , τα παραδοσιακά προϊόντα κατέχουν ένα σημαντικό κομμάτι της εγχώριας αγοράς αλλά και των εφαρμογών μας . Χαρακτηριστικό γεγονός , που επιβεβαιώνει αυτή την υπεροχή , είναι η προσπάθεια που καταβάλλεται από πολλές χώρες να εμπορευτούν τα προϊόντα τους με ονόματα ελληνικών προϊόντων , προκειμένου να κερδίσουν μερίδιο στην αγορά , Πολύ γνωστό παράδειγμα αποτελεί η φέτα ,

Η προσπάθεια όμως αυτή εκτός από το γεγονός ότι είναι παράνομη και αντιδεοντολογική , δημιουργεί δυσκολίες στο διεθνές εμπόριο , προκαλεί σύγχυση στον καταναλωτή και αρκετές φορές ζημιώνει την καλή φήμη των ελληνικών προϊόντων .

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, για να προστατεύσει τα παραδοσιακά προϊόντα των χωρών μελών της και τους καταναλωτές αλλά και για να διασφαλίσει ίσους όρους ανταγωνισμού , θέσπισε τον κανονισμό 2081/92/ΕΟΚ, που διασφαλίζει σημαντικά προνόμια στους παραγωγούς , θέτει όμως και ορισμένες προϋποθέσεις που αφορούν την ποιότητα . Με τον κανονισμό αυτόν καθορίζονται οι κανόνες προστασίας των ονομασιών προέλευσης και των γεωγραφικών ενδείξεων προϊόντων , που καθορίζονται ως προϊόντα Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προστατευμένης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ). Επίσης με τον κανονισμό αυτόν καθορίζονται οι κανόνες σύμφωνα με τους οποίους κάποιο γεωργικό προϊόν μπορεί να λαμβάνει κοινοτική βεβαίωση ιδιοτυπίας ως Ειδικό Παραδοσιακό Προϊόν Εγγυημένο (ΕΠΠΕ).

Προϊόντα ΠΟΠ είναι εκείνα των οποίων τα χαρακτηριστικά είναι αποκλειστικά συνδεδεμένα με το περιβάλλον της περιοχής του τόπου ή της χώρας που παράγονται και τυποποιούνται (μήλα αγοράς Πηλίου , ελιές Καλαμάτας , φιστίκι Αίγινας Θρούμπα Θάσου, ξερά σύκα Κύμης, γραβιέρα Κρήτης, Μετσοβόνες Φορμαέλα Παρνασσού, λάδι Χανίων Κρήτης, μαστίχα Χίου κ.α. Ανάλογα με τα προϊόντα Π.Ο.Π. είναι και τα Π.Γ.Ε. χαρακτηρίζονται εκείνα των οποίων η φήμη ή κάποιο χαρακτηριστικό απορρέει από το περιβάλλον , στο οποίο παράγονται και τυποποιούνται (Κουμ-Κουάτ Κερκύρας , το Κρητικό παξιμάδι , σύκα Βραυρώνας Μαρκοπούλου Μεσογείων , φασόλια γίγαντες -ελέφαντες Κάτω Νευροκοπίου , Λάδι Λακωνίας , Ζακύνθου κ.α.) Τέλος τα προϊόντα Ε.Π.Π.Ε. είναι αυτά που φέρουν ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά που τα

διακρίνουν από άλλα παρεμφερή προϊόντα ή τρόφιμα της ίδιας κατηγορίας (η ποταμίσια πέστροφα σε αντιπαράβολή με την πέστροφα ιχθυοτροφείου).

7.2. ΙΔΙΟΠΑΡΑΓΟΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Τα τελευταία χρόνια λόγω της εντατικοποίησης της γεωργικής παραγωγής κυκλοφορούν στην αγορά προϊόντα που έχουν παραχθεί είτε με αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων, λιπασμάτων, αυξητικών παραγόντων είτε με κατάχρηση βελτιωτικών και συντηρητικών , προκειμένου να παραταθεί ο χρόνος ζωής και να βελτιωθούν τα οργανοληπτικά τους χαρακτηριστικά .

Η κατανάλωση των παραπάνω προϊόντων μπορεί να προκαλέσει μικρά έως μεγάλα προβλήματα στην υγεία των καταναλωτών . Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να στραφούν οι καταναλωτές προς τις γνήσιες αυθεντικές γεύσεις και τα τοπικά προϊόντα «ποιότητας».

Προκειμένου να ικανοποιηθεί αυτή η καταναλωτική τάση οι παραγωγοί οικογενειακών εκμεταλλεύσεων (μικτών) άρχισαν να προβάλλουν τα προϊόντα της δραστηριότητάς τους . Έτσι όλο και πιο συχνά στα ράφια μεγάλων καταστημάτων εμφανίζονται «ιδιοπαραγόμενα γεωργικά προϊόντα» ζυμαρικά , μαρμελάδες , αφυδατωμένα φρούτα , αρωματικά φυτά κ.α. που στην ετικέτα τους προβάλλεται έντονα ο αγνός παραδοσιακός τρόπος παρασκευής τους .

Η διάδοση των προϊόντων αυτών θα δημιουργήσει την ανάγκη ίδρυσης των τοπικών αγροβιοτεχνιών , θα βοηθήσει στην ενίσχυση του εισοδήματος των παραγωγών , με αποτέλεσμα τη συγκράτηση του νεανικού πληθυσμού στον τόπο και την τόνωση της τοπικής αγοράς.

Λέγοντας «ιδιοπαραγόμενα γεωργικά προϊόντα» εννοούμε τα πρωτογενή αλλά και τα μεταποιημένα προϊόντα που παράγονται σε οικογενειακή ή σε συλλογική βάση .

Πρωτογενή ιδιοπαραγόμενα προϊόντα φυτικής προέλευσης είναι εκείνα που παράγονται από τα φυτά μεγάλης καλλιέργειας , τις δενδρώδεις , τις λαχανοκιμικές καλλιέργειες και το αμπέλι .

Πρωτογενή ιδιοπαραγόμενα προϊόντα ζωικής προέλευσης είναι εκείνα που προέρχονται από την εκτροφή των αγροτικών ζώων (βοοειδή , αιγοπρόβατα , χοίροι , πουλερικά και κουνέλια) την αλιεία και την μελισσοκομία .

ΙΔΙΟΠΑΡΑΓΟΜΕΝΑ ΤΡΟΦΙΜΑ είναι εκείνα που παρασκευάζονται έπειτα από τη μεταποίηση των παραπάνω προϊόντων με παραδοσιακό τρόπο. Τέτοια προϊόντα μπορούν να θεωρηθούν ο τραχανάς, οι χυλοπίτες, το κρασί, οι βρώσιμες ελιές, το λάδι, τα αποξηραμένα προϊόντα, οι μαρμελάδες, τα τουρσιά κ.α.

7.3. ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΙΔΙΟΠΑΡΑΓΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Τα προϊόντα αυτά, αφού καλύψουν τις ανάγκες της οικογένειας (ιδιοκατανάλωση) διατίθενται σε τοπικές και περιφερειακές αγορές (λαϊκές αγορές, πώληση σε αγρόκτημα, πώληση στο δρόμο) μέσω του ιδίου του παραγωγού ή εμπόρων. Αυτός ο τρόπος διάθεσης δημιουργεί μεγάλη ανασφάλεια στον παραγωγό, τόσο σε σχέση με την απορρόφηση των προϊόντων όσο και με την εξασφάλιση ικανοποιητικών τιμών πώλησης. Επίσης, μπορούν να διατεθούν μέσω οργανωμένων συλλογικών φορέων όπως είναι οι συνεταιρισμοί, οι οποίοι αναλαμβάνουν τη συγκέντρωση και την τυποποίηση των προϊόντων με στόχο την εμπορία και τη διάθεση τους σε εθνικές αλλά και διεθνείς αγορές. Δημιουργούνται έτσι οι προϋποθέσεις για την καθιέρωση κανόνων ποιότητας κατά την παραγωγή με αποτέλεσμα την ποιοτική άνοδο των αγροτικών προϊόντων. Με την συνεταιριστική μορφή διάθεσης ελαχιστοποιείται η ανασφάλεια του παραγωγού για την απορρόφηση της παραγωγής του, ισχυροποιείται η διαπραγματευτική του δύναμη, ενώ « ο μεσάζων » χάνει σιγά - σιγά τις δυνατότητες παρέμβασης στην αγορά.

Τα ιδιοπαραγόμενα προϊόντα είναι δυνατόν να διαθέτουν στις αγροτουριστικές μονάδες (αγροτουριστική διάθεση) για την κάλυψη των αναγκών των επισκεπτών τους.

Στην περίπτωση αυτή, τα προϊόντα θα πρέπει να είναι εξαιρετικής ποιότητας ώστε να τύχουν καλής αποδοχής μιας και ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να τα γευτεί, να τα αγοράσει και να τα διαφημίσει κατά το διάστημα της παραμονής του και μετά. Θα πρέπει να τονισθεί ότι τα προϊόντα που διατίθενται με αυτόν τον τρόπο έχουν συνήθως υψηλότερες τιμές, λόγω της μεγάλης εκτίμησης και ζήτησης τους τα τελευταία χρόνια με αποτέλεσμα να προσφέρουν ένα σημαντικό συμπληρωματικό εισόδημα στις αγροτουριστικές μονάδες και να τις καθιστούν βιώσιμες.

7.4. Παραδοσιακά προϊόντα της Ευρυτανίας

Αγροτουριστικά προϊόντα.

1. Ευρυτανική φύση. Πανέμορφα Ευρυτανικά χωριουδάκια. Με κέντρο την πρωτεύουσα του Νομού, το Καρπενήσι αρχίζει η εξερεύνηση του τόπου Δύσκολος μα τόσο πολύτιμος και ωφέλιμος. Σκληροτράχηλη και δύσβατη η Ευρυτανία με αφάνταστα φυσικό πλούτο. Περιτριγυρισμένη από βουνά με πλαγιές γεμάτες από λογής - λογής λουλούδια όπως το κίτρινο δακράκι, μικρό στο μέγεθος μα με υπέροχη ευωδιά, ο μόσχος, λουλούδι με ευεργετικό άρωμα ακόμη και όταν είναι αποξηραμένο. Απέναντι στο βουνό Καλιακούδα οι πλαγιές γεμάτες από τσάι βουνού που μοσχομυρίζει . Φαίνεται τόσο όμορφο καθώς είναι στην περίοδο της ανθοφορίας του . Τρομερός συνδυασμός το πράσινο της πλαγιάς και του τσαγιού μαζί με το κίτρινο χρώμα του άνθους του . Σε άλλη περιοχή έξω από το Καρπενήσι , σε κάποιες πλαγιές ή και χωράφια , υπάρχει άφθονη ρίγανη που είναι απαραίτητο μπαχαρικό για την μαγειρική.

Τα άγρια κυκλάμινα δεσπόζουν σε όλο το μεγαλείο της Ευρυτανίας , καθώς επίσης και τα αγριογαρύφαλα με το πορτοκαλί τους χρώμα και την μεθυστική τους μυρωδιά. Μαργαρίτες και νάρκισσοι συμπληρώνουν την άγρια μεθυστική μυρωδιά της Ευρυτανικής γης. Σπάνια λοιπόν λουλούδια που ο γυναικείος συνεταιρισμός μπορεί να τα αξιοποιήσει είτε φτιάχνοντας τα αρώματα είτε αποξηραίνοντας τα και πουλώντας τα με αποτέλεσμα η Ευρυτανική φύση να δεσπόζει περήφανη για ότι μπορεί να προσφέρει.

Η Ευρυτανία όμως δεν είναι πλούσια μόνο για τα σπάνια άνθη της αλλά και για τα κτηνοτροφικά της προϊόντα.

Οι βοσκοί και οι τσοπάνηδες σε κάθε ραχούλα με τον ήχο των κουδουνιών μαρτυρούν την ύπαρξη αιγοπροβάτων . Ο γυναικείος αγροτουριστικός συνεταιρισμός , οι βιοτεχνίες παραδοσιακών προϊόντων η αγρότισσα νοικοκυρά , μπορούν να χρησιμοποιήσουν το γάλα και να το μεταποιήσουν σε τυρί , φέτα , γιαούρτι , κατίκι ή τσαλαφούτι, βούτυρο, μυζήθρα, κλωτσοτύρι και το καλοκαίρι το πού δροσιστικό και θρεπτικό ξινόγαλο .

Αξιοποίηση των μαλλιών των αιγοπροβάτων στον αργαλειό. Φτιάχνοντας κιλίμια, φλοκάτες, βελέντζες, χαλιά, καραμηλωτές, μαντανιές, τσινιές, διαδρόμια, γνέθοντας το μαλλί με τη ρόκα και πλέκοντας το με μικρές βελόνες φτιάχνουν μάλλινα τσουράπια και φανέλες που είναι απαραίτητα για τους ντόπιους και για τους ξένους, που έρχονται να επισκεφθούν την Ευρυτανία, ανταποκρινόμενοι έτσι το κρύο κλίμα του Νομού.

Στο Καρπενήσι και στην ευρύτερη περιφέρεια του υπάρχουν καρποφόρα δέντρα όπως: καστανιές, καρυδιές, βατομουριέ , κυδωνιές κερασιές, βυσσινιές, μηλιές, συκιές, κορομηλιές. Δέντρα που από τα φρούτα τους , ο γυναικείος συνεταιρισμός , οι αγρότισσες νοικοκυρές φτιάχνουν γλυκά όπως: καρύδι, βύσσινο, μήλο, σύκο, κεράσι, κυδώνι, βατόμουρο, κάστανο. Πολύ νόστιμη και η μηλόπιτα από μήλα φιρικιά καθώς και η μαρμελάδα από κορόμηλο. Ωραία λικέρ όπως βύσσινο, κεράσι, καρύδι, βατόμουρο. Ποικιλίες λοιπών φρούτων που και χωρίς μεταποίηση η γεύση τους είναι το ίδιο νόστιμη .

Ποικιλία και στα είδη κήπου όπως: φασόλια γίγαντες, μαυρομάτικα, κολοκυθάκια για γλυκό, για πίτα και τηγάνι, ντομάτες που κάλλιστα μεταποιούνται σε τοματοπολτό, πατάτες, καλαμπόκι, αλέθοντας το, το κάνουμε αλεύρι, μμπομπορίσιο, και λάχανα για νόστιμες πίτες. Μέσα στις πίτες μπορούμε να αναφέρουμε και την τραχανόπιτα που γίνεται από τον τοπικό τραχανά, ενώ περίφημες είναι οι Βελουχιώτικες χυλοπίτες .

Αγριάδα φυτό του κήπου που όταν το βράζεις, ο χυμός του είναι καλό ρόφημα με ευεργετική δράση «στους πόνους της μέσης» όπως υποστηρίζουν οι παλιοί.

Στο Καρπενήσι και στην ευρύτερη περιοχή παράγονται πολλά προϊόντα που με την κατάλληλη χρησιμοποίηση τους προσφέρουν στους κατοίκους δυνατότητα καλής διατροφής και καλής ζωής .

Μέσα στα πλαίσια του αγροτουρισμού, ο γυναικείος συνεταιρισμό και οι άλλες βιοτεχνίες αγροτουριστικών στις απαιτήσεις ποιότητας, ώστε οι επισκέπτες τουρίστες να αναζητούν τα προϊόντα συνεχώς .

Το τσίπουρο είναι επίσης ένα ποτό το οποίο παρασκευάζουν οι κάτοικοι της Ευρυτανίας με τον δικό τους τρόπο που το κάνει ασυναγώνιστο στην ποιότητα. Είναι πολύ χρήσιμο για τις καιρικές συνθήκες του χειμώνα που επικρατεί πολύ κρύο και χιόνι . Με τα είδη λαϊκής τέχνης που φτιάχνουν οι γυναίκες του συνεταιρισμού και οι αγρότισσες , ανοίγουν οι πόρτες διάδοσης των ηθών και εθίμων της Ευρυτανίας.

7.5. Η συμβολή των ιδιοπαραγόμενων προϊόντων στον αγροτουρισμό.

Στο πλαίσιο του αγροτουρισμού ο καταναλωτής -τουρίστας επιζητεί τον παραδοσιακό τρόπο διαβίωσης σε όμορφα παραδοσιακά καταλύματα στο χώρο της γεωργικής εκμετάλλευσης που μπορεί πολλές φορές να είναι και μέρος του

σπιτιού της αγροτικής οικογένειας. Παράλληλα αναζητεί να βιώσει στοιχεία του τοπικού πολιτισμού να γνωρίσει τα τοπικά χειροτεχνήματα - οικοτεχνήματα και να απολαύσει τα ιδιοπαραγόμενα γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα .

Η παραγωγή των ιδιοπαραγόμενων προϊόντων υψηλής ποιότητας αποτελεί προϋπόθεση αλλά και ισχυρό μέσο στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας μια αγροτουριστικής μονάδας , ενώ παράλληλα συμβάλλει σημαντικά στην οικονομική στήριξη τόσο της αγροτουριστικής -οικογενειακής γεωργικής εκμετάλλευσης όσο και της τοπικής κοινωνίας.

Κύρια οφέλη που προέρχονται από την ταυτόχρονη παραγωγή προϊόντων στην αγροτουριστική μονάδα είναι η ενίσχυση της τουριστικής της δραστηριότητας με προϊόντα απαραίτητα για τη λειτουργία της , η αύξηση της αυτονομίας της σε προϊόντα διατροφής , η συμπλήρωση του εισοδήματος και της απασχόλησης των μελών της εκμετάλλευσης σε όλη τη διάρκεια του έτους . Επιπλέον τα οφέλη για την τοπική κοινωνία είναι η αύξηση της προσφοράς εργασίας , με αποτέλεσμα την ώθηση στη δημιουργία βιοτεχνικών δραστηριοτήτων . Οι δραστηριότητες αυτές έχουν σχέση με την τοπική χειροτεχνία -οικοτεχνία και την επεξεργασία των προϊόντων και επειδή ασκούνταν σε μικρές μονάδες σέβονται το φυσικό περιβάλλον του τόπου , χωρίς να αλλοιώνουν της αισθητική και αρχιτεκτονική του τοπίου και χωρίς να διαταράσσουν τη λειτουργία των αγροτουριστικών μονάδων .

Όσον αφορά την προώθηση των προϊόντων κρίνεται αναγκαία η προβολή τους από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης η διοργάνωση εκθέσεων και τοπικών εκδηλώσεων κ.α. Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται τέτοιες εκδηλώσεις ανάδειξης και προβολής του αγροτουρισμού και την ιδιοπαραγόμενων προϊόντων (π.χ.Επιδαύρια -προϊόντα Επιδαύριας γης) έχουν γίνει δεκτές με ενθουσιασμό.

7.6.Φαγητά του παλιού καιρού του Θωμά Β. Σταμούλη

Ας γυρίσουμε κάμποσα πίσω. Ας πάμε στα χρόνια των προπαππούδων μας των παππούδων μας , των πατεράδων μας , ακόμα και στα δικά μας παιδικά χρόνια . Τα χρόνια εκείνα τα δύσκολα , της φτώχειας , των δυσάρεστων καταστάσεων , της απομόνωσης και ας δούμε με τι φαγητά ζούσαν εκείνοι οι άνθρωποι . Τα φαγητά εκείνα δεν γίνονται σήμερα στα χρόνια της πλησμονής . Σε όλα τα φαγητά απαραίτητα υλικά ήταν τα γαλακτοκομικά προϊόντα και η βασιλίσσα της εποχής η αείμνηστος

Μπομπότα !. Θα αναφέρω παρακάτω λίγα από τα φαγητά εκείνης της εποχής και τη διαδικασία της παρασκευής τους .

1. Χουσμάρ -Υλικά : Βούτυρο , τυρί φρέσκο δύο ημερών (που μόλις αρχίζει να ξινίζει) αλεύρι αραβοσίτου και αλάτι . Βάζουμε με το τυρί με το αλεύρι και το ρίχνουμε μέσα στο τηγάνι και το ανακατεύουμε συνέχεια μέχρι να βράσει και να γίνει κρουστή μάζα. Είναι νοστιμότατο.
2. Ζουρλάκος ή Μουχλιτσάκι: Υλικά: Βούτυρο, νερό, αυγά χτυπητά, αλεύρι αραβοσίτου, νερό και αλάτι. Καβουρδίζουμε το κρομμύδι με αρκετό λάδι. Προσθέτουμε το νερό και αφού βράσει ρίχνουμε μέσα το αλεύρι και το αλάτι και το ανακατεύουμε συνέχεια μέχρι να βράσει και να γίνει μια θολή κρουστή μάζα.
3. Μαμαλίγκα ή Κατσαμάκι . Υλικά: Γάλα φρέσκο. Αλεύρι αραβοσίτου και αλάτι. Το ανακατεύουμε συνεχώς για να μη σβολιάσει μέχρι να βράσει. Είναι ένα είδος κρέμας.
4. Αλευρόγαλο. Υλικό: Γάλα φρέσκο, αλεύρι αραβοσίτου και αλάτι. Το ανακατεύουμε συνεχώς για να μη σβολιάσει μέχρι να βράσει. Είναι ένα είδος κρέμας.
5. Κουρκούτη Ξεροκαυτή. Υλικά: Βούτυρο , αλεύρι αραβοσίτου και μέλι διαλυμένο (σερμπέτι). Καβουρδίζουμε το αλεύρι στο τηγάνι και προσθέτουμε το σερμπέκι και το ανακατεύουμε μέχρι να βράσει. Είναι ένα είδος ρευστού χαλβά.
6. Μπουκ' βαλα. Υλικά: Βούτυρο, ή λάδι, ή χοιρινό λίπος, τυρί τριμμένο, ή κραμποκούκι φρέσκο και νερό. Τα βάζουμε όλα μέσα στην κατσαρόλα και τα ανακατεύουμε χωρίς να βράσει.
7. Ζεματούρα. Υλικά: Βούτυρο, νερό τυρί τριμμένο , ψωμί μπομπότα τριμμένο. Λιώνουμε το βούτυρο, βάζουμε το νερό μέσα και το αφήνουμε να βράσει. Έπειτα ρίχνουμε το τυρί και το ψωμί μέσα, τ α αφήνουμε λίγο να βράσει ακόμα και το βγάζουμε.
8. Παπάρα. Υλικά: Ζωμός από κρέας βρασμένο και ψωμί μπομπότα τριμμένο. Ανακατεύετε και το τρώγετε χωρίς να βράσει.
9. Γομίδα. Υλικά: Βρασμένα και ψιλοκομμένα εντόσθια μικρού αρνιού η κατσίκιού, χόρτα ψιλοκομμένα. Βούτυρο και αλάτι. Γιαχνίζονται όλα μαζί και ξαναβράζονται.
10. Κοκκαλόπιτα. Υλικά: Χοιρινά σπασμένα και αποκρεατωμένα κοκάλα, καβουρδισμένος χοντρός τραχανάς, αλάτι και νερό. Όλα μαζί τα βάζουμε στο ταψί και ψήνονται. Το λίγο κρέας, το λίγο λίπος και τα μεδούλια από τα κοκάλα απορροφούνται από τον τραχανά και γίνεται νοστιμότατος.

11. Κεφαλόπιτα. Υλικά: Όλο το κρέας από το χοιρινό κεφάλι, τραχανάς, νερό. Αλάτι και φύλλα. Βράζει πρώτα το κεφάλι και αποκρεατώνεται. Διαλύεται το κρέας σε μικρές ίνες και ανακατεύεται με τον τραχανά. Τοποθετούμε ανάμεσα στα φύλλα με το ανάλογο νερό και το ψήνουμε.
12. Χλωρόπιτα. Υλικά: τυρί αστράγγιστο, αλεύρι αραβοσίτου και βούτυρο. Αφαιρούμε το μισό τυρόγαλο, και το αλεύρι, το ανακατεύουμε, το αλατίζουμε και τοποθετούμε όλη αυτή τη μάζα στο αλειμμένο με βούτυρο ταψί χωρίς φύλλα και το ψήνουμε. Χλωρόπιτα έκαναν απαραίτητως οι κτηνοτρόφοι την ημέρα της Ανάληψης.
13. Πλαστός ή Λαχανόψωμο. Υλικά Λάχανα φιλοκομμένα, αλεύρι αραβοσίτου, νερό, αλάτι και βούτυρο. Ανακατεύουμε τα λάχανα με το αλεύρι, βάζουμε ελάχιστο νερό και αλάτι. Κάνουμε μια κρούστα και ρίχνουμε τη μισή στο αλειμμένο με βούτυρο ταψί και στη συνέχεια ρίχνουμε όλο το υλικό στο ταψί, βάζουμε την υπόλοιπη κρούστα από πάνω, τοποθετούμε σε διάφορα σημεία βούτυρο και τη βάζουμε να ψηθεί.
14. Ζυμαρόπιτα. Υλικά: Κολοκύθι φιλοτριμμένο, τυρί τριμμένο, βούτυρο, αλεύρι και αλάτι. Ανακατεύουμε όλα αυτά τα υλικά, γίνονται μια μάζα και τη βάζουμε στο ταψί να ψηθεί.
15. Τσιγαριδόπιτα. Υλικά: Τραχανάς, τριγαρίδες, βούτυρο, νερό, αλάτι και φύλλα. Ανακατεύουμε όλα αυτά τα υλικά και τα τοποθετούμε ανάμεσα στα φύλλα και τη βάζουμε να ψηθεί.
16. Αν κάποιος από τους παλιούς πεθύμησε κάποιο από τα φαγητά που παρέθεσα, του εύχομαι καλή όρεξη.

7.7. ΜΟΝΑΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΛΛΑΝΤΙΚΩΝ ΤΥΠΟΥ ΠΑΡΜΑΣ

Στο χωριό του Προυσού, σε μια χαράδρα σε σημείο άβατο που δεν συλλαμβάνει ανθρώπινος νους και μάτι, ιδρύθηκε και λειτουργεί μονάδα μεταποίησης προϊόντων παραγωγής αλλαντικών τύπου Πάρμας. Ιδιοκτήτης ο κ. Στρεμμένος. Η μονάδα χρηματοδοτήθηκε από τον F.E.O.G.A και Π.Δ.Ε και άρχισε να λειτουργεί πριν μερικά χρόνια. Παράγουν το νοστιμότατο προσιούτο, αλλαντικά φυσικής ωρίμανσης και λουκάνικα από φρέσκα κρέατα χοιρινά χωρίς συντηρητικά. Τα αλλαντικά πωλούνται στην τοπική αγορά του Καρπενησίου. Μεγάλες ποσότητες διοχετεύονται στην αγορά της Αθήνας και σε άλλα μεγάλα αστικά κέντρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

- 8.1. Αγροτική οικογένεια στον Νομό Ευρυτανίας-
Αγροτικά παραδοσιακά νοικοκυριά.**
- 8.2. Παραδοσιακός γάμος στα παλιά χρόνια
στο Νομό Ευρυτανίας**
- 8.3. Γιορτή «Πανάρατου»**
- 8.4. Αναβίωση παραδοσιακών γιορτών
για ανάπτυξη του αγροτουρισμού.**

8.1. Αγροτική οικογένεια στον Νομό Ευρυτανίας Αγροτικά παραδοσιακά νοικοκυριά στο Νομό Ευρυτανίας

Αγροτικά παραδοσιακά νοικοκυριά, η κάθε λέξη που συντελεί στην διαμόρφωση της συγκεκριμένης έκφρασης αποτελεί και μία έννοια σημαντική τόσο στο παρελθόν όσο και στο παρόν και το μέλλον.

Αγροτικά = αγρός = χωράφι, αγρότης = ο άνθρωπος που καλλιεργεί τον αγρό. Θέλοντας και μη η σκέψη μας πηγαίνει κατευθείαν στην αγροτική ζωή της Ελλάδας. Εδώ θα μιλήσουμε για την αγροτική ζωή της Ευρυτανίας που είναι περιοχή ορεινή και το κύριο επάγγελμα είναι η κτηνοτροφία, γεωργία και με οτιδήποτε προσέφερε τροφή και υλικά αγαθά ασκώντας πάντα την καλλιέργεια της γης. Παροχή υπηρεσιών προσφέρουν όσοι απασχολούνται σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και τα τελευταία χρόνια με τον αγροτουρισμό που αναπτύσσεται στην περιοχή διότι υπάρχει φυσικό κάλλος και όλες οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξή του.

Παραδοσιακά: προέρχεται από την παράδοση που κατ'εξοχήν οι Ευρυτάνες την τηρούσαν με ευλάβεια όπου δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στα ήθη και έθιμα.

Νοικοκυριά: από τη λέξη νοικοκυράς. Ο Ευρυτάνας κατ'εξοχήν έδινε μεγάλη σημασία στην έννοια του νοικοκυριού. Του άρεσε να είναι ο αφέντης στο σπίτι του, προσπαθούσε να έχει όλα τα απαραίτητα που συμπληρώνουν ένα καλό νοικοκυριό. Πλαισίωνε το σπίτι του με ότι λογής αντικείμενο θα ήταν χρήσιμο και ποτέ

κανείς δεν θα έβρισκε λόγο να πει ότι αυτός ο άνθρωπος δεν είναι νοικοκύρης, ή δεν μπόρεσε να στήσει το νοικοκυριό του.

Ένα κατεξοχήν αγροτικό παραδοσιακό νοικοκυριό αποτελείται από την οικία που είναι απλή, πετρώχτιστη η είσοδος με απλό ξύλο, τα δωμάτια μικρά, το πάτωμα στρωμένα με τσόλια ή κουρελούδες. Οι τοίχοι απλά ασβεστωμένοι. Μικρά τα παράθυρα για να μπαίνει ο ήλιος και να αποφεύγεται η υγρασία, διακοσμημένα όμως με λεπτά κουρτινάκια. Τα κρεβάτια που πλαισιώνουν τα δωμάτια είναι και αυτά ξύλινα και πολλά από αυτά φτιάχνουν μόνοι τους ή οι τεχνίτες της περιοχής. Στο καθιστικό έχει τη θέση του το τζάκι το οποίο σκορπάει ζεστασιά σ' όλο το χώρο όπου τα ελάχιστα κούτσουρα αναδίδουν μυρωδιά ρετσίνης. Στους τοίχους υπάρχουν κρεμασμένες γκλίτσες, κουδούνια, η φλογέρα του βοσκού, το ταγάρι και κάποια κάδρα κεντητά. Η όλη έμφαση δίνεται στην παραδοσιακή κουζίνα. Στην γωνία το τζάκι όπου μαγειρεύονται τα παραδοσιακά φαγητά όπως: φασολάδα, αρνάκι στη γάστρα, κάθε λογής πίτες όπως χορτόπιτα, κολοκυθόπιτα, σπανακόπιτα, τραχανόπιτα, τυρόπιτα. Τα φαγητά της κατσαρόλας ευωδιάζουν όλη τη γειτονιά όπως στιφάδο, λαγό ή αγριογούρουνο, κρέας κατσαρόλας κοκκινιστό, σπανακόρυζο κ.λ.π., οτιδήποτε μπορεί κανείς να φανταστεί και επιθυμεί να γευθεί από τα προϊόντα γεωργικής και κτηνοτροφικής προελεύσεως. Δίπλα στο στενόμακρο ξύλινο σκαφίδι όπου η νοικοκυρά αγρότισσα ζυμώνει το ψωμί και φτιάχνει τις πίτες. Το πετρόβεργο δίπλα για να ανοίγει τα φύλλα για την πίτα. Το ξυθάλι στην άκρη για να μπορεί να ανασηκώσει την γάστρα. Έξω από το σπίτι ο φούρνος στεγασμένος κάτω από ένα ξύλινο ή πέτρινο παράπηγμα.

Ο φούρνος ο οποίος είναι σε σχήμα ιγκλού, λιθόχτιστος και με άνοιγμα μπροστά για να μπαίνουν τα ταψιά με το ψωμί ή τα διάφορα φαγητά.

Ο φούρνος είναι απαραίτητος στα αγροτικά παραδοσιακά νοικοκυριά όταν η οικογένεια είναι μεγάλη και ένα ταψί δεν φτάνει αλλά χρειάζονται περισσότερα. Δίπλα υπάρχει το φτυάρι που χρησιμοποιούν στο φούρνο για να σιγογυρίζουν τα ταψιά κατά την είσοδό τους στο φούρνο και η σκούπα που μαζεύουν μπροστά από το φούρνο τα κάρβουνα και τη χόβολη (στάχτη). Μια πόρτα σε σχήμα μοιρογνωμονίου μ' ένα χερούλι για να κλείνουν την είσοδο του φούρνου.

Το κόσκινο για να κοσκινίζουν το αλεύρι για το ψωμί, ενώ υπάρχει και σίτα χοντρή για να τρίβουν το αλεύρι του τραχανά.

Όλα αυτά πλαισιώνουν ένα αγροτικό παραδοσιακό νοικοκυριό όπου όλα αγκαλιάζουν τον κάθε επισκέπτη και φιλοξενούμενο που θα πήγαινε στο σπίτι.

Σε κάθε δωμάτιο παρότι υπάρχει ηλεκτρικό ρεύμα, διατηρούν ακόμη τις λάμπες πετρελαίου που φωτίζουν το σπίτι όταν βράδιαζε.

Δίπλα στο σπίτι υπάρχει το πλυσταριό όπου οι νοικοκυρές βάζουν μπουγάδα. Σ' ένα ειδικό χώρο έχει τη θέση του ο αργαλειός όπου η νοικοκυρά και οι κόρες του σπιτιού φτιάχνουν τα είδη που χρειάζονται για να ντύσουν και να στολίσουν το σπίτι, όπως: υφαντά, κιλίμια, χαλιά, φλοκάτες, τα οποία πολλά από αυτά τα φτιάχνουν οι κοπέλες για την προίκα τους.

Κάθε αγροτική κατοικία είναι σε τέτοιο σημείο χτισμένη ώστε ο έξω χώρος της να έχει κήπο όπου φυτεύουν λαχανικά, ζαρζαβατικά και οτιδήποτε είναι χρήσιμο για το νοικοκυριό. Δεν λείπει η κληματαριά με τα σταφύλια, όπου το καλοκαίρι κάτω από τον ίσκιο της κρεβατίνας μπορεί κανείς να καθίσει και να δροσιστεί απολαμβάνοντας τις νοστιμιές της νοικοκυράς.

Τα λουλούδια σε πήλινες γλάστρες ή φυτεμένα στο χώμα συμπληρώνουν την ευχάριστη μυρωδιά του υπόλοιπου σπιτιού, και τι στολίζουν με τα διάφορα χρώματα των λουλουδιών.

Πιο κάτω, το κοτέτσι με τις κότες και τα κλωσσόπουλα, τις φωλιές γεμάτες αυγά και τα κοκόρια με τα κόκκινα λειριά να λαλάνε κάθε πρωί για το πρωινό ξύπνημα της οικογένειας.

Ο σκύλος του σπιτιού στο δικό του μικρό σπιτάκι που είναι ο φύλακας του σπιτιού. Λίγο πιο κάτω ο αχυρώνας ή αλλιώς η αποθήκη όπου μέσα αποθηκεύεται και η σοδειά της χρονιάς. Θα ήταν παράλειψη αν δεν λέγαμε ότι λίγα μέτρα πιο κάτω είναι το μαντρί με τα πρόβατα ή τα γίδια, τα τσοπανόσκυλα και ο στάβλος για τα άλογα, το αλέτρι για το όργωμα του χωραφιού.

Το πηγάδι έχει τη δική του θέση στο αγροτικό νοικοκυριό. Είναι πέτρινο και δίπλα πάντα ένας κουβάς με χερούλι για να τον δένουν και να τον κατεβάζουν να παίρνουν νερό.

Αλήθεια! Μπορεί κανείς να φανταστεί από πόσα πράγματα αποτελείται ένα αγροτικό παραδοσιακό νοικοκυριό; Αναρωτιόμαστε, κατά πόσο θα επιζήσουν ακόμη αυτά τα παραδοσιακά νοικοκυριά με την παραδοσιακή αγροτική οικογένεια. Η εισβολή της νέας τεχνολογίας θα τα καταστρέψει, θα τα εξαφανίσει; Όχι μόνο από την Ευρυτανική γη, που ακόμη κρατεί καλά η παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα, αλλά και σε ολόκληρη την Ελληνική ύπαιθρο, την περιφέρεια για να μείνουν ζωντανά τα Ελληνικά Χριστούγεννα, η Ελληνική Πρωτοχρονιά, το Ελληνικό Πάσχα, οι Ελληνορθόδοξες γιορτές.

Να διατηρηθεί η παραδοσιακή αγροτική οικογένεια με όλα τα πλεονεκτήματά της, να ζουν οι άνθρωποι κοντά στη φύση όπως έζησαν πολλές δεκαετίες πριν χωρίς να την καταστρέφουν, παρότι πάλευαν συνεχώς με τα στοιχεία της φύσης.

Όλα αυτά μπορεί να τα πετύχει ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, η νέα μορφή ήπιου τουρισμού. Ελληνική παράδοση, ελληνική αγροτική οικογένεια, αγροτουρίστας, οικοτουρίστας.

8.2. Παραδοσιακός γάμος στα παλιά χρόνια στο Νομό Ευρυτανίας.

Η λαϊκή παράδοση έφερε ως εμάς στην έναρξη της τρίτης χιλιετίας το έτος 2000 έναν πλούτο από τραγούδια, ποιήματα, χορούς, ήθη και έθιμα τα οποία εμείς με τη σειρά μας πρέπει να τα μεταδώσουμε στους απογόνους μας. Υπάρχουν όμως και έθιμα τα οποία εμείς οι νεότεροι τα ακούμε από τους προγόνους μας χωρίς οι ίδιοι να τα έχουμε ζήσει. Τέτοια ξεχασμένα έθιμα ο νομός της Ευρυτανίας έχει να παρουσιάσει πάρα πολλά. Συνήθως αυτά τα διηγούνται οι πολύ μεγαλύτεροι σε ηλικία και αναπολούν τα χρόνια της νιότης τους. Δεν θα ξεχάσω την έκφραση της γιαγιάς Ευτυχίας όταν μου είπε λίγα λόγια για τον παραδοσιακό γάμο. Για τους νέους εκείνης της εποχής ακόμη και ένας γάμος τους έδινε την αφορμή να βρεθούν με κόσμο, με αγόρια και κορίτσια και να διασκεδάσουν μαζί χωρίς να σκέφτονται τα λόγια των συγχωριανών.

Ο παραδοσιακός γάμος από χωριό σε χωριό παρουσιάζει ορισμένες μικρές παραλλαγές. Η περιγραφή του γάμου που θα σας αναφέρω εδώ είναι από ένα κοντινό χωριό στην πόλη του Καρπενησίου το χωριό

«Μια εβδομάδα πριν το γάμο, την Κυριακή, στο σπίτι της νύφης μαζεύουν όλες οι κοπέλες τα προικιά συνοδεύοντας τη χαρά τους με ποτό, φαγητό και χορό. Την Παρασκευή πριν το γάμο, το απόγευμα πήγαινε το συγγενολόι της νύφης στο σπίτι του γαμπρού τα προικιά. Τη διαδρομή από το ένα σπίτι στο άλλο την έκαναν με τα πόδια ενώ μπροστά από το πλήθος υπήρχαν τρία άλογα. Στο πρώτο άλογο ήταν φορτωμένα μπαούλα με όλα τα ασπρόρουχα και μια λευκή κουβέρτα, στο δεύτερο ήταν τα μάλλινα δηλαδή οι βελέντζες και οι φλοκάτες, ενώ στο τρίτο ήταν τα στρώματα.

Ο αδερφός ή ξάδερφος της νύφης έπαιρνε την καλύτερη κουβέρτα στον ώμο του και ζήτηγε λεφτά από τον γαμπρό για να του τη δώσει. Στο σπίτι του γαμπρού κέρναγαν το συμπεθεριό και χόρευαν τα προικιά χωρίς την παρουσία της νύφης. Την ημέρα του γάμου, ο γαμπρός πήγαινε με τα όργανα και το πλήθος που τον ακολουθούσε να πάρει τον κουμπάρο από το σπίτι του. Φτάνοντας ο γαμπρός και ο κουμπάρος στο σπίτι της νύφης πέταγε ένα μήλο χαρακωμένο και γεμάτο τάλιρα στην κουνιάδα ενώ οι φίλες και

ξαδέρφες της νύφης τραγουδούσαν «καλώς μας ήρθε ο βασιλιάς, καλώς μας ήρθε ο Ρήγας». Από εκεί έφευγε η νύφη με τους συγγενείς της κρατώντας την από το μπράτσο ο πατέρας και ο αδερφός της.

Μετά το μυστήριο η νύφη βγαίνοντας πέταγε κουφέτα και έφευγε για το σπίτι της πεθεράς πάνω σε άλογο. Φτάνοντας εκεί τραγουδούσαν στη νύφη «πέτα μήλο, πέτα ρόιδο» και εκείνη απαντούσε «Δεν πεζεύω, καμαρώνω, καρτερώ τον πεθερό» και πετούσε κι αυτή μήλο. Η πεθερά κέρναγε τη νύφη καρύδια με μέλι ή λουκούμι και πικρό καφέ συμβολίζοντας ότι στην καινούργια της ζωή θα περάσει πίκρες και χαρές. Έπειτα της έβαζε μια κουλούρα στο κεφάλι κομμένη σε πολλά κομμάτια, κάνοντας μετάνοια στην πεθερά. Το πρώτο κομμάτι η νύφη το πετάει στο «καβαλάρη» δηλαδή στη σκεπή του σπιτιού.

Οι καλεσμένοι στο γάμο πηγαίνουν ως δώρο ότι είχε ο καθένας δυνατότητα γιατί τα χρόνια ήταν φτωχά, όπως μπουκάλες με κρασί, ψωμί κεντημένο με λουλούδια και κουφέτα.

Μετά γινόταν ολονύχτιο γλέντι στην πλατεία του χωριού.»

8.3. Γιορτή Πανάρετου

Μια άλλη παραδοσιακή γιορτή που τώρα δεν γίνεται είναι η «γιορτή του Πανάρατου». Αυτή η γιορτή ήταν σαν μια θεατρική αναπαράσταση που ελάμβαναν μέρος πολλοί χωριανοί, στις Απόκριες.

Παραθέτουμε από το βιβλίο «Επετηρίδα Εταιρείας Ευρυτάνων Επιστημόνων» μέρος από τις παραστάσεις του «Πανάρατου».

ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ «ΠΑΝΑΡΑΤΟΥ», Η ΛΑΪΚΗ ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΩΦΙΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΟΡΤΑΤΖΗ

Το φαινόμενο της εξέλιξης θεατρικών μορφών από προθεατρικά στοιχεία μπορεί να θεωρηθεί συχνό και φυσιολογικό στη διαχρονική του διάσταση. Κατ' αυτόν τον τρόπο δεχόμαστε τη θεωρία ότι το αρχαίο δράμα αποτελεί εξέλιξη αρχέγονων διονυσιακών λατρευτικών τελετουργιών ή ότι το μεσαιωνικό θρησκευτικό θέατρο προέκυψε από τη χριστιανική λειτουργία ή, τέλος ότι τα δρώμενα και οι σχετικές λαϊκές μαγικοθρησκευτικές εθιμικές τελετουργίες αποτελούν τις απαρχές του λαϊκού θεάτρου. Η παλινδρόμηση αντίθετα ολοκληρωμένων θεατρικών μορφών προς

ατελέστερες φόρμες λαϊκού θεάτρου μπορεί να θεωρηθεί μίμηση ή προσπάθεια αναβίωσης μορφών που αναπτύχθηκαν κάτω από άλλες πολιτισμικές συνθήκες ή αποδέσμευση, κυρίως στο σύγχρονο θέατρο, από κάποιες συμβατικότητες της θεατρικής πράξης. Βεβαίως η σχέση των θεατρικών αυτών μορφών με τα αρχέγονα λαϊκά δρώμενα είναι κυρίως θεωρητική, παρά το γεγονός ότι συχνά διαπλέκονται με συγκεκριμένα έθιμα του λαϊκού εορτολογίου.

Η περίπτωση ωστόσο της Ερωφίλης, του γνωστού έργου του Κρητικού Θεάτρου αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα ένταξης εντέχνου θεατρικού έργου σε αγερμικά έθιμα και ταύτισης του πυρήνα του δράματος με προϋπάρχοντα δρώμενα, πράγμα που συντέλεσε και στη μακροχρόνια επιβίωση του καθώς και στη διάδοσή του σε μια μεγάλη γεωγραφική ενότητα του ελληνικού χώρου.

Η τραγωδία του Γ. Χορτάτζη Ερωφίλη, γραμμένη σε ποιητική γλώσσα με λόγια στοιχεία, παίχθηκε με επιτυχία τον 17^ο αιώνα και πέρασε στην προφορική παράδοση της Κρήτης και από εκεί, μετά την πτώση του Χάνδακα (1669), μεταφέρθηκε στα Επτάνησα, όπου παίχτηκε με την μορφή λαϊκής «ομιλίας» με τον τίτλο «Πανάρατος», παραφθορά του ονόματος του πρωταγωνιστή (Πανάρετος). Από τα Επτάνησα η διασκευή του έργου μεταφέρθηκε στη Δυτική Στερεά Ελλάδα και από εκεί, ακολουθώντας το δρόμο των μαστόρων (κτιστών) της Ηπείρου, στην Ήπειρο (περ. Κόνιτσας, Ζαγόρι, Τζουμέρκα), στη Θεσσαλία (ορεινή περιοχή Καρδίτσας, Τρίκαλα), στην Ευρυτανία.

Το πολύστιχο έργο του Κρητικού Θεάτρου στη λαϊκή θεατρική προσαρμογή του αποτελεί συνεπτυγμένη διασκευή από 120 – 150 στίχους. Προϋπόθεση της ένταξης της ανεπτυγμένης παράστασης της Ερωφίλης στα αυτοσχέδια δρώμενα του καρναβαλιού είναι η σημαντική σύμπτυξη του κειμένου, η απλοποίηση και σχηματοποίηση της υπόθεσης.

Η υπόθεση των θεατρικών επιτομών της Ερωφίλης συνοψίζεται στα εξής: Ο Πανάρατος, γιος του Βασιλιά της Θράκης, ανατρέφεται στο παλάτι του Βασιλιά και ερωτεύεται τη Βασιλοπούλα, την οποία παντρεύεται κρυφά. Ο Βασιλιάς, ο οποίος προορίζει την κόρη του για άλλον, όταν ανακαλύπτει το γεγονός, αποκεφαλίζει τον Πανάρατο. Η βασιλοπούλα αυτοκτονεί, ενώ ο Υπασπιστής ή ο χορός σκοτώνει τον βασιλιά. Ακολουθεί η ανάσταση από το Χάρο ο οποίος προστάζει:

Και παρευθύς εξήλθον εκ του Άδου!

Και τας ψυχάς αναλάβετε και πάντες εγερθήτε.

Η ανάσταση, σε συσχετισμό με στοιχεία της παράστασης σε άλλες διασκευές, όπως ο χαρακτηρισμός της Βασιλοπούλας ως

νύφης ή κόρης, η παρουσία του Αράπη – δεσμοφύλακα, γνωστού φόβητρου στα νεοελληνικά δρώμενα, ο ρόλος του Χάρου – γιατρού μας οδηγούν στα λαϊκά μαγικοθρησκευτικά δρώμενα με τη συνήθη σύνθεση προσώπων: νύφη – γαμπρός, γέρος – γριά, αράπης – γύφτος, γιατρός κ.λ.π.. Η ταύτιση της Ερωφίλης με τα αγερμικά έθιμα της Αποκριάς φαίνεται καθαρά στις περιπτώσεις που ο Πανάρατος δεν θεωρείται θεατρική παράσταση αλλά έθιμο, όπως συμβαίνει στη Βίτσα του Ζαγορίου, όπου παρουσιάζεται από σπίτι σε σπίτι, όπως τα κάλαντα.

Για τις παραστάσεις του Πανάρατου στο Καρπενήσι οι πληροφορίες μας ανάγονται τουλάχιστον στις αρχές του αιώνα μας και ίσως λίγο παλιότερα. Το 1920 γνωρίζουμε ότι δίνονταν τις Απόκριες στις πλατείες και τα σταυροδρόμια της πόλεως «λαϊκό θέατρο από ανθρώπους του λαού».

Σύμφωνα με προφορική παράδοση «τον Πανάρατο έφερε στο Καρπενήσι ένας Ηπειρώτης χτίστης, ο Μάστρο – Τάσος Παπαγεωργίου, που το 1918 έκτισε την Αγία Τριάδα, μητρόπολη του Καρπενησίου. Ο Μαστροτάσος το είχε φέρει γραμμένο σε τετράδιο κι από κει το διάβαζαν οι ηθοποιοί».

Το τετράδιο αυτό με την υπογραφή του μάστορα Τάσου Παπαγεωργίου βρίσκεται στο αρχείο του Ποδοσφαιρικού Συλλόγου Καρπενησίου «Το Βελούχι». Από εκεί αντιγράψαμε το καλοκαίρι του 1980 το κείμενο με την ορθογραφία του και το χρησιμοποιήσαμε για τη μελέτη μας αυτή. Μια δεύτερη, εκτενέστερη, επιτομή της Ερωφίλης από 313 στίχους, γραμμένη σε τετράδιο, σχήματος δου, βρίσκεται στο ίδιο αρχείο και χρησιμοποιείται για τις παραστάσεις των τελευταίων χρόνων. Η προσθήκη των στίχων έγινε με βάση κάποια σύγχρονη έκδοση της Ερωφίλης στο χειρόγραφο του Παπαγεωργίου. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι παραλείπονται οι φθαρμένοι στίχοι του χειρόγραφου του Παπαγεωργίου στην προσπάθεια να είναι πιο κοντά στην Ερωφίλη η νέα επιτομή. Η παράθεση των δύο κειμένων, καθώς και των λίγων στίχων που έχει καταγράψει ο Ν. Γαλάνης (ΚΛ, αρ. 1532, σ. 4) γίνεται εδώ, προκειμένου να υπάρχει δυνατότητα παρακολούθησης της εξέλιξης των επιτομών αυτών στον ίδιο τόπο και σύγκρισής τους με τις αντίστοιχες άλλων περιοχών.

Ο Πανάρατος στο Καρπενήσι παιζόταν, όπως και αλλού, την τελευταία Αποκριά. Δεν παιζόταν βεβαίως, κάθε χρόνο, τουλάχιστον μετά το 1950, επειδή η προετοιμασία του απαιτούσε πολύ κόπο και χρόνο. Οι χρονιές που παίχτηκε με επιτυχία, σύμφωνα με τις προφορικές μαρτυρίες, είναι το 1928 (ή 1929), το 1939, το 1951 (ή 1952), το 1961, το 1972 και από το 1979 ως το 1981 κάθε χρόνο.

Η προετοιμασία του έργου άρχιζε σχεδόν από τα Χριστούγεννα. Η ομάδα των ηθοποιών αποτελούνταν μόνο από άνδρες. Μετά το 1972 έχει προστεθεί και χορός γυναικών, που συνοδεύουν τη Βασιλοπούλα και σκοτώνουν, όπως και στο πρότυπο του έργου, τον Βασιλιά

Οι τελευταίες παραστάσεις δίνονται πρωί και απόγευμα. Οργανώνονται πλέον από τον Ποδοσφαιρικό Σύλλογο «το Βελούχι» με τη συμμετοχή παλαιών ηθοποιών καθώς και νέων.

Προπολεμικά η ομάδα των ηθοποιών έβγαζε δίσκο και συγκέντρωνε κάποιο χρηματικό ποσό, που διέθετε συνήθως για κοινωνικά σκοπού ή γλεντούσε την Καθαρή Δευτέρα. Παραστάσεις δίνοντας και στα κοντινά χωριά (Κλαψί, Κορυσχάδες, Αγ. Νικόλαος – Λάσπη), την Κυριακή της Κρεατινής, επειδή της Τυρινής έπρεπε πάντοτε να βρίσκονται στο Καρπενήσι.

Σκηνικός χώρος ήταν η κεντρική πλατεία. Ο κάθε ηθοποιός είχε τη θέση του. Στην κορυφή ήταν ο Βασιλιάς και από τις δύο πλευρές ο θίασος.

Δεξιά του βρισκόταν ο Στρατηγός και η συνοδεία της βασιλοπούλας. Αριστερά ο Υποστράτηγος, ο Καρποφόρος και η συνοδεία του Πανάρατου. Ο Χάρος ερχόταν απ' έξω. Ο Διάβολος και ο Παλιάτσος δεν είχαν σταθερή θέση στο χώρο της παράστασης. Στριφογύριζαν συνεχώς κάνοντας αστείες κινήσεις και παρωδώντας τα λόγια των ηθοποιών.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι στολές των ηθοποιών. Συνεξετάζοντας τις ενδυματολογικές πληροφορίες που έχουμε από τις ως τώρα γνωστές διασκευές, διαπιστώνουμε ότι οι παλαιότερες παραστάσεις σε όλες τις περιοχές γίνονταν με τοπικές φορεσιές, δηλ. φουστάνελες, σελάχια, πεσλιά, παλάσκες κ.λ.π.. Παραθέτουμε εδώ λεπτομερή περιγραφή των ενδυμασιών των ηθοποιών από την παράσταση της Ερωφίλης στην Δυτική Στερεά Ελλάδα.

« Ο Χάρων είναι περιβεβλημένος με ερυθρά περισκελίδα εξ υφάσματος καλούμενου χασέ κατασκευασμένης, ωσαύτως το χιτώνιο, όπερ φορεί, είναι εκ του αυτού υφάσματος, η περικεφαλαία του είναι επίσης ερυθρά, ως και τα υποδήματά του. Η περικεφαλαία του Χάρωνος είναι εκ χάρτου κοινού κατασκευασμένη βαφομένου δια κόκκινου χρώματος. Αυτή Δε προς το άνω μέρος διχάζεται εις δύο ούτως ειπείν τομείς κυκλικούς κατ' αντίθετον διεύθυνσιν, εκ του ενωτικού σημείου των οποίων υψούται μικρός σταυρός με κωδωνίσκον γύρωθεν δε των τομέων τούτων κρέμονται μικροί κόκκινοι θύσανοι (σχ. 1). Αλλά εκτός τούτων φέρει προσωπίδα όλην κόκκινην και απαισίαν, ωσαύτως φέρει δύο πτέρυγας αληθείς ή και ψευδείς, ερυθράς, συνερραμένας επιμελώς επί των ωμοπλάτων του, επίσης φέρει δύο ορμαθούς εξ οστών

ζώων, οίτινες πίπτουσι σταυροειδώς επί του στήθους του. Τέλος δε φέρει δια τελαμώνος εκ του τραχήλου εξαρτώμενον ξίφος.

Ο Βασιλεύς

Μετά το 1920, περίπου, τις τοπικές φορεσιές αντικατέστησαν αρχαιοπρεπείς στολές, όπως χλαμύδες, περικεφαλαίες, στέμματα, κοντάρια κ.α.. Είναι εποχή που «ο Πανάρατος» βγαίνει και πάλι από τον κύκλο των μαγικοθρησκευτικών δρωμένων και γίνεται θέαμα, θεατρική παράσταση με πολύχρωμες μεσαιωνικές δυτικότροπες στολές, εναλλάσσεται με το φανταχτερό «γαϊτανάκι» ή την «Γκόλφω» και τον «Αθανάσιο Διάκο».

Στα Καρπενήσι η ενδυματολογική παράδοση στις παραστάσεις είναι ενιαία. Ο Ν. Γαλάνης μας δίνει την εξής περιγραφή για την παράσταση του 1920:

«Ο Πανάρατος φοράει στολή πράσινη, στολή σαν αρχαία χλαμύδα, μεταξωτή. Ο Βασιλεύς φορούσε και αυτός πράσινη χλαμύδα με χρυσά κεντήματα, στο κεφάλι του φορούσε καπέλο σαν καλυμμαύκι ιερέως με τη διαφορά πως ήτανε πράσινο και κεντημένο με χρυσά γαϊτάνια. Η Κόρη του φορούσε κόκκινο φόρεμα μεταξωτό, μακρύ με ουρά και στην μέση της ζώνη χρυσή. Στο κεφάλι της φορούσε ένα χρυσό χάρτινο καπέλο ως είδος βεντάλια. Ο Υπάσπιστής της Κόρης του Βασιλέα φορούσε μεταξωτή μπέρτα, άσπρες κάρτσες και πράσινη μπέρτα μακριά και με σπαθί στην μέση δεμένο με κορδόνι χρυσό. Ο Χάρος φορούσε μαύρο κουστούμι, μονοκόμματο, με μέση και φτερά στις πλάτες καμωμένα από χαρτόνι, βαμμένα γκρίζα. Ο στρατός φορούσε πράσινες στολές από σατέν, ζακέτες κοντές και παντελόνια μακριά και για όπλα βαστούσαν από ένα ακόντιο από ξύλο στο δεξί το χέρι και στο άλλο από μια ασπίδα καμωμένη από χαρτόνι».

Ανάλογη είναι η ενδυμασία του Χάρου στις παραστάσεις της Άρτας, ενώ στις παραστάσεις της Αμφιλοχίας, της Μακρυνείας και του Φαναριού Καρδίτσας φορεί κατακόκκινη στολή, κόκκινη προσωπίδα, κόκκινα φτερά. Η μορφή του Χάρου με μαύρα είναι πιο κοντά στην παράδοση του λαού, στην οποία ο Χάρος «μαύρος είναι, μαύρα φορεί, μαύρο 'ν' και τ' άλογο του». Τα κόκκινα ρούχα προσεγγίζουν περισσότερο προς την εκκλησιαστική παράδοση, όπου ο Χάρος απεικονίζεται με τη μορφή του Αρχάγγελου Μιχαήλ με σπαθί στο χέρι.

Οι παραστάσεις στο Καρπενήσι συνεχίστηκαν μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τα τελευταία χρόνια τις στολές τις έφτιαχναν με πολύχρωμα χαρτόνια, ώσπου το 1980 ο θίασος, με τα χρήματα που συγκέντρωσε από την παράσταση, αγόρασε στολές για τους

ηθοποιούς. Οι στολές αυτές φυλάσσονται στο Δημαρχείο του Καρπενησίου.

Ο αριθμός των προσώπων τα οποία έπαιρναν μέρος στις παραστάσεις του Πανάρατου του Καρπενησίου κυμαίνεται από 20 – 40. Πρόκειται για την πιο πολυπρόσωπη παράσταση, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι διαφέρει ουσιαστικά από τις άλλες. Τα βασικά πρόσωπα παραμένουν τα ίδια, ενώ αυξάνονται τα δευτερεύοντα, που είναι συνήθως βουβά (στρατιώτες, χορός γυναικών).

«Πρωτεύοντα ρόλο είχαν ο Βασιλεύς, η Κόρη, ο Πανάρατος, ο Υπασπιστής της Κόρης του Βασιλέως και ο Χάρος. Τα άλλα πρόσωπα έπαιζαν ως Στρατός». Η προσθήκη του Καρποφόρου, της Νένας, του Διαβόλου, του Στρατηγού, του Αντιστράτηγου και του Συμβούλου στο κείμενο του τετραδίου του μαστρο – Τασιού Παπαγεωργίου και στο χειρόγραφο κείμενο των τελευταίων παραστάσεων φέρνει τις διασκευές του Καρπενησίου πιο κοντά προς το πρότυπό τους. Τα πρόσωπα που υποδύονταν τους ρόλους στον «Πανάρατο», ήταν συνήθως τα ίδια για μια σειρά ετών. Αυτό συμβαίνει με όλες σχεδόν τις ανάλογες λαϊκές παραστάσεις, πράγμα που σε πολλές περιπτώσεις οδήγησε σε πλήρη ταύτιση των ηθοποιών με το ρόλο τους. Στο Καρπενήσι ο θίασος τον οποίο είχε δημιουργήσει, σύμφωνα με την προφορική παράδοση, ο μαστρο – Τασιός, κτίστης από τα μαστοροχώρια Τζουμέρκων, είχε την εξής σύνθεση:

Βασιλιάς: Κων / νος Φραγκαλιός, κουρέας

Βασιλοπούλα: Σπύρος Φραγκαλιός, γραμματέας εισαγγελίας

Πανάρατος: Γεώργιος Λάππας, μπακάλης

Υπασπιστής Βασιλοπούλας: Ηλίας Τσαπούρης, τσαγκάρης

Χάρος: Τασιός Παπαγεωργίου, κτίστης

Στρατηγός: Δημ. Κουτσιμπός, μπακάλης

Παλιάτσος: Γεώργιος Ασπροποταμίτης, τσαγκάρης

Διάβολος: Δημ. Τσουκαλάς

Καρποφόρος: Αθαν. Γιαννισιώτης, τσαγκάρης.

Από το 1939 εξ άλλου στο ρόλο του Βασιλιά παίζει ο Δημ. Ντρίβας. Στο Καρπενήσι όλοι τον ήξεραν με το παρωνύμιο Βασιλιάς. Επίσης στο ρόλο του Χάρου εμφανίζεται στις τελευταίες παραστάσεις ο Λάζαρος Μαρούλης, κτίστης.

8.4. Αναβίωση παραδοσιακών γιορτών για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

Η αναβίωση παλιών παραδοσιακών ξεχασμένων γιορτών, ηθών και εθίμων μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη του Αγροτουρισμού. Μια παραδοσιακή γιορτή, πανηγύρια, χοροί, μουσική κ.λ.π. που υπήρχαν στον τόπο αλλά με τον καιρό εξέλειπαν διαχρονικά και κάτω από την ειρηνική εισβολή ξένων εθίμων προς την παράδοση του τόπου αποτελώντας απλά ανάμνηση. Αυτή η ανάμνηση θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια και να ενθαρρυνθεί από την Τοπική Αυτοδιοίκηση να αναβιώσει με όλες εκείνες τις μικρές λεπτομέρειες που συνοδεύουν το καθαρά «τελετουργικό» τους μέρος. Επίσης για κάθε συγκεκριμένο αγροτικό προϊόν θα μπορεί να γίνει μια δραστηριότητα όπως π.χ. κάθε καλοκαίρι στο Μεγάλο Χωριό της Ευρυτανίας γίνεται η γιορτή του τσίπουρου. Συγκεντρώνεται πολύς κόσμος και κάθε χρόνο έρχονται όλο και περισσότεροι επισκέπτες για να λάβουν μέρος σ' αυτή τη γιορτή.

Στο χωριό Άγιος Νικόλας Ευρυτανίας γίνεται η «γιορτή του κάστανου» στις αρχές Δεκεμβρίου. Πραγματοποιείται σαν μια μικρή γιορτή Αγροτουρισμού που επ' ευκαιρία της παραγωγής του κάστανου παραθέτουν και άλλα αγροτουριστικά προϊόντα τα οποία αγοράζουν οι επισκέπτες. Στο χωριό του Προυσσοῦ κάθε καλοκαίρι στις 23 Αυγούστου γίνεται η γιορτή της Παναγίας της Προυσιώτισσας. Πολλοί πιστοί συγκεντρώνονται να προσκυνήσουν την θαυματουργή εικόνα της Παναγίας και ν' ακολουθήσουν την λιτανεία της.

Γιορτές που με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους βοηθούν στην τοπική ανάπτυξη και ανάπτυξη του Αγροτουρισμού.

Για τον λόγο αυτό το Υπουργείο Γεωργίας, οι Αναπτυξιακές Επιτροπές, οι Επιτροπές Αγροτικής Ανάπτυξης, η Αγροτική Τριπλέτα, η Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας του Υπουργείου Γεωργίας, η Γενική Γραμματεία Ισότητας και άλλοι φορείς πραγματοποιούν εκπαιδευτικές αγροτών και αγροτισσών, σεμινάρια και πολλές εξοχολογικές εκπαιδεύσεις στα πλαίσια ενημέρωσης και επιμόρφωσης του αγροτικού πληθυσμού.

Το Υπουργείο Γεωργίας αντλήθηκε την μεγάλη σημασία και αξία της ανάπτυξης του Αγροτουρισμού. Για τον λόγο αυτό δημιούργησε μια νέα σχολή η οποία εκπαιδεύει στελέχη για την αυστή, πληρέστερη, επιτυχή και επιβιώσιμη έκβαση της νέας αυτής μορφής τουρισμού.

Επιδίδει το Κορπενόρι, την πρωτεύουσα και Νησιό Ευρυτανίας, ως την καταλληλότερη περιοχή για την έρευνα αυτής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

T.E.E.

Αγροτουρισμού

Καρπενήσι – Ευρυτανίας

ΣΧΟΛΗ ΗΠΙΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

-Ίδρυση και λειτουργία της Σχολής

-Προγράμματα

-Φ.Ε.Κ.

1. Ο αγροτουρισμός είναι μια νέα μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται στις μη ανεπτυγμένες περιοχές της υπαίθρου, από τους κατοίκους – αγρότες που ασχολούνται στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Σκοπός αυτής της νέας μορφής εναλλακτικού τουρισμού είναι η αξιοποίηση των τοπικών πόρων και αποβλέπει στη συγκράτηση του πληθυσμού στον τόπο του καθώς επίσης και επιστροφή του γηγενή πληθυσμού, ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος και άνοδο του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων.

Για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη ανάπτυξη του αγροτουρισμού, θεωρείται αναγκαίο να υπάρχει μια ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση των αγροτών σχετικά με τον τομέα αυτόν ώστε να έχουμε επιτυχές αποτέλεσμα και συνέχιση των αγροτουριστικών επιχειρήσεων.

Για τον λόγο αυτό το Υπουργείο Γεωργίας, οι Αναπτυξιακές Εταιρίες, οι Υπηρεσίες Αγροτικής Ανάπτυξης, η Αγροτική Τράπεζα, η Διεύθυνση Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας του Υπουργείου Γεωργίας, η Γενική Γραμματεία Ισότητας και άλλοι φορείς πραγματοποιούν εκπαιδεύσεις αγροτών και αγροτισσών, σεμινάρια και πολλές εξωγεωργικές εκπαιδεύσεις στα πλαίσια ενημέρωσης και επιμόρφωσης του αγροτικού πληθυσμού.

Το Υπουργείο Γεωργίας αντελήφθη την μεγάλη σημασία και αξία της ανάπτυξης του Αγροτουρισμού. Για τον λόγο αυτό δημιούργησε μία νέα σχολή η οποία εκπαιδεύει στελέχη για την σωστή, πληρέστερη, επιτυχή και επικερδή έκβαση της νέας αυτής μορφής τουρισμού.

Επέλεξαν το Καρπενήσι, την πρωτεύουσα του Νομού Ευρυτανίας, ως την καταλληλότερη περιοχή για την ίδρυση αυτής

της σχολής. Πράγματι, η Ελβετία της Ελλάδας, όπως αποκαλείται το Καρπενήσι, έχει ένα πλούσιο φυσικό περιβάλλον με πολλά χωριά σ' ολόκληρο τον Νομό με καλές και ενοίωνες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού.

2. Στο Καρπενήσι, την πρωτεύουσα του Νομού Ευρυτανίας, ιδρύθηκε Σχολή Αγροτουρισμού σύμφωνα με το ΦΕΚ αρ. φύλλου 63/24-4-97, Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμό 70 άρθρο 1 με τίτλο, Τεχνική Επαγγελματική Σχολή Καρπενησίου, με ειδικότητα Στελεχών Ήπιων Μορφών Αγροτουρισμού.

Η Σχολή άρχισε τη λειτουργία της τον Οκτώβριο του 1997. Αρχικά υπήρξαν δυσκολίες λόγω έλλειψης διδακτικού προσωπικού. Τις ώρες διδασκαλίας κάλυπταν οι γεωπόνοι, δασολόγοι και άλλοι υπάλληλοι της Διεύθυνσης Γεωργίας και του Δασαρχείου. Από τους πρώτους μήνες του 1998 προσλήφθηκε διδακτικό προσωπικό με τις εξής ειδικότητες: Γεωπόνος Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας, Δασολόγος, Τουριστικών Επαγγελμάτων και καθηγητές των γενικών μαθημάτων, φιλόλογος, μαθηματικός, φυσικός, θεολόγος, γυμναστής, Η/Υ κ.α.. Η Σχολή λειτουργεί κανονικά με πλήρες ωράριο μαθημάτων, σύμφωνα με το ωράριο του Υπουργείου Παιδείας.

Στεγάζεται, προσωρινά, στον α' όροφο των κτιρίων της Αναπτυξιακής Εταιρίας «ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ Α.Ε.».

Οι μαθητές που παρακολουθούν την Σχολή είναι απόφοιτοι τουλάχιστον Γυμνασίου ή Λυκείου, μέχρις της ηλικίας των 23 ετών. Επιδοτούνται ανά ώρα διδασκαλίας, η φοίτηση είναι υποχρεωτική και διαρκεί δύο διδακτικά έτη.

Από το νέο σχολικό έτος 1999 – 2000, με την μεταρρύθμιση του Υπουργείου Παιδείας από Τ.Ε.Σ. μετατράπηκε σε Τ.Ε.Ε. Αγροτουρισμού.

Διδάσκονται γενικά μαθήματα αλλά και μαθήματα ειδικότητας. Ακολουθείται το πρόγραμμα των Τ.Ε.Ε. του Υπουργείου Παιδείας και τα γενικά μαθήματα που διδάσκονται είναι τα εξής: Θρησκευτικά, Ιστορία, Νεοελληνική Γλώσσα, Αγγλικά, Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία, Χρήση Η/Υ και Φυσική Αγωγή.

Μαθήματα ειδικότητας Α' Τάξης είναι τα εξής: Αγροτουρισμός, Γεωργική Οικονομία, Γεωργική παραγωγή, Διαχείριση φυσικών πόρων, Δημόσιες Σχέσεις, Ολοκληρωμένη Αγροτική Ανάπτυξη, Εργασιακό περιβάλλον.

Μαθήματα ειδικότητας Β' Τάξης είναι: Αγροτική Οικιακή Οικονομία, Διατροφή, Εμπορία Αγροτικών προϊόντων, Αγροτική Παράδοση και Λαϊκή Τέχνη, Οργάνωση και Διοίκηση Αγροτουριστικών Επιχειρήσεων, Μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, Δασική Αναψυχή, Βιολογική Γεωργία και Κτηνοτροφία.

Οι μαθητές που παρακολουθούν είναι 30 σε κάθε τάξη απ' όλες τις περιοχές της Ελλάδος. Τον Ιούλιο του 1999 με επιτυχία απεφοίτησαν τα πρώτα στελέχη ήπιων μορφών αγροτουρισμού. Μερικοί εξ αυτών απασχολούνται σε αγροτουριστικά καταλύματα ή ξενοδοχειακές μονάδες της περιοχής του Καρπενησίου ή των χωριών. Κάποια στελέχη, απόφοιτοι του Τ.Ε.Ε. θα ιδρύσουν δικά τους Αγροτουριστικά καταλύματα.

Οι γενικές γνώσεις καθώς και ιδιαίτερες που αποκτούν κατά την φοίτησή τους στο Τ.Ε.Ε. είναι ότι δύνανται να επισημαίνουν τα πλεονεκτήματα (και τα μειονεκτήματα) του Αγροτουρισμού.

3. Το στέλεχος Αγροτουρισμού δύναται:

α) να συσχετίζει τις φυσικές ιδιαιτερότητες ενός τόπου με τις δυνατότητες αγροτουριστικής ανάπτυξης.

β) εντοπίζει παραδοσιακές τεχνικές και φροντίζει για την αναβίωση, και παραγωγή παραδοσιακών κεντημάτων, υφαντών, κεραμικών κ.λ.π.

γ) Επιμελείται και εφαρμόζει την αναβίωση γιορτών και εκδηλώσεων. Γνωρίζει τον τρόπο ώστε ένα παραδοσιακό προϊόν ή ένα παραδοσιακό δρώμενο να μετατραπεί σε αγροτουριστικό προϊόν.

δ) Γνωρίζει την οικιακή παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων του τόπου και προώθηση αυτών στο αγροτουριστικό κατάλυμα.

ε) Γνωρίζει την αξία του συνεταιριστικού θεσμού και την διαδικασία συμμετοχής του σ' αυτό.

στ) Συνοδεύει τους επισκέπτες – τουρίστες σε βιοτεχνίες παραδοσιακών προϊόντων, ιστορικών μνημείων και μοναστηριών. Γνωρίζει δραστηριότητες που είναι εις θέσιν οι επισκέπτες να δραστηριοποιηθούν στον ελεύθερο χρόνο τους.

Οι τοπικοί παράγοντες έχουν αντιληφθεί πόσο ωφέλιμο είναι για τον τόπο το μοναδικό και πρώτο στην Ελλάδα Τ.Ε.Ε. Αγροτουρισμού του Υπουργείου Γεωργίας.

Ο Δήμαρχος Καρπενησίου κ. Παπαδόπουλος, σε συνέντευξή που έδωσε στους μαθητές του Τ.Ε.Ε. επεσήμανε την σπουδαιότητα σπουδών και μόρφωσης στο αντικείμενο του Αγροτουρισμού.

Σκοπός του Τ.Ε.Ε. Αγροτουρισμού είναι να επιμορφώσει νέα στελέχη ώστε να εργασθούν σε αγροτουριστικά καταλύματα ως υπάλληλοι ή να δημιουργήσουν δικό τους αγροτουριστικό κατάλυμα ή βιοτεχνία παραδοσιακών προϊόντων ή να γίνουν μέλη συνεταιρισμού.

Ένα γραφείο διασύνδεσης θα βοηθήσει αποτελεσματικά τα νέα αυτά στελέχη μετά την αποφοίτησή τους από το Τ.Ε.Ε. Αγροτουρισμού.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Α΄ ΤΑΞΗ

Παραθέτουμε το Φ.Ε.Κ. ίδρυσης της Σχολής και τα ωρολόγια προγράμματα του Τ.Ε.Ε.

ΩΡΑ	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
8:20 - 9:05	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
9:10 - 9:55	Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ	Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ
10:00 - 10:45	Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ	Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	ΦΥΣΙΚΗ	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
11:00 - 11:45	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	ΧΗΜΕΙΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	ΦΥΣΙΚΗ
11:55 - 12:35	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΑΓΓΛΙΚΑ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
12:40 - 13:20	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΙΣ	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΙΣ	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Η/Υ
13:25 - 14:05	ΧΡΗΣΗ Η/Υ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	—

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Β' ΤΑΞΗ

ΩΡΑ	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
8:20 - 9:05	ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΚΟΝΟΜΙΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΚΟΝΟΜΙΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΚΟΝΟΜΙΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΔΑΣΙΚΗ ΑΝΑΨΥΧΗ	ΔΑΣΙΚΗ ΑΝΑΨΥΧΗ
9:10 - 9:55	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΚΟΝΟΜΙΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΔΑΣΙΚΗ ΑΝΑΨΥΧΗ	ΔΑΣΙΚΗ ΑΝΑΨΥΧΗ	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
10:00 - 10:45	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΧΗΜΕΙΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
11:00 - 11:45	ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΑΓΓΛΙΚΑ	ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ & ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
11:55 - 12:35	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ & ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ	ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ & ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ	ΦΥΣΙΚΗ
12:40 - 13:20	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΓΡ/ΚΩΝ ΕΠΙΧ/ΩΝ
13:25 - 14:05	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΓΡ/ΚΩΝ ΕΠΙΧ/ΩΝ	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Η/Υ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΓΡ/ΚΩΝ ΕΠΙΧ/ΩΝ	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Η/Υ	—
			ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΙΣ		

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου

63

24 Απριλίου 1997

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

70. Ίδρυση τεχνικών – επαγγελματικών σχολών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης γεωργοκτηνοτροφικής και δασικής κατεύθυνσης.

71. Κατάταξη διδακτικού – καλλιτεχνικού προσωπικού του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης σε θέσεις με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 70

Ίδρυση τεχνικών – επαγγελματικών σχολών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης γεωργοκτηνοτροφικής και δασικής κατεύθυνσης.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) Του άρθρου 9 παρ. παρ. 4,7 και άρθρου 86 παρ. 3,5 του Ν. 1566/1986 «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (Α' 167)

β) Του άρθρου 29 Α' του Ν. 1558/1985 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (Α' 137), όπως το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081 / 1992 «Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων, τροποποίηση των διατάξεων του Ν. 1712/1987 για τον εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών οργανώσεων των

εμπόρων, βιοτεχνών και λοιπών επαγγελματιών και άλλες διατάξεις» (Α' 154).

2. Τις γνωμοδοτήσεις των Νομαρχιακών Συμβουλίων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ευρυτανίας, Κοζάνης, Δράμας – Καβάλας – Ξάνθης (Νομαρχιακό Διαμέρισμα Δράμας), Ροδόπης – Έβρου (Νομαρχιακό Διαμέρισμα Έβρου και Ροδόπης), Ηρακλείου και Λέσβου που καταχωρίστηκαν στα αντίστοιχα πρακτικά των από 6.2.1996, 22.11.1995, 16.10.1995, 5.2.1996, 16.10.1995, 28.11.1995 και 12.10.1995 συνεδριάσεών τους.

3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού ύψους 291.000.000 δρχ. ετησίως. Για την ανωτέρω δαπάνη έχει γραφτεί ισόποση πίστωση στον προϋπολογισμό Δημόσιων Επενδύσεων οικονομικού έτους 1997 (ΚΑΕ 5322 και 5400).

4. Την αριθ. 1107147/1239/006Α/4.10.96 (ΦΕΚ 922/Β/7.10.96) απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών «Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Οικονομικών στους Υφυπουργούς Οικονομικών».

5. Την 86/1977 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, μετά από πρόταση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Γεωργίας και του Υφυπουργού Οικονομικών, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Ιδρύονται οι πιο κάτω τεχνικές επαγγελματικές σχολές γεωργοκτηνοτροφικής και δασικής κατεύθυνσης με τις έναντι αυτών αναγραφόμενες ειδικότητες:

α) Τεχνική – Επαγγελματική Σχολή Καρπενησίου με ειδικότητα Στελεχών Ήπιων Μορφών Αγροτουρισμού και έδρα το Καρπενήσι.

β) Τεχνική – Επαγγελματική Σχολή Βλάστης Κοζάνης με ειδικότητα Τεχνιτών Ζωοτεχνικής και έδρα το Κέντρο Γεωργικής Εκπαίδευσης Βλάστης Κοζάνης.

Κατά τους χειμερινούς μήνες (Δεκέμβριο μέχρι Μάρτιο) έδρα της εν λόγω σχολής ορίζεται το Κέντρο Γεωργικής Εκπαίδευσης του ίδιου Νομού.

γ) Τεχνική – Επαγγελματική Σχολή Δράμας με ειδικότητα Τεχνιτών Φυτών Μεγάλης Καλλιέργειας και έδρα τη Δράμα.

δ) Τεχνική – Επαγγελματική Σχολή Ορεστιάδας με ειδικότητα Τεχνιτών Παραγωγής Ζωοτροφών και έδρα την Ορεστιάδα.

ε) Τεχνική – Επαγγελματική Σχολή Κομοτηνής με ειδικότητα Τεχνιτών Μεταποίησης – Τυποποίησης Τοπικών Προϊόντων σε οικογενειακή μορφή διατηρώντας την παράδοση και έδρα τη Γεωργική Σχολή Κομοτηνής.

στ) Τεχνική – Επαγγελματική Σχολή Κρήτης με ειδικότητα Θερμοκηπίων και έδρα το Πρακτικό Γεωργικό Σχολείο Μεσσαράς της Κοινότητας Αμπελούζου της επαρχίας Κυνυρίου του Νομού Ηρακλείου.

ζ) Τεχνική – Επαγγελματική Σχολή Λέσβου με ειδικότητα Τεχνιτών Παραγωγής Προϊόντων Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης και Παραγωγής Ιδιοτυπικών Προϊόντων και έδρα το Πλωμάρι.

Άρθρο 2

1. Οι σχολές του προηγούμενου άρθρου ανήκουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1566/1985 με την επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων του παρόντος διατάγματος. Οι ανωτέρω σχολές είναι διανομαρχιακού επιπέδου, υπάγονται στο Υπουργείο Γεωργίας που έχει την ευθύνη λειτουργίας τους και μεριμνά για την εξασφάλιση των αναγκαίων πιστώσεων που προέρχονται από το Κεντρικό Ταμείο Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Δασών (Κ. Τ. Γ. Κ. και Δασών) με επιχορήγηση από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Γεωργίας. Για την οικονομική τους εξυπηρέτηση οι σχολές έχουν δικό τους οικονομικό γραφείο.

2. Εκτός από τους κατά τις διατάξεις των άρθρων 5 και 9 του Ν. 1566/1985 γενικούς σκοπούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ειδικότεροι σκοποί των ανωτέρω σχολών είναι:

α) Για τη σχολή Καρπενησίου η δημιουργία Στελεχών ανάπτυξης Ήπιων Μορφών Αγροτουρισμού ιδιαίτερα στους τομείς δασοτουρισμού, αγροτουρισμού, τουρισμού σε γλυκά ή θαλάσσια ύδατα, ορεινού τουρισμού, πολιτιστικού τουρισμού και λοιπών εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

β) Για τη σχολή Βλάστης Κοζάνης η δημιουργία Τεχνιτών Ζωοτεχνικής ιδιαίτερα στους τομείς της εκτροφής των αγροτικών ζώων.

γ) Για τη σχολή Δράμας η δημιουργία Τεχνιτών Φυτικής Παραγωγής ιδιαίτερα στους τομείς των Φυτών Μεγάλης Καλλιέργειας.

δ) Για τη σχολή Ορεστιάδας η δημιουργία Τεχνιτών παραγωγής Ζωοτροφών.

ε) Για τη σχολή Κρήτης η δημιουργία Τεχνιτών Κατασκευής και Λειτουργίας Θερμοκηπευτικών Μονάδων.

στ) Για τη σχολή Κομοτηνής η δημιουργία Τεχνιτών Μεταποίησης – Τυποποίησης Τοπικών Προϊόντων σε οικογενειακή μορφή με τη χρήση νέων τεχνολογιών, διατήρηση της τοπικής παράδοσης και λαμβάνοντας υπόψη την προστασία του περιβάλλοντος.

ζ) Για τη σχολή Λέσβου η δημιουργία Τεχνιτών Παραγωγών Προϊόντων Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης και Γεωργικής Ένδειξης και Παραγωγής Ιδιοτυπικών – Βιολογικών Προϊόντων.

Άρθρο 3 Όργανα Διοίκησης

1. Όργανα διοίκησης κάθε σχολής είναι ο διευθυντής, ο υποδιευθυντής και ο σύλλογος των διδασκόντων. Ο υποδιευθυντής ορίζεται εφόσον στην οικεία σχολή λειτουργούν εννέα τμήματα και πάνω.

2. Διευθυντές και υποδιευθυντές των σχολών τοποθετούνται υπάλληλοι του Υπουργείου Γεωργίας του κλάδου ΠΕ1 Γεωπονικού, με βαθμό Α΄. Για τις σχολές Κομοτηνής και Καρπενησίου ως διευθυντές και υποδιευθυντές μπορεί να τοποθετούνται υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ8 Οικιακής Οικονομίας ή ΠΕ2 Δασολογικού, με βαθμό Α΄, αντίστοιχα.

3. Η τοποθέτηση των διευθυντών και υποδιευθυντών γίνεται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας για τρία χρόνια, ύστερα από επιλογή αυτών από το αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 36 του Ν. 2190/1994 «Σύσταση ανεξάρτητης αρχής για την επιλογή προσωπικού και ρύθμιση θεμάτων διοίκησης» (Α΄ 28).

Άρθρο 4 Εκπαιδευτικό προσωπικό

1. Το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολών αποτελείται από:

α) Μόνιμους υπαλλήλους του Υπουργείου Γεωργίας των κατηγοριών Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ) και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ), με βαθμό Α΄, προτιμώμενων των πτυχιούχων παιδαγωγικών σπουδών της ΣΕΛΕΤΕ και εν ελλείψει εκείνων που κατέχουν εκπαιδευτική ή σχετική κατά περίπτωση επαγγελματική εμπειρία πέντε τουλάχιστον ετών. Για την απόδειξη της κατά το προηγούμενο εδάφιο απαιτούμενης εμπειρίας έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 24 του Π.Δ/τος 194.1988 «Καθορισμός των προσόντων διορισμού σε θέσεις των δημοσίων υπηρεσιών και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου» (Α΄ 84). Οι ειδικότεροι κλάδοι στους οποίους ανήκουν οι υπάλληλοι των κατηγοριών του πρώτου εδαφίου καθορίζονται με απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας ανάλογα με τα διδασκόμενα σε κάθε σχολή μαθήματα. Η τοποθέτηση του εκπαιδευτικού προσωπικού της παρούσας παραγράφου γίνεται από τον Υπουργό Γεωργίας ύστερα από αίτηση υποψηφιότητας, που υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία που τάσσεται από τον υπουργό Γεωργίας, και πρόταση του αρμόδιου υπηρεσιακού συμβουλίου. Αν δεν υποβληθεί αίτηση το εκπαιδευτικό προσωπικό επιλέγεται από υπαλλήλους που δεν υπέβαλαν αίτηση ιδίως αν υπηρετούν στον τόπο έδρας της οικείας σχολής.

β) Εκπαιδευτικούς των γενικών μαθημάτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που διατίθενται από ο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Σε περίπτωση αδυναμίας του πιο πάνω Υπουργείου να διαθέσει το απαραίτητο εκπαιδευτικό προσωπικό, αυτό προσλαμβάνεται από την οικεία σχολή με ωριαία αντιμισθία.

2. Η πρακτική άσκηση των μαθητών ανατίθεται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, ύστερα από εισήγηση της σχολής, σε υπάλληλους του Υπουργείου Γεωργίας αντίστοιχης ειδικότητας ή με σχετικές γνώσεις. Η πρακτική άσκηση μπορεί να ανατίθεται και σε προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου αντιστοίχων ειδικοτήτων που προσλαμβάνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

3. Σε περίπτωση τεκμηριωμένης έλλειψης καθηγητών των γενικών μαθημάτων, μπορεί να ανατίθεται η διδασκαλία αυτών σε υπαλλήλους του Υπουργείου Γεωργίας Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης.

Άρθρο 5
Φοίτηση – διδακτικό έτος

1. Η φοίτηση στις σχολές είναι δύο χρόνια, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 9 του Ν. 1566/1985. Κάθε διδακτικό έτος περιλαμβάνει τρία τρίμηνα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 10

Μελλοντική ανάπτυξη του ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ στην ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Μελλοντική ανάπτυξη του Αγροτουρισμού

Ο Αγροτουρισμός στην Ευρυτανία έχει αναπτυχθεί αλλά έχει και μεγάλα περιθώρια για περαιτέρω ανάπτυξη. Ενισχύεται από το κράτος και από την τοπική αυτοδιοίκηση. Η ολοκληρωμένη παρέμβαση με κατάρτιση – Τεχνική Υποστήριξη – πληροφόρηση – ευαισθητοποίηση στην περιοχή του Νομού Ευρυτανίας υλοποιήθηκε με συνεργασία του ΕΛΚΕΠΑ και την ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ Α.Ε..

Ειδικότερα στον τομέα της Κατάρτισης υλοποιήθηκαν 4 εκπαιδευτικά προγράμματα με θέματα:

1. Αγροτουρισμός – καλλιέργειες αρωματικών φυτών.
2. Οικολογική Γεωργία
3. Αγροτουρισμός – διαχείριση δασικού περιβάλλοντος.
4. Αγροτουρισμός γυναίκες.

Ο Νομός Ευρυτανίας χάρη στην υλοποίηση των Ευρυτανικών Προγραμμάτων ΜΟΠ – Leader και 1^ο ΚΠΣ με τη βοήθεια της «ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ Α.Ε.». Έχει εισέλθει σε μια νέα φάση ανάπτυξης του

αγροτουρισμού, αξιοποιώντας κατά το μέγιστο τρόπο τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει.

Αρκετοί είναι όμως και οι ιδιώτες που διαθέτουν δική τους γη ή άλλους οικονομικούς πόρους και δημιουργούν μικρές επιχειρησιακές μονάδες όπως ταβερνάκια, περίπτερα με είδη λαϊκής τέχνης ή παραδοσιακά ντόπια προϊόντα συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην Ανάπτυξη του Αγροτουρισμού.

Το **τουριστικό γραφείο** του Δήμου παρέχει πληροφορίες στους τουρίστες για όλη την Ευρυτανία σχετικά με τα αγροτουριστικά καταλύματα που υπάρχουν σε όλα τα χωριά και τις δυνατότητες διαμονής που παρέχουν αυτά. Επίσης πληροφορίες όσον αφορά το φαγητό, τη διασκέδασή τους, την περιήγησή τους και τις υπαίθριες δραστηριότητες. Συμβάλλει επίσης στην οργανωμένη προβολή του νομού για κάθε είδους δραστηριότητες που πραγματοποιούνται καθώς επίσης και για τις τουριστικές εκθέσεις που συμμετέχει.

Υπάρχουν πολλά χωριά με αξιοθέατα, ιστορικά μνημεία, παλιές εκκλησίες και με πλούσιο φυσικό περιβάλλον που μπορούν να αναπτύξουν αγροτουρισμό και ειδικά με τα νέα πακέτα ενίσχυσης από πλευράς πολιτείας όπως το 3^ο ΚΠΣ της Ε.Ε. και το πρόγραμμα ορεινών όγκων που η περιοχή της Ευρυτανίας είναι πλούσια σε ορεινό όγκο.

Χωριά με αξιοθέατα και με μελλοντική ανάπτυξη του Αγροτουρισμού και βελτίωση του είδη υπάρχοντος είναι τα εξής:

ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ: Σημαντική ιστορική τοποθεσία όπου σκοτώθηκε σε μάχη ο Μάρκος Μπότσαρης στις 9 Αυγούστου 1823.

ΚΟΡΥΣΧΑΔΕΣ: Το χωριό ανάμεσα σε έλατα, ο παραδοσιακός οικισμός με τα ανακαινισμένα παραδοσιακά σπίτια είναι κατάλληλο για παραθερισμό χειμώνα – καλοκαίρι, για όλες τις εποχές του χρόνου. Συνίσταται και ενδείκνυται ανάπτυξη του αγροτουρισμού. Δίπλα στον οικισμό βρίσκεται το σχολικό κτίριο που σήμερα είναι Μουσείο Εθνικής Αντίστασης. Σ' αυτό πραγματοποιήθηκε το Μάιο του 1944 το Εθνικό Συμβούλιο, και απέχει μόλις 5 χμ. από Καρπενήσι.

ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Το πρώτο χωριό 6 χλμ. πριν φτάσουμε στο Καρπενήσι. Διαθέτει ορισμένα αγροτουριστικά καταλύματα αλλά το χωριό έχει δυνατότητες και υποδομή για περαιτέρω ανάπτυξη. Σε υψόμετρο 1020 μ. με θέα μαγευτική αντικρίζοντας το χωριό μέσα στο πράσινο, στις καστανιές και τα έλατα.

ΚΛΑΥΣΙ: Υπάρχει μόνο ένα αγροτουριστικό κατάλυμα στο χωριό. Οι προϋποθέσεις για ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι θετικές και ενοίωνες. Βρίσκεται κοντά στο Καρπενήσι (8 χλμ.) και το φυσικό περιβάλλον άριστο και πλούσιο. Οι κάτοικοι θετικοί στην κάθε νέα προσπάθεια.

Υπάρχει παλαιοχριστιανικός ναός του Αγίου Λεωνίδα ο οποίος χρονολογείται γύρω στο 5^ο αιώνα με υπέροχο ψηφιδωτό του δαπέδου με διακοσμητικά σχέδια, παραστάσεις και χρώματα.

ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ – ΜΕΓΑΛΟ ΧΩΡΙΟ: Δύο χωριά πολύ γνωστά στην Ευρυτανία. Έχουν αρκετά αγροτουριστικά καταλύματα, πολλές παραδοσιακές ταβέρνες, βιοτεχνίες παραδοσιακών προϊόντων, ανακαινισμένο υπερπολυτελές Country Club. Και τα δύο χωριά συγκεντρώνουν πολλούς επισκέπτες που αποζητούν τη γαλήνη και την ηρεμία μακριά από τις θορυβώδεις πόλεις. Έχουν όλες τις δυνατότητες, τα δύο αυτά χωριά να συνεχίσουν ν' αναπτύσσονται αγροτουριστικά. Είναι εις θέσιν να συγκρατήσουν τον πληθυσμό στον τόπο τους και να επιστρέψει ο παραγωγικός πληθυσμός στα δύο αυτά χωριά.

ΓΑΥΡΟΣ: Ένα χωριό στον δρόμο μας προς τον Προυσό. Εδώ υπάρχει ιχθυοκαλλιέργεια πέστροφας, με παραδοσιακές ταβέρνες να προσφέρουν τη νοστιμότατη και φρεσκότατη πέστροφα στον επισκέπτη. Γραφικότατο χωριό με μικρή αγροτουριστική ανάπτυξη. Με επιδοτούμενα προγράμματα υπάρχουν περιθώρια μεγάλα για ανάπτυξη του αγροτουρισμού σ' αυτό το χωριό.

ΠΡΟΥΣΣΟΣ: Χωριό με ανεπτυγμένο τον θρησκευτικό τουρισμό χάρη στο Μοναστήρι της Παναγίας της Προυσιώτισσας. Παράλληλα έχει αναπτυχθεί ο αγροτουρισμός αλλά σε μικρό ποσοστό. Έχει μόνο 2 αγροτουριστικά καταλύματα. Και σ' αυτό το χωριό ο αγροτουρισμός μπορεί να αναπτυχθεί με πρωτοβουλία των κατοίκων εφ' όσον επιδοτηθούν από τα προγράμματα της Ε.Ε.. Στο μοναστήρι λειτουργεί μουσείο με πολλά εκθέματα, όπως χειρόγραφα, κώδικες, τυπογραφημένα βιβλία, ένα σπαθί του 21 που πιθανολογείται να άνηκε στον Καραϊσκάκη και πολλά άλλα.

Αγέρωχοι στέκονται οι πύργοι του Καραϊσκάκη καθώς και η Μαύρη σπηλιά, μέσα σε μια διαδρομή γεμάτη λιμνούλες, τρεχούμενα νερά και καταπράσινο περιβάλλον.

ΔΟΜΙΑΝΟΙ. Στη δυτική πλευρά του Βελουχιού, σε υψόμετρο 642 μ. από την επιφάνεια της θάλασσας βρίσκεται το χωριό Δομιανοί, 35 χλμ. από το Καρπενήσι. Είναι φωλιασμένο μέσα σ' ένα στενό χώρο προφυλαγμένο τριγύρω από βουνά και παραβούνια με βραχώδη συμπλέγματα, ρεματιές και αλλεπάλληλα πυκνοδασωμένα ανεβοκατεβάσματα. Την ονομασία του το χωριό την πήρε από τον πρώτο ηγούμενο που λεγόταν Δαμιανός. Με την πάροδο του χρόνου αντικαταστάθηκε το α με το ο και έγινε Δομιανοί.

Είναι ένα όμορφο και δροσερό χωριό. Στολίζεται από διάφορα οπωροφόρα δένδρα και αστείρευτα τρεχούμενα νερά. Με τα ολόασπρα σπίτια που είναι πεντακάθαρα γεμάτα χαρά και ζωή, με τα γοητευτικά τοπία, με την άγρια ομορφιά του περιβάλλοντος και με την καλοσύνη των κατοίκων του δίνει με μια απέραντη συναισθηματικότητα και άπειρη αγάπη. Τα ενδιαφέροντα αυτού του χωριού είναι η ιστορία του, οι αρχαιότητες, τα γραφικά μέρη, η φιλοξενία και η θρησκεία.

Στη μέση του χωριού υπάρχει η πλατεία που το σχήμα της είναι τετράγωνο, χτισμένο με τοίχο από άσπρες πέτρες και γύρω – γύρω έχει ξύλινα κιγκλιδώματα. Στον ανατολικό τοίχο της πλατείας, που είναι διπλός, συγκεντρώνεται η νεολαία του χωριού το καλοκαίρι και περνάει τη βραδιά του. Στη μέση είναι φυτεμένος ένας πλάτανος. Η πλατεία είναι πλακόστρωτη και γύρω – γύρω υπάρχουν τα μαγαζιά του χωριού.

Στο χωριό υπάρχουν μερικά σπίτια πανύψηλα διώροφα με σκοτεινή είσοδο, με ξύλινες σκάλες. Ο τρόπος χτισίματος είναι παράξενος και κινεί την περιέργεια. Από τη μέση και πάνω είναι χτισμένα με πυρόλιθους και μοιάζουν σαν σπίτια παλαιάς εποχής και τα επισκέπτονται οι τουρίστες.

Στην κορυφή του χωριού προς το Ν. Α. μέρος είναι χτισμένος ο μύλος. Είναι διώροφος με πάτωμα και ταβάνι και ανήκει στην περιουσία της Εκκλησίας. Κάτω έχει δύο δωμάτια, στον ένα αλέθει ο μύλος και στο άλλο μένει ο μυλωνάς.

Υπάρχει ένα δημοτικό σχολείο και δίπλα μία εκκλησία. Υπάρχει επίσης η εκκλησία της Παναγίας και η χρονολογία είναι χαραγμένη στο παλιό τέμπλο της «1759». Αυτή η εκκλησία ήταν μοναστήρι και φαίνεται από το χτίσιμό της, την τοποθέτηση των μικρών παραθύρων και των κελιών της.

Η θαυματουργή παμπάλαια επιχρυσωμένη εικόνα μένει ακίνητη στο προσκυνητάρι του Ναού που όταν της αφαιρεθεί το επιχρυσωμένο κάλυμμα, φαίνεται σε μια της άκρη καπνισμένη που δείχνει πως η εκκλησία κάηκε κάποτε και η εικόνα γλίτωσε. Η εκκλησία είναι γεμάτη από τοιχογραφίες Βυζαντινής τεχνοτροπίας,

και ωραίο επιχρυσωμένο σκαλιστό τέμπλο άριστης λαϊκής ξυλογλυπτικής τέχνης.

Το μοναδικό αγροτουριστικό κατάλυμα που υπάρχει στο χωριό είναι διαθέσιμο να φιλοξενεί σε όλους τους επισκέπτες που θα θελήσουν να επισκεφθούν το χωριό και να απολαύσουν την καθαρότητα της φύσης. Βρίσκεται στο κέντρο του χωριού και διαθέτει 4 δωμάτια παραμυθένια, με ξύλινα έπιπλα και παλιά αντικείμενα που κοσμούν τον χώρο θυμίζοντας παλιό αρχοντικό.

Υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης του χωριού, δημιουργώντας νέα αγροτουριστικά καταλύματα και προσελκύοντας πολλούς επισκέπτες που για διάφορους λόγους θα ήθελαν να ξεφύγουν από την πόλη, από τον αστικό λαβύρινθο και θα προτιμούσαν ένα τέτοιο περιβάλλον ήσυχο και ήρεμο να περάσουν τις διακοπές τους. Η περιοχή θεωρείται παρθένα για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού ώστε να συγκρατήσει τους νέους στον τόπο τους και να επιστρέψει ο γηγενής πληθυσμός άλλοι κάτοικοι που έχουν φύγει προς τα μεγάλα αστικά κέντρα.

**Συνοπτικές πληροφορίες που αφορούν τον Νομό
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ.**

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
ΑΝΕΣΙΣ	Β΄	Γ. ΤΑΚΗΣ	80701 Fax 22305
ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ	Γ΄	ΜΠΟΥΚΑΣ	24132
ΓΑΛΗΝΗ	Γ΄	ΛΑΠΠΑΣ	22914
ΔΡΥΑΣ Hotel	Α΄	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	41131 – 2
ΕΛΒΕΤΙΑ	Γ΄	ΜΑΤΖΟΥΦΑΣ	80111 – 22465
ΛΕΚΑΝΤΙΝ	Γ΄	ΚΑΤΣΑΡΗ	22131
ΛΕΥΚΟ ΟΡΟΣ	Γ΄	ΚΑΤΣΑΡΗΣ	80331
ΜΟΝΤΑΝΑ	LUX	ΣΤΡΑΓΑΛΗΣ	80400
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ	Δ	ΜΠΟΥΡΑΣ	22330

ΜΕΓΑΛΟ ΧΩΡΙΟ

ΔΟΥΛΑΒΕΡΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	41148 – 41312
ΜΠΑΚΑΤΣΙΑ	41414
ΣΚΑΡΠΗΣ ΑΘ.	41204
ΜΑΤΖΙΟΥΤΑΣ ΒΑΣ.	41190
ΜΑΤΖΙΟΥΤΑΣ ΚΩΣ.	41157 – 41175
ΤΣΟΥΤΣΟΥΡΑΣ ΣΕΡ.	41125
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	41395
ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ ΜΑΡΙΑ	41479
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΦΡΟΣΩ	41372 – 41191
ΠΡΙΟΒΟΛΟΥ ΒΑΛΕΝΤΙΝΗ	41220 – 41303
ΚΑΡΡΙΠΗΣ ΠΑΝΑΓ.	41265

ΚΟΡΥΣΧΑΔΕΣ

ΞΕΝΩΝΕΣ >	17 δωμ.	«Ανατολή – Ερμής – Κάστρο»
ΤΗΛ.		25102 – 21101

ΒΟΥΤΥΡΟ

ΓΕΝΙΤΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ	22856 – 25133 – 25835
-----------------	-----------------------

ΚΛΑΥΣΙ

ΜΑΘΕΣ ΕΥΑΓΓ.	24857 – 22397
--------------	---------------

ΠΡΟΥΣΣΟΣ

ΞΕΝΩΝΑΣ	ΤΗΛ.	80813 (01) 5019771
ΕΛΕΦΑΝΤΗΣ	ΤΗΛ.	91354 – 91278
ΠΑΠΑΛΟΥΚΑ	ΤΗΛ.	91394
ΖΑΦΕΙΡΗΣ	ΤΗΛ.	80940

ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ

ΛΩΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	94206
ΠΑΤΣΟΓΙΑΝΝΗ ΑΘΑΝ.	94300

ΑΝΙΑΔΑ

ΞΕΝΩΝΑΣ	21122 – 22919
---------	---------------

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

Μονή Προυσιώτισσας	91 – 226
Μονή Τατάρνας	95 – 400
Ησυχαστήριο Οσ. Μαρίας (Μικ. Χωριό)	41 – 322

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ	21 – 012
ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ	22 – 204, 22 – 946
Κ. Α. Π. Η.	21 – 017
Κ. Τ. Ε. Ο.	24 – 137
Ν. Ε. Λ. Ε	22 – 160
ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ	191
ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	22 – 199

ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΑΞΙ

22100 ,23300, 22666

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ

- Απόσταση Αθήνα – Καρπενήσι 300 χιλ.
- Απόσταση Λαμία – Καρπενήσι 78 χιλ.
- Απόσταση Αγρίνιο – Καρπενήσι 111 χιλ.
- Απόσταση Καρπενήσι – Χιονοδρομικό κέντρο 11 χιλ.
(άσφαλτος)

Από Καρπενήσι για:

ΑΘΗΝΑ	09:00, 12:00, 15:30
ΑΓΡΙΝΙΟ	09:00, (ΠΑΡ. 15:30 ΚΥΡΙΑΚΗ 12:30)
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟ	07:30 (ΕΚΤΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ)
ΑΝΙΑΔΑ	06:20, 13:00, ΤΡΙΤΗ, ΣΑΒΒΑΤΟ
ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟ	05:30, 13:00 ΤΕΤΑΡΤΗ
ΒΕΛΑΩΡΑ – ΤΟΠΟΛΙΑΝΑ	13:15 ΤΕΤ. ΠΑΡ.
ΔΑΦΝΗ	13:00 ΔΕΥΤ. ΤΕΤ. ΠΑΡ.
ΜΟΙΑΝΟΙ – ΑΓ. ΤΡΙΑΔΑ	13:00 ΔΕΥΤ. ΤΕΤ. ΠΑΡ.
ΔΟΜΝΙΤΣΑ – ΚΡΙΚΕΛΟ	05:30, 13:00 ΔΕΥΤ. ΠΑΡ.
ΔΥΤ. – ΑΝΑΤ. ΦΡΑΓΚΙΣΤΑ	06:30, 09:00, 13:00
ΚΑΣΤΑΝΙΑ	05:30, 13:00 ΔΕΥΤ. ΠΑΡ.
ΚΕΔΡΑ	13:15 ΔΕΥΤ. ΤΡΙΤΗ. ΤΕΤ.
ΚΕΡΑΣΟΧΩΡΙΟ	06:00, 13:00 (ΕΚΤΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ) (ΣΑΒΒΑΤΟ ΜΟΝΟ 13:15)
ΚΛΑΥΣΙΟΝ (ΚΛΑΥΣΙ)	07:20, 14:00
ΚΡΕΝΤΗ	06:00, 13:00 (ΕΚΤΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ) (ΣΑΒΒΑΤΟ ΜΟΝΟ 13:15)
ΛΑΜΙΑ	06:30, 09:00, 12:00, 15:30
ΛΕΠΙΑΝΑ	13:15 ΔΕΥΤ. ΠΑΡ.
ΜΕΓ. – ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ	07:00, 13:00
ΜΟΥΖΗΛΟ	07:00, 14:00 ΠΕΜΠΤΗ
ΠΑΠΑΡΟΥΣΙ	13:00 ΠΕΜΠΤΗ
ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟ	13:15 ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
ΤΡΙΠΟΤΑΜΟ	13:15 ΔΕΥΤΕΡΑ, ΠΕΜΠΤΗ
ΦΙΔΑΚΙΑ	06:00, 13:00 ΤΡΙΤΗ, ΣΑΒΒΑΤΟ

Καρπενήσι από: 95 - 100, 22 - 233, 22 -

ΑΘΗΝΑ	07:00, 14:30 (ΠΑΡ. 15:30 ΚΥΡ. 17:30)
ΑΓΡΙΝΙΟ	12:50, (ΚΥΡΙΑΚΗ 17:00)
ΛΑΜΙΑ	07:00, 10:30, 13:20, 18:00 (ΠΑΡ. 19:00 ΚΥΡ 20:30)
ΚΕΔΡΑ	05:30 ΤΡΙΤΗ, ΤΕΤ., ΠΕΜ.
ΚΕΡΑΣΟΧΩΡΙ	07:30, 14:45
ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟ	06:30

Κέντρα Υγείας και Αγροτικά Ιατρεία

Κέντρο Υγείας	Δυτ.	95 - 382
Φραγκίστας		95 - 269
		95381, 95 - 383

Αγροτικά Ιατρεία

Αγ. Τριάδας	96 - 220
Αγράφων	93 - 233
Ασπρόπυργο	91 - 372, 94 - 211
υ	
Βαλαώρας	98 - 305
Γρανίτσας	61 - 211
Δομνίτσας	92 - 209
Δόφνης	31 - 352
Κερασοχωρίο	31 - 219
υ	
Κλαυσίου	22 - 397
Κρικέλλου	71 - 230
Μεγ. Χωριού	41 - 207
Προυσού	91 - 221
Ραπτοπούλου	97 - 222
Στενώματος	21 - 139
Φουρνά	51 - 219

Αστυνομικά Τμήματα – Σταθμοί

Καρπενησίου Α. Τ.	25 – 100, 22 – 233, 22 – 932
Φουρνά Α. Τ.	51 – 222
Αγ. Τριάδας	96 – 222
Αγράφων	93 – 234
Γρανίτσας	61 – 207
Κερασχωρίου Α. Τ.	31 – 216
Κρικέλλου	71 – 222
Μεγ. Χωριού	41 – 222
Προυσού	91 – 222

Χρήσιμα Τηλέφωνα

ΚΤΕΛ Γραφεία Καρπενησίου	(0237) 80 - 013
Γραφεία Αθηνών (Τρεις Γέφυρες)	(01) 83 - 18 - 991
Γραφεία Λαμίας (Μ. Μπότσαρη)	(0231) 28 - 955
Γραφ. Αγρινίου (Καρπενησίου)	(0641) 22 - 612

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Συνεντεύξεις Νομάρχη Ευρυτανίας κ. Τσιαμάκη, και του Δημάρχου Καρπενησίου κ. Παπαδόπουλου στους μαθητές της Α΄ τάξης Τ.Ε.Ε. Αγροτουρισμού.

Ερώτηση 1^η: Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο σκοπός του αγροτουρισμού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ο Αγροτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που θέλει τον άνθρωπο να ζήσει κοντά στη φύση αλλά και κοντά στον άνθρωπο. Συνήθως οι επισκέπτες – τα παλαιότερα χρόνια κατέφευγαν στο ξενοδοχείο το οποίο ήταν και απρόσιτο αλλά και απρόσωπο με την έννοια ότι ο άνθρωπος θεωρείται πελάτης εν αντιθέσει με τον αγροτουρισμό που ο άνθρωπος είναι επισκέπτης, είναι φίλος, είναι άνθρωπος της οικογένειας. Ο αγροτουρισμός στην τέλεια έννοια του Αγροτουρισμού έχει το δικό του κομμάτι γης, καλλιεργεί τον κήπο του, περιποιείται τα λουλούδια του, δηλ. συνλειτουργεί με την οικογένεια στην οποία φιλοξενείται απ' αμοιβή βεβαίως. Αυτή είναι η τεράστια διαφορά μεταξύ του πελάτη των ξενοδοχειακών μονάδων και του επισκέπτη των αγροτουριστικών καταλυμάτων.

Τα αγροτουριστικά καταλύματα 5 ή 10 δωματίων τα διαχειρίζεται η ίδια η οικογένεια που τα έχει. Παρέχει υπηρεσίες που αφορούν το κατάλυμα για τον ύπνο από τη μια αλλά από την άλλη σερβίρουν φαγητά από ντόπιο κρέας, ντόπιο τυρί, αυγά, μέλι, καρύδια, χορταρικά του δικού τους κήπου. Όλο αυτό το πλέγμα της παροχής υπηρεσιών και του σερβιρίσματος των ιδιοπαραγόμενων αγαθών λέγεται **αγροτουρισμός**.

Ο αγροτουρισμός έχει στόχο να αναπτύξει και αυτός τον τουρισμό στο δικό του τομέα στον οικολογικό τουρισμό, περιπατητικό ή ποικίλων δραστηριοτήτων στον τουρισμό.

Στην Ευρυτανία υπάρχει μεγάλος ορεινός όγκος που συντίθεται από πολλά ποτάμια, πολλά ρυάκια, δάση ποικίλης βλάστησης, τεχνητές λίμνες (Κρεμαστών), υπάρχουν δηλ. δυνατές προϋποθέσεις για ανάπτυξη αγροτουρισμού και επιπλέον δεν υπάρχει η βιομηχανία που θα μπορούσε να απασχοληθεί ο Ευρυτάνας.

Το πρόγραμμα του Αγροτουρισμού εφαρμόστηκε καταρχήν δοκιμαστικά σε 21 χωριά της Ευρυτανίας από το 1989. Σήμερα μετά από 10 χρόνια επιτυχούς εφαρμογής και ανάπτυξης του προγράμματος, το Νομαρχιακό Συμβούλιο πήρε την απόφαση,

όταν γίνει κάποιο επενδυτικό πρόγραμμα στον Αγροτουρισμό, όλα τα χωριά της Ευρυτανίας να έχουν ίσες ευκαιρίες στο πρόγραμμα εκτός της πόλης του Καρπενησίου. Η απόφαση αυτή του Νομαρχιακού Συμβουλίου για το λόγο ότι το Καρπενήσι έχει ήδη άλλο τουρισμό

Ερώτηση 2^η: Πιστεύετε πως ο θεσμός του Αγροτουρισμού στην Ευρυτανία έχει αναπτυχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Δ.: Όχι. Είναι βέβαιο ότι δεν έχει αναπτυχθεί και άλλωστε ο σχεδιασμός δεν είναι αυτός. Ενημερωτικά σας λρω ότι σ' αυτή τη φάση τώρα βρίσκεται, υπό ανάπτυξη, υπό οργάνωση δύο προγράμματα, ένα περιφερειακό και ένα από τον Ε.Ο.Τ.. Και τα δύο αυτά προγράμματα μιλάνε για τους ορεινούς όγκους της πατρίδας μας και ανάμεσα στους ορεινούς όγκους, ο ορεινότερος είναι η Ευρυτανία κατά την άποψή μας και γι' αυτό άλλωστε και στα δύο αυτά προγράμματα η Ευρυτανία συμμετέχει με το σύνολο του όγκου της. Είμαστε ένας Νομός που 100% θα συμπεριληφθεί στα δύο αυτά προγράμματα της ανάπτυξης των ορεινών όγκων.

Πιστεύω ότι τα Αγροτουριστικά καταλύματα και έτυχε έτσι πάλι να αναφερθώ ιστορικά, όταν κάναμε την πρώτη αναφορά για τουριστικά καταλύματα είχαμε την επιλογή μας 14 κοινότητες, είχαμε βάλει, ήταν επιλεγμένες με το σκεπτικό ότι πρέπει αυτές οι κοινότητες να πληρούν κάποιες προϋποθέσεις για να μπορέσει να φτάσει ο Αγροτουρισμός εκεί.

Εκείνο όμως το οποίο έχει κατά τη δική μου άποψη ακόμη πολύ δρόμο να κάνει είναι το εξής: Όταν ο μέσος επισκέπτης είναι Έλληνας και το 95 – 99% είναι άνθρωποι που είναι εσωτερικός τουρισμός, από την Αθήνα, από κάποια μεγάλα αστικά κέντρα έρχονται κουρασμένοι να περάσουν το Σαββατοκύριακο. Αυτό σημαίνει ότι ένας άνθρωπος που θέλει να ξεκινήσει από την Αθήνα για να φθάσει στο τελευταίο χωριό της Ευρυτανίας ή σ' ένα χωριό που έχει χωματόδρομο ακόμη, θα θέλει 6 – 7 ώρες να οδηγήσει, την Παρασκευή ή το Σάββατο το πρωί και άλλες 6 – 7 ώρες για να επιστρέψει την Κυριακή το βράδυ, αντιλαμβάνεστε ότι είναι πολύ δύσκολο, δεν ξεκουράζεται και φεύγει κουρασμένος. Κατά συνέπεια πιστεύω ότι αυτή τη στιγμή, η περιοχή γύρω από το Δήμο Καρπενησίου και το Δήμο Ποταμιάς, έχουν μια κάποια καλή υποδομή σε κλίνες, για να κρατήσουν ένα επίπεδο στην εισροή αυτού του κόσμου που ενδιαφέρονται για τον αγροτουρισμό. Όμως υπάρχει περιθώριο και εδώ είναι το ουσιαστικό αυτού του είδους η μορφή τουρισμού σιγά – σιγά να παροχετευτεί σε κάποια περιφερειακά δημοτικά διαμερίσματα και κάποιους περιφερειακούς δήμους, ούτως ώστε να υπάρξει πλέον μια

πραγματική ανάπτυξη του αγροτουρισμού. Γιατί αυτή τη στιγμή τα αγροτουριστικά καταλύματα τα οποία λειτουργούν στο Δήμο Ποταμιάς και στο Δήμο Καρπενησίου, δεν λειτουργούν το πρόγραμμα όπως θα έπρεπε να το λειτουργήσουν έτσι όπως είπαμε, λίγο πιο ζεστά, λίγο πιο εγκάρδια, λίγο πιο φιλικά, όχι όμως ακριβώς στην ουσία του. Αυτό που είναι δηλαδή ο άνθρωπος να συμμετέχει στην λειτουργικότητα της οικογένειας.

Ερώτηση 3^η: Ποια είναι η συμμετοχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για τη δημιουργία και προβολή αγροτουριστικών καταλυμάτων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Κάθε χρόνο στο στάδιο Ειρήνης και Φιλίας και στην Θεσσαλονίκη στην έκθεση γίνονται περίπτερα έκθεσης των τουριστικών προϊόντων μας. Η Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση με αυτά που έχει στη διάθεσή της και σε συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς οι οποίοι αναπτύσσουν τουριστική δραστηριότητα στην Ευρυτανία αλλά και με την περιοχή της Στερεάς Ελλάδος φτιάχνει περίπτερο και εκεί μέσα προβάλλει τα τουριστικά της προγράμματα μέσα από τουριστικούς οδηγούς, μέσα από φωτογραφικό υλικό, από διαφημιστικό υλικό και αναμένει τα αποτελέσματα που την ενδιαφέρουν.

Επίσης εάν το Χιονοδρομικό κέντρο αναπτυχθεί πραγματικά και πάρει μια σοβαρή διάσταση, ασφαλώς ο Αγροτουρισμός θα παρουσιάσει μεγαλύτερη ζήτηση.

Πρέπει να γίνει και κάποια διαφήμιση, ένας ολοκληρωμένος Τουριστικός Οδηγός για την προώθηση των προϊόντων και υπηρεσιών.

Ερώτηση 4^η: Πόσο έχει βοηθήσει η Αγροτουριστική δραστηριότητα στην οικονομική ανάπτυξη του τόπου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Συνήθως οι υπηρεσίες που παρέχονται στο Νομό έχουν σαν σημείο αναφοράς κεντρικότερους αποδέκτες. Ο τομέας αυτός που αφορά τον τουρισμό είναι αυτός που αφήνει το 100% του κέρδους στον ίδιο τον τόπο, ενώ οι άλλες δραστηριότητες αφήνουν ένα μικρό ποσοστό κέρδους. Η δραστηριότητα του Αγροτουρισμού και συγκεκριμένα η διανυκτέρευση, η παροχή γευμάτων από

ιδιοπαράγόμενα προϊόντα έχει μεγάλη επίδραση στην οικονομική τόνωση του τόπου.

Ο τουρισμός στην περιοχή της Ευρυτανίας στηρίζεται κυρίως στο φυσικό κάλλος και στα ιστορικά μνημεία. Παράδειγμα η διαδρομή από Άγραφα, Χάνι, Σβερόνι, γέφυρα Αγραφιώτη, Απεράντιοι σε οδηγεί στον κάμπο. Τόπος ευλογημένος, προικισμένος φανταστικά από τη φύση και είναι ιερή υποχρέωση όλων μας να τον προστατεύσουμε και να διαφυλάξουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Ο Αγροτουρισμός έχει βοηθήσει πολλά νέα άτομα οικονομικά, τα οποία ασκούν αυτή τη δραστηριότητα και έχουν παραμείνει στον τόπο τους, μακριά από την άχαρη ζωή της μεγαλούπολης. Γνωρίζουν πως απασχολούμενα 2 – 3 άτομα από την οικογένεια σε μια αγροτουριστική μονάδα 5 – 10 δωματίων θα έχουν καθαρό εισόδημα 4 εκατομμυρίων τον χρόνο.

Ερώτηση 5^η: Πιστεύετε ότι το αγροτουριστικό κατάλυμα μπορεί να αποτελέσει την κύρια πηγή εισοδήματος για μια οικογένεια που θα απασχοληθεί με αυτό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Το εισόδημα είναι αρκετά ικανοποιητικό για σήμερα και υπάρχει ισχυρή πεποίθηση πως στο μέλλον ο αγροτουρισμός θα είναι δραστηριότητα περισσότερο κερδοφόρα. Παράδειγμα στην περιοχή της Κρέντης τρία αδέρφια έχουν ξενώνα τον «Ξενώνα Μάκκας». Δραστηριότητα που αρχικά αποτελείτο από 6 δωμάτια και αργότερα έγινε επέκταση σε 12 δωμάτια με παροχή υπηρεσιών και εστιατόριο οικογενειακής μορφής.

Ερώτηση 6^η: Νομίζετε ότι υπάρχουν προοπτικές για την περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο Νομό Ευρυτανίας; Με ποιους τρόπους μπορεί να επιτευχθεί αυτή η ανάπτυξης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Βεβαίως στην Ευρυτανία ένας κύριος πόρος, που έφερε τουρίστες είναι το χιονοδρομικό μας κέντρο, στη συνέχεια είναι τα δύο μας μοναστήρια, η ιερά μονή Προυσσού και η ιερά μονή Τατάρνας. Έχουμε σε όλη την έκταση της Ευρυτανίας ένα απέραντο φυσικό μεγαλείο. Αν πάμε προς τα Άγραφα για παράδειγμα, μπορεί ακόμη τα έργα υποδομής να υστερούν διότι

τώρα θα φτιάξουμε και τον κεντρικό δρόμο ασφαλτο, αλλά δεν υστερούμε σε απέραντο φυσικό μεγαλείο, διότι έχουμε τα αμόλυντα φαράγγια των Αγράφων. Εμείς τώρα έχουμε έναν άλλο στόχο, να θυμίσω κι έναν άλλο πόλο έλξης, την τεχνητή λίμνη των Κρεμαστών. Είναι μια απέραντη θάλασσα 88.000 στρεμμάτων μέσα στα βουνά. Λίμνη μεν αλλά τη λέμε θάλασσα, έτσι για να ομορφαίνει πιο πολύ η γλώσσα μας και να συνειδητοποιούμε ότι μέσα στην όλη έκταση του φυσικού κάλλους της Ευρυτανίας υπάρχει η τεχνητή λίμνη Κρεμαστών που την ονομάσαμε ορεινή θάλασσα.

Αυτή λοιπόν τη λίμνη προσπαθούμε με κάποια μικρά έργα υποδομής και κυρίως με προσβάσεις προς τις όχθες της λίμνης, προς την παραλία, κοιτάζουμε να είναι εύκολη η προσπέλαση των επισκεπτών, είτε πεζοπόρων, είτε με το αυτοκίνητό τους. Επίσης κάποιος που έχει ένα πλεούμενο να μπει μέσα στη βάρκα, να κάνει έναν περίπατο, να απολαύσει όλο αυτό το μεγαλείο της φύσης, να ηρεμήσει, να ξεκουραστεί και να ξαναγυρίσει πάλι στον τόπο του. Επιπλέον για να αναπτυχθεί πιο πολύ ο τουρισμός φροντίσαμε και στην τετραετία που μας πέρασε να κάνουμε τα οδικά κυκλώματα εσωτερικά στον νομό να τα ολοκληρώσουμε. Πολλά από αυτά ολοκληρώθηκαν, αλλά είναι σε εξέλιξη, ορισμένα τα οποία δεν έχουν τελειώσει ακόμη και προπαντός κάνουμε προσβάσεις απ' όλους τους όμορους νομούς. Να σας φέρω ένα παράδειγμα, τελειώνουμε ένα δρόμο από εδώ από τον Προυσό και βγαίνει Λαμπίρη – Θέρμο και πάει Αιτωλοακαρνανία. Τελειώσαμε έναν άλλο δρόμο ο οποίος πάει από γέφυρα Τατάρνας και βγαίνει Τρίκλινο και από εκεί πέρα Αμφιλοχία. Τελειώσαμε άλλο δρόμο προς τη γέφυρα Τέμπλας και βγαίνει στο χωριό Βουβιανά Αιτωλοακαρνανίας και στρίβει από εκεί ένας δρόμος και πάει προς την Άρτα και προς την Αιτωλοακαρνανία. Αποπερατώνουμε εντός ολίγο ημερών ένα κομμάτι δρόμου που φθάνει στα Κέδρα. Τα Κέδρα είναι πλέον το βορειοδυτικό χωριό της Ευρυτανίας και από εκεί συνορεύει με το Νομό Καρδίτσας. Αποπερατώσαμε ένα κομμάτι οδικού δικτύου από τη μεριά της φρουράς στον Ζαχαράκη και βγαίνουμε στον Ταρζάν. Θα κάνουμε και άλλες προσβάσεις ώστε να γίνεται εύκολη η είσοδος και έξοδος των επισκεπτών στο νομό Ευρυτανίας. Αυτές είναι οι βασικές προϋποθέσεις που εμείς σαν Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση προσπαθούμε να κάνουμε ότι είναι εφικτό για να αναπτυχθεί ο τουρισμός. Δεν θέλουμε βαριάς μορφής τουρισμό στην Ευρυτανία, θέλουμε ήπιας μορφής για να μην διασαλευτεί αυτή η απέραντη ησυχία και να υπάρχει μια αρμονική σχέση μεταξύ φυσικού περιβάλλοντος και τουριστικής ανάπτυξης.

Ερώτηση 7^η: Ποια κίνητρα μπορεί να δώσει το κράτος σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση ώστε να ωθήσει τους νέους ανθρώπους ν' ασχοληθούν με τον αγροτουρισμό, έτσι ώστε οι νεοί άνθρωποι να παραμένουν στα χωριά τους και να μην καταφεύγουν στα μεγάλα αστικά κέντρα.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Το Υπουργείο Οικονομικών θα πρέπει με τη σειρά του να στηρίξει την περιφερειακή ανάπτυξη – αποκέντρωση, να βρουν οι νέοι απασχόληση, να πάψει η ύπαιθρος να αιμορραγεί. Είναι γεγονός ότι το 80% των επενδύσεων πηγαίνει στη Αθήνα και στην Θεσσαλονίκη. (Αθήνα 5.500.000 άτομα, Θεσσαλονίκη 4.000.000 άτομα). Τα υπόλοιπα 2.000.000 στην υπόλοιπη χώρα. Επιβάλλεται το κράτος να βρει τρόπους να αναχαιτίσει το πρόβλημα παραδείγματος χάριν με επιδοτήσεις, με φοροαπαλλαγές, χορήγηση δωρεάν στέγης, δωρεάν γη που θα εκχερσωθεί. Υπάρχουν εκτάσεις που αναδασώθηκαν από τη εγκατάλειψη, ενώ πριν χρόνια ήταν καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Τα παραπάνω είναι κάποια από τα μέτρα που πρέπει να πάρει το κράτος για να κρατήσει τον πληθυσμό στην περιοχή. Πρέπει να γίνουν έργα υποδομής: φως, νερό, τηλέφωνο, δρόμοι. Το 95% - 98% των οικισμών της Ευρυτανίας έχουν ρεύμα. Στα δίκτυα ύδρευσης υπάρχουν ορισμένες ελλείψεις.

Βασική προϋπόθεση ως προς τα κίνητρα είναι ένας αναπτυξιακός νόμος ο 2601/98 που ψηφίστηκε πέρυσι και αφορά τις επιδοτήσεις. Στην Ευρυτανία, μια επένδυση 100 εκατομμυρίων θα επιδοτηθεί με 25 εκατομμύρια ενώ παλιά το ποσοστό ήταν 35%.

Με ομόφωνη απόφαση το Νομαρχιακό Συμβούλιο ζήτησε από τον Υπουργό Ανάπτυξης να βάλει την Ευρυτανία στα αναπτυξιακά κίνητρα της Θράκης (μεθοριακή γραμμή) Ευρυτανία (προβληματική). Ο νομός Ευρυτανίας είναι ορεινός με πολλά χιόνια τον χειμώνα, καταπτώσεις λόγω επικλινούς μορφής του εδάφους και άλλα προβλήματα. Δυστυχώς η έκκληση δεν εισακούστηκε.

Στο περιοδικό «Business και Τουρισμός» μηνιαίου περιοδικού της «Ναυτεμπορικής» υπάρχει μία συνέντευξη του καθηγητή της Στρατηγικής της Τοπ. Ανάπτυξης Δρ Λεωνίδα Παπακωνσταντινίδη με τίτλο «Αγροτουρισμός παράθυρο σε έναν άλλο τρόπο ζωής».

Επισημαίνει κάποια στοιχεία σχετικά με τον Αγροτουρισμό γενικά στην Ελλάδα, την Ελληνίδα Αγρότισσα, τον Αγροτουρισμό στην Ευρώπη και τις μελλοντικές προοπτικές του Αγροτουρισμού στη χώρα μας.

Αναφέρει ο κ. Παπακωνσταντινίδης: «..... ότι ο αγροτουρισμός είναι ένα «κοινωνικό φαινόμενο» από μια κοινωνική αναγκαιότητα που κάποια στιγμή ωριμάζει. Στη Γαλλία για παράδειγμα, αυτό το στάδιο ωρίμανσης, προηγήθηκε κατά μια δεκαετία περίπου από το αντίστοιχο ελληνικό. Σε ότι αφορά τη χώρα μας πρέπει να παραδεχτούμε μια παγκόσμια μοναδικότητα. Στα πρώτα τουλάχιστον στάδια, αγροτουρισμός αποτέλεσε μια καθαρά γυναικεία κερδοφόρα δραστηριότητα στο χώρο της υπαίθρου, χάρη στις προσπάθειες της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των δύο φύλων. Η Αγροτική Τράπεζα από την πρώτη στιγμή στήριξε χρηματοδοτικά και συμβουλευτικά την προσπάθεια αυτή και έτσι εξηγείται και η μακρόχρονη «δική μου εμπλοκή» στο όλο φαινόμενο, το οποίο σήμερα ολοκληρώνει ένα κύκλο εικοσαετίας. Στο διάστημα αυτό εμπλουτίστηκε με «καινούργιες ιδέες», ενδυναμώθηκε μέσα από την εφαρμογή των προγραμμάτων της Ε.Ε., απέκτησε μια ξεχωριστή οντότητα μέσα από μια μακρόχρονη διαδικασίας κατάρτισης-επιμόρφωσης, μέσω σεμιναρίων. Στην οργάνωση αυτών των σεμιναρίων συνέβαλε και η Διεύθυνσης Οικιακής Οικονομίας του Υπουργείου Γεωργίας.

Σημασία έχει ότι έδωσε ένα διαχρονικό στίγμα το οποίο σε γενικές γραμμές συνέβαλε πραγματικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στο χώρο της Ελληνικής υπαίθρου.

Ο αγροτουρισμός πλέον στη χώρα μας έγινε είκοσι ετών φαινόμενο και πρέπει να εδραιωθεί στη συνήδηση του λαού μας σαν ένα γεγονός το οποίο έχει ιστορία και χρήζει σεβασμού.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Σήμερα δίνονται κίνητρα μέσω Εθνικών και Ευρωπαϊκών προγραμμάτων για την παραπέρα ανάπτυξη του αγροτουρισμού στη χώρα μας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Τόσο η Εθνική όσο και η Ευρωπαϊκή νομοθεσία δίνουν κίνητρα για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στη χώρα μας όπως:

- Ο κλασικός πλέον Κανονισμός της Ε.Ε. 950/97(πρώην 2328/91και 797/85)
- Η πρωτοβουλία LEADER I,II και.....

- Ο Εθνικός Αναπτυξιακός Νόμος.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Υπάρχουν δυνατότητες για την αξιοποίηση των αραιοκατοικημένων ορεινών περιοχών της χώρας μας για χειμερινό τουρισμό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Καταρχήν πρέπει να σας πω ότι στα είκοσι χρόνια που δραστηριοποιούμε με το αντικείμενο του αγροτουρισμού, έχω επισκεφθεί γύρω στις 5.000 ορεινές περιοχές και έχω διαπιστώσει ότι γι' αυτές τις περιοχές υπάρχουν σήμερα τρία ενδεχόμενα:

- Να εξαφανιστούν ολοκληρωτικά. Αυτό είναι το πιθανότερο σενάριο επειδή η αραιοκατοίκηση σε ορεινά συνδυάζεται με τη μεγάλη ηλικία. Αυτή είναι η μεγαλύτερη απειλή στις ημέρες μας για τις ορεινές περιοχές. Αργά ή γρήγορα θα «φύγει» και ο τελευταίος κάτοικος, είτε από φυσικά αίτια είτε από τεχνητά, για παράδειγμα ο γονιός θα κατέβει στη πόλη να ζήσει με κάποιο από τα παιδιά του.

- Να αποκτήσουν έναν εντελώς καινούργιο πληθυσμό που τυχαίνει να φτάσει εκεί κυνηγημένος μετανάστης από κάποια άλλη χώρα. Έτσι χάνεται ένα μεγάλο κομμάτι της ιστορικής συνέχειας.

- Να συγκρατήσουν κάπως τις δυνάμεις τους. Σήμερα και μέσα από μια διαδικασία «ευαισθητοποίησης», μάλιστα αυτό είναι και το θέμα του τελευταίου μου βιβλίου για να ξεκινήσει μια αντίστροφη πορεία δραστηριοποίησης νέων ανθρώπων. Αν βέβαια όλα αυτά τα έλεγα πριν από λίγα χρόνια θα με έλεγαν επιεικώς ονειροπόλο, σήμερα όμως με την ανεργία και τη μόλυνση του περιβάλλοντος που πλήττουν τα αστικά κέντρα, τις νέες ευκαιρίες για νέους που δίνει η Ε.Ε. μέσω των προγραμμάτων της, τη δυνατότητα προσφοράς εργασίας από μακριά καθώς οι νέες Τεχνολογίες καθιστούν το χώρο εργασίας «αδιάφορο» (π.χ. τηλεμπόριο, τηλεεργασία, τηλεβιβλιοθήκη κ.λ.π.) φαίνεται ότι κάτι αλλάζει.

Ο χειμερινός τουρισμός συνιστά μια καλή προοπτική για την ανάπτυξη των περιοχών αυτών. Για παράδειγμα σας αναφέρω το χιονοδρομικό κέντρο που κατασκευάστηκε λειτούργησε πρόσφατα στο Καϊκματσαλήν αποκλειστικά με τις χρηματοδοτήσεις της κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER. Η κάθε παρέμβαση προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να μελετηθεί πολύ προσεκτικά, βήμα προς βήμα και βέβαια να ανταποκρίνεται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ορεινής περιοχής.

Οπωσδήποτε όμως, ο χειμερινός τουρισμός δεν συνιστά πανάκεια για την επιβίωση των ορεινών και ιδιαίτερα αραιοκατοικημένων περιοχών της χώρας μας. Τα πάντα αποτελούν θέμα έρευνας σχεδιασμού και πολύ μεθοδικής και προσεκτικής προσέγγισης.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ο αγροτουρισμός έχει αναπτυχθεί και σε άλλες χώρες τις Ευρώπης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο αγροτουρισμός (farm house holidays) συνιστά πλέον δεδομένη μορφή τουριστικής δραστηριότητας στις χώρες της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης, ιδιαίτερα στην Τσεχία και Ουγγαρία. Αλλά και στις χώρες της Νότιας Ευρώπης (Ιταλία, Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία).

Στο σημείο αυτό θέλω να επισημάνω το γεγονός ότι η Κύπρος έχει αναπτύξει με επιτυχία αυτή τη μορφή του τουρισμού. Σε γενικές γραμμές ο αγροτουρισμός μπορεί ν' αναπτυχθεί κυρίως σε ορεινές περιοχές στις χώρες τις Μεσογείου.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιες εκτιμάται ότι είναι οι μελλοντικές προοπτικές του αγροτουρισμού στις χώρες τις Μεσογείου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η ευρύτερη περιοχή αυτής της μορφής τουρισμού συνδυάζει το φυσικό, το μικρό, και το όμορφο, με την αναζήτηση της προσωπικής σχέσης ανάμεσα σε φιλοξενούντα και φιλοξενούμενο. Μάλιστα στην εποχή μας που οι ανθρώπινες σχέσεις δοκιμάζονται σκληρά και οι σχέσεις με το φυσικό μας χώρο επαναπροσδιορίζονται, ο αγροτουρισμός αναδεικνύεται σε «τρόπο ζωής» φιλοσοφία, νέα προσέγγιση. Ο τουρίστας που θέλει να ξεφύγει από το κοσμοπολίτικο θορυβώδες περιβάλλον αναζητά τις ρίζες του στη φύση, το φυσικό περιβάλλον, γαλήνη ηρεμία και ανθρώπινες σχέσεις. Αυτό το είδος τουρισμού του τα προσφέρει. Διακοπές σε αγροτουριστικά καταλύματα κάνουν οι άνθρωποι που είναι περισσότερο «ψαγμένοι» και προβληματίζονται από την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη και τους ξέφρενους βιολογικούς ρυθμούς της ζωής τους.

-Περιοδικό: «Business και Τουρισμός» Ιανουάριος 2000
Εκδόσεις Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ "ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ Α.Ε.

Η αναπτυξιακή εταιρεία αγροτικής ανάπτυξης "Ευρυτανία Α.Ε." συμβάλει μέσω των Κοινοτικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην αξιοποίηση 75 αγροτόσπιτων σε 20 χωριά εκτός Ευρυτανίας. Ήδη σ' αυτά τα χωριά εκτός των ξενοδοχείων της περιοχής, διατίθενται 724 κρεβάτια από τα οποία τα περισσότερα ανήκουν στην Α' κατηγορία.

	Αγροτόσπιτα	Δωμάτια	κρεβάτια
1. Αγ. Νικόλαος	4	29	50
2. Αγ. Τριάδα	4	17	34
3. Άγραφα	4	20	40
4. Ασπρόπυργος	2	9	18
5. Ανατ. Φραγκίστα	6	29	60
6. Βουτύρο	2	10	20
7. Δομνίστα	3	13	26
8. Δυτ. Φραγκίστα	12	55	100
9. Καστανιά	1	5	10
10. Κερασσοχώρι	3	15	30
11. Κλαυσίον	1	5	10
12. Κλειστός	1	5	10
13. Κρίκελλο	9	44	88
14. Μεγάλο Χωριό	10	49	98
15. Μικρό Χωριό	1	5	10
16. Παυλόπουλο	5	24	48
17. Προυσός	2	8	16
18. Στένωμα	2	10	20
19. Φουρνά	2	4	16
20. Χρύσο	1	5	10

ΔΗΜΟΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

1. ΔΗΜΟΣ ΠΟΤΑΜΙΑΣ στο Μεγάλο Χωριό. Τηλ: (0237)-41234
2. ΔΗΜΟΣ ΠΡΟΥΣΟΥ. Τηλ: (0237)-91207
3. ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΑΦΩΝ. Τηλ: (0237)-93276
4. ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΟΥ στο Ραπτόπουλο. Τηλ: 0237-97253
5. ΔΗΜΟΣ ΒΙΝΙΑΝΗΣ στο Κερασσώρι. Τηλ: (0237)-31222
6. ΔΗΜΟΣ ΔΟΜΝΙΣΤΑΣ στο Κρίκελλο. Τηλ: (0237)-71266
7. ΔΗΜΟΣ ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ. Τηλ: (0237)-96208
8. ΔΗΜΟΣ ΦΟΥΡΝΑΣ. Τηλ: (0237)-51305
9. ΔΗΜΟΣ ΦΡΑΓΚΙΣΤΑΣ στη Δυτ. Φραγκίστα. Τηλ: 95296

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1. TREKKING HELLAS

Κέντρο υπαίθριων δραστηριοτήτων.

Ζηνοπούλου 7 - ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ

2. EY ZHN

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

1. Διεύθυνση Δασών Καρπενησίου.
2. Νομαρχεία Ν. Ευρυτανίας.
3. Συνεντεύξεις.
4. Αγροτουρισμός..... σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη. (Λ. Κωνσταντινίδης - Δεκέμβριος 1992).
5. Επιτόπια έρευνα.
6. Διαφημιστικά έντυπα.
7. Επετηρίδα Εταιρείας Ευρυτάνων Επιστημόνων- Τόμος Α΄1990/91 Αθήνα Χαρ. Τρικούπη 56-58.
8. Περιοδικό «Business και Τουρισμός». Ιανουάριος 2000. Εκδόσεις ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ.
9. Έντυπα Υπουργείου Παιδείας.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συγκεντρώνοντας όλα τα σημερινά δεδομένα στο αντικείμενο που λέγεται «ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ» στο Νομό Ευρυτανίας παρατηρούμε ότι υπάρχει μια υποδομή αρκετά καλή στην περιοχή. Οι προοπτικές ανάπτυξης του Αγροτουρισμού είναι ευοίωνες. Βελτιώνοντας τις υπηρεσίες προς τους επισκέπτες και αναβαθμίζοντας τα υπάρχοντα αγροτουριστικά καταλύματα θα έχουμε ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

Τα νέα αγροτουριστικά καταλύματα που δύνανται να δημιουργηθούν, θα πρέπει να συνδυάζουν το παραδοσιακό χαρακτήρα, την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και το υψηλό επίπεδο υπηρεσιών πάντα με την υποστήριξη του κράτους επιδοτώντας τους κατοίκους.

Η διατήρηση του φυσικού κάλλους είναι απαραίτητη προϋπόθεση. Οι τοπικοί παράγοντες, η τοπική αυτοδιοίκηση, θα πρέπει να βοηθήσουν και να επιμείνουν στην διατήρηση αυτής της πολιτιστικής κληρονομιάς που φθάνει ως τις μέρες μας από τα βάθη των αιώνων.

Η πλούσια φύση αυτού του τόπου, της Ευρυτανίας, μπορεί να είναι εκμεταλλεύσιμη από τους κατοίκους τις περιοχής, σεβόμενοι πάντα το περιβάλλον, ώστε να επέλθει η ανάπτυξη και η πολιτιστική ευημερία στον τόπο.

Σκοπός αυτής της μελέτης είναι η συγκέντρωση των παρόντων στοιχείων και δεδομένων.

Βάσει ατών των στοιχείων μπορεί να γίνει μελέτη για τη μεγιστοποίηση της ανάπτυξης του αγροτουρισμού στο Νομό. Θα έχουμε θετικά αποτελέσματα πολλαπλής ωφέλειας. Συγκράτηση του πληθυσμού στον τόπο, ιδιαιτέρως των νέων και επιστροφή αυτών που έχουν φύγει. Αποκέντρωση μπορεί να γίνει μόνον με την ανάπτυξη της περιφέρειας. Με την αλματώδη ανάπτυξη της Τεχνολογίας, την χρήση Η/Υ, οι κάτοικοι των πόλεων χάνουν σταδιακά την επικοινωνία μεταξύ των, όλες οι εργασίες γίνονται ηλεκτρονικώς (τηλεϊατρική, τηλεπαρουσίαση, τηλεαγορά, teleshopping).

Θα εξαφανισθούν τα ήθη και τα έθιμα, οι μικρές και μεγάλες χαρές, η απομόνωση των πληθυσμών θα φτάσει στο κατακόρυφο και το μόνο που θα ενδιαφέρει θα είναι οι αριθμοί της τηλεθέασης.

Επιστροφή στη φύση, στην παράδοση για να σώσουμε τον «άνθρωπο».

Η αλλαγή του τουριστικού ρεύματος προς τον αγροτουρισμό, η επιστροφή στη φύση είναι η σωτήριος οδός για την επιβίωση του ανθρώπου.

ΤΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ ΚΑΙ ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΑΡΧΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΝΥΜΑ ΣΤΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ

ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΟ ΤΟΠΙΟ

ΑΝΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ

ΑΓΓΛΑΝΤΕΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΒΕΡΑΝΤΑ

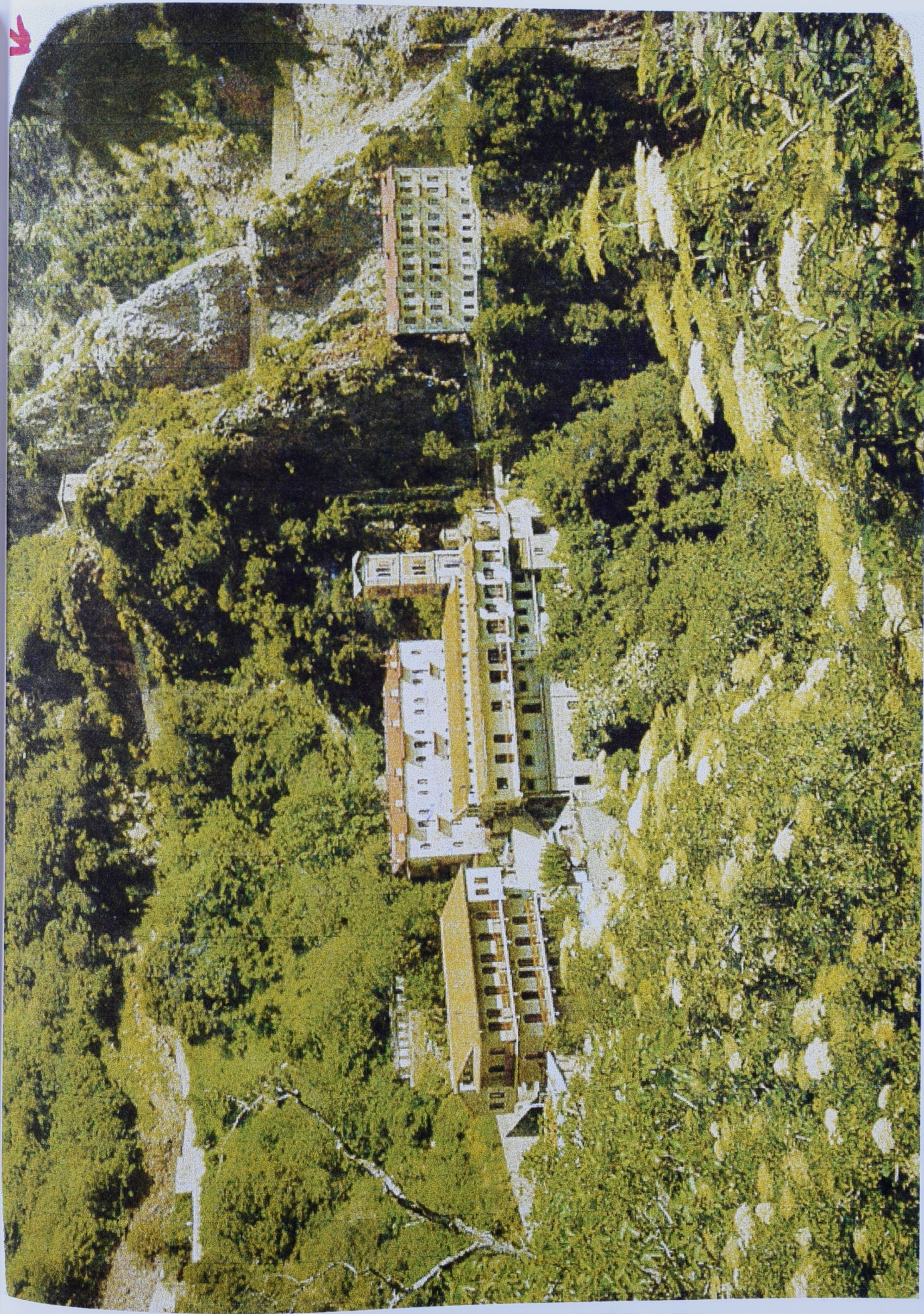
ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ ΜΑΚΚΑ
ΚΡΕΝΤΗ

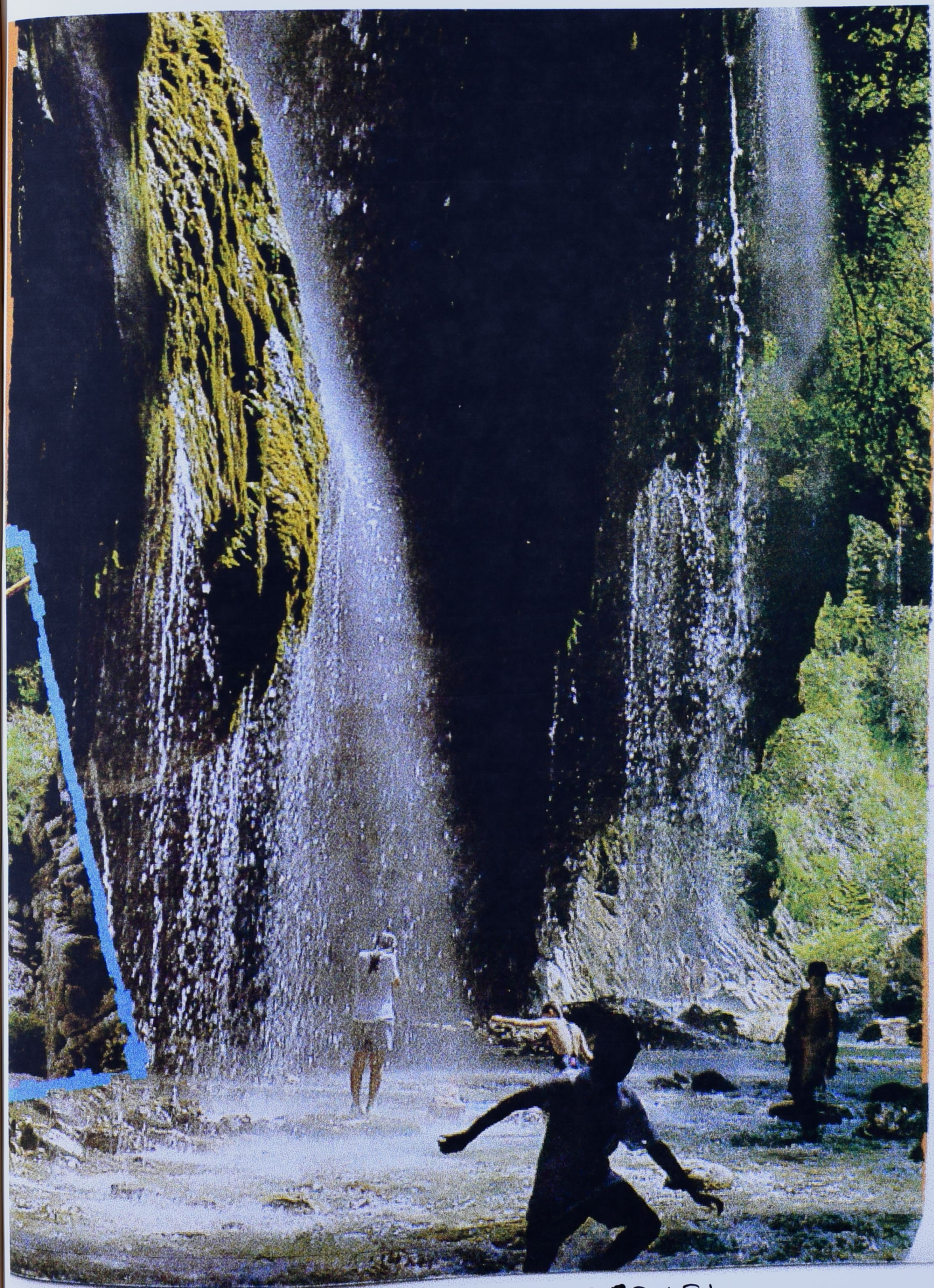
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΓΩΝΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ - ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΟΝΙΑ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΥΣΣΟΥ

ΦΑΡΑΓΓΙ «ΠΑΝΤΑΒΡΕΧΕΙ»

Παραδοσιακή ζαβέρνα στο Μικρό Χωριό

ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ «ΤΟ ΒΕΝΟΥΧΙ»

ТОУРІСТІКІ ІННОВАЦІЇ

RAFT-20

RAFT-20

ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ ΣΤΗ ΦΥΣΗ

ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ ΣΤΟ ΒΟΥΛΟ

Η ΣΥΡΑΤΤΑ ΣΥΜΦΡΗΖΤΟΥ.

* 0 7 6 8 7 *